

DOCTRINALIS

CODICES MANU SCRIPTI ET LIBRI TYPIS IMPRESSI

A. CODICES MANU SCRIPTI.

Adnotatio.

Ad Doctrinalis codices numero 224, quibus catalogum nostrum absolueramus, paulo antequam typis exscriberetur et in ipso exscribendo 26 codices necesserunt, et 5 quidem saec. XIIIⁱ, 11 saec. XIVⁱ, 10 saec. XVⁱ. Quos, quantum fieri potuit, suo quemque loco huic catalogo asterisco signatos inseruimus, aut in fine eodem modo insignitos addidimus. Codices igitur a nobis recensiti sunt 250.

1.

Codex Bibl. Laurentianae Mediceae Plut. XXXIV, Cod. 47, membranaceus, foliorum formae oblongae (quam in folio minore dicere consuevimus) 133, anno 1259 scriptus, continet Doctrinalis cum glosis inter lineas et scholiis in margine positis.

Fol. 1 maximam partem praefationis continens desideratur. Textus incipit fol. 2^a: (S)Crib'e el'iculif paro doct'nale nouell' # pl'aqz doctorz sociabo se'pla meoz # iamqz legent pu'i p nugif maximiani # Q' uel'el' fociis nolebant pand' carif. # etc. Fol. 133^b: Doctrinale d'i u'tute iuuante pegi # grates reddo t' genitor deº : t' x'pe # Nate t' deº # Nate dei deº atqz t' deº alituf alme # Quos tres p'sonal' i id' credo d'itatis # ¶ Explicit iste lib' sit se'ptor e'mte lib' # Alma parentqz dei sit pia semp ei. # . . . ad' rector amoris. Actum. anno. domini. M^oC^oC l^o. nono. mense februarii.

In tegumento corio induto inscriptio est orichalco inclusa: Doctrinale.

2.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8422, membranaceus, foliorum formae quartanariae maioris 86, anno 1276 scriptus, exhibet Doctrinale cum commentario.

Fol. 1 vacat. Textus incipit fol. 2^b: Scribere clericulif pa # ro doctrinale nouell'if # pl'aqz doctoru sociabo # scripta meorum etc. Fol. 28^a: Ille iubet ordo lib' vocº regim' res'ari # etc. Fol. 54^b: Pandere proposui p v'fus sillaba qzqz # etc. Fol. 85^a: Doctrinale dei uirtute iuuante pegi # etc. Explicit doctrinale (rubro colore repet.) Actum Anno dñi. M^oC^oCL XX^oVI^o. mēse Iulii Scripsit genterº de frelesyo . . .

3.

Codex Bibl. Aurelianensis 299 (252), membranaceus, foliorum formae oblongae (quam in folio minore dicere consuevimus) 185 bipartitorum et tripartitorum, anno 1284 scriptus, continet Doctrinale perampla illa glosa, quae incipit 'Admirantes', instructum.

Fol. 1: Admirantes condam philosophi. *Fol. 3:* Magistri Alexandri de Villa Dei Britonici in diocesi Dolensi grammatica. *In fine:* Iste liber est Iohannis Martini anno Domini milesimo CCLXXX quarto, mense septembri.

Cf. Cuissard, Inventaire des manuscrits de la Bibl. d'Orléans (Orléans 1885) p. 154; Catalogue gén. des manuscrits des bibl. publ. de France. Départements. Tome XII. (Paris 1889) p. 149.

4.

Codex Musei Britannici Harl. 3583, membranaceus, foliorum formae maximae 93, anno 1286 scriptus, continet Doctrinale amplissimo commentario instructum.

Textus incipit fol. 2^a: Scribero clericulis ¶ puro doctrinale ¶ nouellis ¶ etc. *Fol. 92^b:* Doctrinale d'i virtute iuuante pegi: ¶ grates reddo t' genitor d's i t' xpe. ¶ Nate d'i d's atq; t' dens alitus almo. ¶ Quaf tres pfonas in id' credo deitatis ¶. *Iuxta legitur rubro colore eraratum:* Scriptus ē iste liber in ¶ fulem (?) Anno dñi M^oCC^oLXXXVI. a fratre H de ¶ vberlingen ad petitiōē ven'abilis dñi C. Abbat' etc. orato pro scriptore. *Fol. 93 vacat.*

5.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 14092, membranaceus, foliorum formae minoris 109, anno 1287 scriptus, complectitur foliis 1^a—107^b Doctrinale (initio mutilum) cum raris glosis inter lineas positis.

Textus incipit v. 23: Tandē g'maticas p posse docebo sig'raf ¶ Quā uif h' nō sit doct'na fat' gen'alif ¶ P'd'it nra (sic) tñ pl' nugif maximi ani ¶ etc. *Fol. 107^a:* Doctrinale d'i v'tute iuuante pegi etc. *Infra rubro colore:* Non uideat xpm q'tqf furabil' istū. Qui scripsit scribat tēp tēm v'g'te uiuat. *Fol. 107^b:* Anno dñi M^oCC^oLXXX septimo. ¶ (rubro colore.)

6.

Codex Bibl. Gratianopolitanae 830 (olim monasterii Cartusiani illius urbis), membranaceus, foliorum formae oblongae (quam vulgo in folio minore dicimus) 199, anno

1297 scriptus, amplectitur Doctrinale cum perampla illa glosa, quae incipit 'Admirantes'. (Cf. nr. 3. 8. 9. 15. 16*.)

Fol. 198: Doctrinale Dei virtute iuvante peregi etc. Istud opus complevit Giraldus de Avenhica clericus in vigilia apostolorum Petri et Pauli anno Domini M^oCC^o nonagesimo septimo.

Cf. Catalogue gén. des manuscrits des bibl. publ. de France. Départements. Tome VII. p. 249.

7.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. Q. 34, membranaceus, foliorum formae quartanariae maioris 110, saec. XIII° scriptus, continet Doctrinale (in fine mutilum) textu amplissimis scholiis circumdato et glosis interlinearibus illustrato.

Initium praefationis decolor factum legi non potest. Textus finit (v. 2520): De sonitu (deest tracta) sic sus seropha dicitur esse. (*Desiderantur 124 versus.*)

8.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. Q. 42, membranaceus, foliorum formae quartanariae maioris 97, saec. XIII° scriptus, continet Doctrinale cum glosa, quae incipit 'Admirantes'. (Cf. nr. 3. 6. 9. 15. 16*. 55. 60. 75.)

Fol. 1^a: ihesus maria # In honorificabilitudinacionibus manet # Da dextrā misero tecū me tolle p vnda (sic) # Sedibus vt saltē placidis in morte geseñ #. *Fol. 1^b:* Admirantes . . . pl'i . . . *Fol. 2^a:* INCIPIT DOCTRINALE MAGRI ALEXANDRI DE VILLA DEI. *Fol. 97^a:* ¶ Explicit doctrinale magri alexā # dri de villa dei Amen. est vj vere. *In imo margine legitur manu multo recentiore scriptum:* Anno dni MCCCLXXVII ipfa die bartholomei # do wart Henberg der script.

9.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. Q. 44, membranaceus, foliorum formae quartanariae mai. 75, exeunte saec. XIII°, ut videtur, scriptus, continet Doctrinale cum perampla illa glosa 'Admirantes'.

Fol. 1^a: Admirantes quondā pl'i etc. *Fol. 75^a:* Explicit doctrinale hen- # rici dicti de Dufburg #. (*Ille scriptor vel possessor codicis erat.*) *Fol. 75^b:* orbis ventorum variis coloribus pictus et pampinis foliisque ornatus.

10.

Codex Bibl. Reg. Stuttgardiensis Poet. et Philol. Q. 58, membranaceus, foliorum formae quartanariae 81, saec. XIII° scriptus, continet Doctrinale (in fine mutilum) cum commentario.

Fol. 1 praefationem continens conscissum est, litterae ceteroquin rix legi possunt. Textus incipit fol. 2^a: Scribere clericulis paro // doctrinale nouellis // etc. Fol. 37^b: Ille iubet ordo lib' noñ regiū re // fari. etc. Fol. 57^b: Pand'e p'posui p uersul fill'a q'q // etc. Fol. 81^b, l. ult.: Sic lingua cordi cōcordem die meditari // (v. 2638).

11.

Codex Bibl. Vaticanae Palat. 1764, membranaceus, foliorum formae maximae 120, saec. XIII°, ut mihi visum est, scriptus, continet Doctrinale perumplis commentariis instructum.

Fol. 1^a: Omne remedium ordinat ad defem ¶ Cum igit homo peccans declinauit in duplicem defem ne'm (necessarium) fuit duplex inueniri remediū. Fol. 1^b: Efficieus cā est m'gr alexand' de villa dei i neust'a. et ā neust'a p' romana. Fol. 2^a: Scribere clericulis etc. Fol. 56^b: Ille iubet ordo libri etc. Fol. 87^b: Pandere proposui per vers' fillaba queq; etc. Fol. 120^a: Cum igitur cogamur informari maiorum gestis et exemplis ego x'an^o (Christianus) d' scō t'done (de Sancto Trudone) in epōpato leodien q'nd'a rector Nullei rector scī t'donif bakelari^o sce crucif aurelianif et postea p'mf rector scī aniani cōpilari m (?) p'sentē incepi cū reg'em i villa sancti trudonif et p'feci cū reg'em deūf (dictas) scolas scī aniani aurelianis moneo g' vn'fos etc.

Codex pulcherrimas litteras grandes uero distinctas exhibet.

12.

Codex Bibl. Marcianae Venetae Class. XII, Cod. CIX, membranaceus, foliorum formae maximae 45, quorum singulae paginae 30 lineas habent, saec. XIII° sine dubio scriptus, continet Doctrinale passim cum glosis inter lineas et in margine positis.

Fol. 1 vacat. Fol. 2^a: Liber iste principaliter diuiditur in quatuor partes. primo eim' Inchoat. S'o Inuocat. Tertio ordinat. Quarto narat (sic) etc. In inferiore huius paginae parte incipit textus, cuius prima littera variis coloribus picta auroque distincta est: [S]cribere clericulis paro // doctrinale nouellis Pluraq; doctoꝝ sociabo // scripta meoꝝum etc. Fol. 44^b: DOctrinale dei uirtute inuante pegi // Grates reddo tibi genitor deus i tibi xpe // Nate dei deus atq; tibi deus alitus alme // Quos tres p'fonas in idem credo deitatis. // ¶ Deo gratias amen. lo.

13.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 2360, membranaceus foliorum formae maximae 45, saec. XIII° scriptus, continet Doctrinalis textum.

Fol. 1^a: SCRibere clericalis paro doctri // nale nouellis Pluraq; doc // toꝝ
fotiaſco (sic) ſepta meorum // etc. *Fol. 19^a*: Ille iubet ordo lib' uocū
reginē, reſari // etc. *Fol. 27^a*: PAndere ppoſui p uſus ſill'a queq; // etc.
Fol. 45^a: DOctrinale dei uirtute iuuante pegeri // Grates reddo tibi genitor
deus i t' xꝑe // Nato dei deus atquo tibi deus alius alme // Quas tres
donatus diſtinguit ſufficenter (sic) // Deo gratias // Explicit doctrinale
editum a magrō Allexandro (sic) de uilla dei r //

14.

Codex Bibl. Nat. Florentinae I. 8, 47, membranaceus, foliorum formae oblongae (quam in folio minore dicere conſuevimus) 47, saec. XIII° scriptus, continet Doctrinale cum glosis marginalibus et interlinearibus.

Fol. 1^a: SCRibere clericulis paro doctrinale nouellis // Pluraq; doctorꝝ
fociabo ſcripta meorꝝ. // etc. *Fol. 47^a*: (D)Octrinale dei uirtute iuuante
peregi // Grates reddo t' genitor d's ot t' xꝑe // Nate dei d's atq; t' d's alit^o
alme // Qual tres p' i ideꝝ eredo doctatis // Explicit Liber Doctrinalis. Deo
Grās. // In dextro margine: Anno milleno duceno (sic) minus uno // Doctor
Alexander uenerabilisq; magr // Doctrinale ſuū dedit cōe legendꝝ. // (Qui
versus in imo margine posteriore manu repetiti sunt; hic ducēteno).

15.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 18523, membranaceus, foliorum formae quartanariae mai. 260, saec. XIII° scriptus, continet foliis 1^a—127^b Doctrinale cum glosa, quae incipit 'Admirantes'.

Fol. 1 maximam partem legi non potest. Fol. 2^a: Admirantes odam
ph'i 5 vi // derēt reꝝ mirab'les boni // tates etc. *Fol. 4^a*: Scribere cleri //
culis paro do // ctrinale no // uellis. pl'aq; // doctorū fociabo // ſepta meo-
rum // *Fol. 127^a*: Doctrinale d'i uirtute iuuante pegeri etc. Explicit doc-
trinale et (contra) illos qui otēpnunt lib' istum dixit qdā // Ut roſa ſlos
floꝝ uenit 3 vt mī amor // Sic 3 cunctoꝝ ſpeculum lib' iste libroꝝ. //
Fol. 127^b: Anno milleno ducēteno minus vno // doctor Alexander vene-
rabilis atq; magister // doctrinale ſuū dedit i cōmune legen...

16.

Codex Bibl. Nat. Parisinae Nouv. acq. lat. 1362, membranaceus, foliorum formae maximae 112, saec. XIII°

scriptus, continet Doctrinale (initio mutilum) cum per-
amplio commentario et glosis lineis interpositis.

Fol. 1^a: an. quartus servat in an. aut. en. reperim^o # (v. 32).
Fol. 113^b: Doctrinale dei u'tute iuvante pegi # etc. Explicit doctrinale
magr'i alexandri uilla dei (*sic*) # Hic lib' est script^o q' se'psit sit b'nede's #
Laus tibi sit xp'e qu' labor explicat iste. # Q' scripsit . . . semp e' d'no
uinat . . . Penula (*sic*) se'ptorif requeat fessa laboris #.

16*.

Codex Bibl. Camaracensis 250 (240), membranaceus,
foliorum formae maximae 76, saec. XIII° exaratus, ex-
hibet Doctrinale cum glosa, quae incipit 'Admirantes',
marginibus adscripta.

Textus incipit: Scribere clericulis paro doctrinale novellis. *Glosa in-*
cipit: Admirantes quondam philosophi cum viderent etc. *In fine*: Doctri-
nale Dei virtute iuvante peregi etc. Hic liber et scriptus, qui scripsit sit
benedictus # Casu laboravi, bonus est veniens labor avi # Surge, laboravi,
subito nisu laboravi.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. de France. Départements.
Tome XVII. (1891) p. 84.

17.

Codex Bibl. Riccardianae Florentinae, membra-
naceus, foliorum formae oblongae (quam vulgo in folio mi-
nore dicimus) 30, saec. XIII° exeunte scriptus, continet
Doctrinale (ab initio et in fine mutilatum) cum glosis
lineis interpositis.

Praeligata sunt 6 folia vacua, in quorum primo manu recentiore
litteris Latinis inscriptum est: Grammatica et Prosodia # Versibus oxa-
metris. # *Textus incipit*: Illius obliquis neutrum quod notabis (v. 615), *finis*:
Est et . . . quia res significatur # Iuxta aliam . . . re . . . # Illis est . . . (v. 2560 sq.).

18.

Codex Bibl. Casinensis Coenobii T. T. 517, membra-
naceus, foliorum formae quartanariae 81, saec. XIII°, ut
mihi visum est, scriptus, continet Doctrinale (in fine mu-
tilum) cum commentario.

V. ult.: Q'd (*sic*) cōponuntur discreta mente notat^o (v. 2165).

19.

Codex Bibl. Vendocinensis 179, membranaceus, foliorum 105, saec. XIII° scriptus, continet Doctrinale (in fine mutilum) peramplio commentario illustratum.

Incipit: Scribero clericulis paro doctrinale novellis etc. *Finit:* Ut quod dicatur sic certius esse probetur (v. 2632). *Fol. 89:* Ecce scripta super constructione a Gaufrido Leprevost etc.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. de France. Départements. Tome III. p. 453.

19*.

Codex Bibl. Trecensis 1142, membranaceus, foliorum formae oblongae 182, saec. XIII° scriptus, exhibet Doctrinale cum perampla glosa a magistris Petro Croco et Petro de Herunco composita et apud Divionem recitata.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. des départements. Tome II. (Paris 1855) p. 471; Thurol, Notices et extraits. Tome XXII. 2 p. 516.

20.

Codex Bibl. Laurentianae Mediceae Plut. XXV, Sin. Cod. 5, membranaceus, foliorum formae maximae 89, saec. XIII° scriptus, continet foliis 28^a—80^a Doctrinale plurimis locis interpolatum [a Ioanne de Garlandia] cum glosis in margine et inter lineas positis.

Fol. 28^a: (I)Nformant pueros ⁊ doct'riale reformant ⁊ Que p'sunt forme sb' met' paupe forma ⁊ Oblatrat liuor flolidus ridet puerilis ⁊ Oblat simplicitas infectia nuda reclamant ⁊ Ne quedā intereant studio correctā fidei ⁊ S; licet egrotent qui nō fundant in istis ⁊ Scribere clericulis po doctrinale nouellis ⁊ P'raq; doctorꝝ sociabo se'pta meoꝝ ⁊ etc. *Fol. 80^a:* Doct'nale d'i u'tute iuuante pegi etc. Quos tres p'sonas in idē credo d'tatis ⁊ Qua fator et'nus ferit ⁊ gerit oīa p quē ⁊ fecit alexander op^o h' quo lima sol'is ⁊ (in commentario: sc. de Garlandia) Implet defēs opis dent huic oposi ⁊ Lectores opam libri plantaria s'uant (sic) ⁊ ne qd' corrigi det'etō sbiliat ulla ⁊ Exiguas plantas manus indifereta reuellit ⁊ Explicit. ⁊

21.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 14745, membranaceus, foliorum formae maximae 127, saec. XIII° scriptus, con-

tinet foliis 47^a—84^a Doctrinale interpolatum [a Ioanne de Garlandia] cum raris glosis maxime lineis interpositis.

Fol. 47^a: Informans pu'os i doct'nale reformans # etc. (cf. nr. 20 et 22). *Fol. 84^b:* Doct'nale d'i u'tute iuuante pegi etc., usque ad deitatis; deinde: Q' fator et'nus serit i gerit o'ia p quē # P'ecit alexand' opus h' quo lima ioh'is # Suplet (sic) defectus opis etc., ut in Cod. Laurent. no. 20. *Ult. l.:* Finito libro sit laus i gl'a xp'o. *Fol. 84^b* sequuntur 25 versus scriptoris, quos hic repeli parum interest.

22.

Codex Musei Britannici Arundel. 494, membranaceus, foliorum formae oblongae 128, saec. XIII° scriptus, continet foliis 44^a—94^b Doctrinale interpolatum [a Ioanne de Garlandia], glosis interlinearibus et marginalibus instructum.

Fol. 44^a: Informans pu'os et doct'nale reformans # Que p'sant formo fb' me' paupe forma # etc., ut supra in no. 20. *Fol. 94^b:* Doctrinale dei uirtute iuuante pegi # etc.; post deitatis: Laus tibi sit xp'o qm liber explicat ille am: # Qua fator et'nus f'it i g'it o'ia p qj # P'ecit alex' opus h' quo lima ioh'is # Suplet (sic) de'f's etc., ut supra in no. 20.

23.

Codex Bibl. Lambaliensis 5, membranaceus, foliorum 156, saec. XIII° exeunte scriptus; continet Doctrinale (in fine mutilum) cum amplissimo commentario.

Comment. incipit: Com unumquemque in complexum duplici via etc. *Textus finit:* Et sic ex censu censitum dicere debes (v. 2118).

Cf. Cat. g'n. des manusc. des bibl. publ. de France. Départements. Tome IV. p. 111.

24.

Codex Collegii Corp. Christi Oxoniensis CXXI, membranaceus, foliorum formae quartanariae 125, saec. XIII° exeunte scriptus, continet foliis 1—45 Doctrinalis textum.

Cf. Cox, Cat. codd. mss., qui in collegiis aulisque Oxoniensibus hodie adservantur. Vol. II. p. 42.

25.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 19871, membranaceus et chartae. saec. XIIIⁱ et XVⁱ, continet foliis formae

octonariae 1—37 et 44—58 Doctrinalis partes I. II., saec. XIII° scriptas.

26.

Codex Bibl. Conv. Sangallensis 1396, collectaneus, continet in membranis formae quartanariae fragmentum initii Doctrinalis, saec. XIII° scriptum.

27.

Codex Musci Britannici 23892, membranaceus, foliorum formae octonariae 90, saec. XIII° scriptus, exhibet inde a folio 80^a Doctrinalis III. partis fragmentum.

Fol. 80^a: A buif r mediis dat ante b fill'a testis (v. 1975).

28.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 14, chartaceus, foliorum formae octonariae 180, anno 1301 scriptus, continet Ionis (?) Suessionensis [Francogalli] scholas de Doctrinali habitas.

Incipit: Antequam ulterius procedam, queso, ut Dei filius etc. Fol. 6: Scribere clericulis etc. Fol. 163: Expliciunt reportamina sub magistro Ione Suessionensi summonitore reportata et correcta. Fol. 165: Accentus varius etc. In fine: Explicit accentus super doctrinali a mag. Ione summonitore Suessionensi comp. a. D. M^oCC^o primo feria sexta post diem dominicam qua cantatur misericordia Domini.

Cf. Schum, beschreibendes Verz. der Amplonianischen Handschr.-Sammlung zu Erfurt (Berlin 1887) p. 681.

29.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 45, membranaceus, foliorum formae quartanariae 279, anno 1304 a Naudino de Ouche clerico [Francogallo] scriptus, continet Doctrinale cum commento [Ionis Suessionensis].

Commentarius incipit: Antequam ulterius in dietis procedam, queso, Dei filius, linguae mee etc. Textus incipit: Scribere clericulis etc., finit: Quos tres personas in idem credo deitatis. In fine: Explicit doctrinale mag. Alexandri de Villa Dei in Eustria Deo gr. am. Actum a. D. M^oCCC^oII^o feria tertia post assumptionem beate Marie virginis a Naudino de Ouche clerico.

Cf. Schum, beschreibendes Verz. der Amplonianischen Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 321.

30.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 14354, membranaceus, foliorum formae oblongae 101, anno 1305 scriptus, continet Doctrinale glosa [Cippi], quae incipit 'Testante philosopho', instructum. (Cf. no. 34. 35.)

Fol. 1^a: Testante ph'o in pmo methaphice (sic) oīs homo ꝥ desid'io nat'ali hitū seie cupiscit etc.: *fol. 2*: Scribere clericulis paro ꝥ doctrinale nouellis. ꝥ *Fol. 38^a*: Hic subz ordo libri uocū regim referari. ꝥ *Fol. 73^b*: Pand' pposui p u'sus sillaba queqꝫ ꝥ. *Fol. 101^b*: Doctrinale dei u'tute iuuante pegi etc.; *ult. l.*: glosule ex diu'lis collecte ac osumate anno dñi m^occcc^o.

Tegumento agglutinata est membranula hanc continens inscriptionem: Tres ptes Alexand' grammacij (sic).

31.

Codex Bibl. Reg. Bruxellensis 14868, membranaceus, foliorum formae quartanariae 186, anno 1315 scriptus, continet Doctrinale peramplis glosis instructum.

Fol. 3^a: Scrib'e clicul' paro ꝥ doctrinale nouellis ꝥ Pluraqꝫ doctorꝫ locia ꝥ bo scripta m'orum. ꝥ *Fol. 186^a*: Doctrinale dei u'tute iuuante pegi ꝥ etc. Actum anno dai millesimo. CCC^o.XV° die ꝥ ven'if post festum b'i m'rtini hy'emal' fuit ser'pt^o lib' iste.

32.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8424, membranaceus, foliorum formae oblongae 52, incunte saec. XIV° scriptus, continet Doctrinalis capita IX.—XII. amplissimis scholiis illustrata.

Fol. 1^a: Est p^o p'deū (sic) op'etū iure. locanda ꝥ (c. 1369). *Fol. 11^b*: Pand'e pposui p v'fus sill'a ijqꝫ. ꝥ *Fol. 52^b*: Doctrinale d'i u'tute iuuante pegi etc. Explicit iste lib' fit ser'ptor c'mte lib' ꝥ.

Thurotus (Notices et extraits, Tome XXII 2, p. 33) codicem saec. XIII esse censet.

33.

Codex Bibl. Laurentianae Mediceae Mss. Ashburnham 1138, membranaceus, foliorum formae quartan. 99, saec. XIV° incunte scriptus, continet Doctrinale glosis instructum.

Fol. 1^a (ima parte): (S)cribere clericulis paro ꝥ Doctrinale nouellis ꝥ *Fol. 99^a*: Doctrinale dei uirtute iuuante pegi. ꝥ Grates, reddo tibi genitor d's ꝥ tibi xpe. ꝥ Nate d'i d's. atqꝫ tibi d's alitus alme. ꝥ Quas tres psonas in idem credo deitatis. ꝥ *Sequuntur 6 lineae commentarii.*

34.

Codex Musei Britannici Arund. 232, membranaceus, foliorum formae quartanariae maioris 68, saec. XIV° ineunte scriptus, continet Doctrinale glosa Gippi, quae incipit 'Testante philosopho', instructum.

Fol. 1^a: Glosa gippi super doctrinale. # Testante philosopho in p^{mo} methaphisice # omnis homo desid'io naturali h'itū sefe cōcu # pifeit etc. *fol. 2:* Incipit doct'nale mīgrī alexādrī de villa dei etc. *SC*ribere clericulis paro # doctrinale nouellis #. *Fol. 68^a:* Doctrinale dei uirtute iuuāte pegi # etc. *Finem textus sequuntur 15 lineae commentarii. Fol. 68^b vacat.*

35.

Codex Bibl. Marcianae Venetae Class. XIII. Cod. 3, membranaceus, foliorum formae oblongae 84, saec. XIV° ineunte scriptus, continet paginis bifariam diuisis Doctrinale glosa [Gippi], quae incipit 'Testante philosopho', instructum. (Cf. no. 30. 34.)

Fol. 1^a: Testante ph'p i pmo metha^a otf # hō desid'io n'ali . . . seie ōcupi # seit etc. *S*cribere clericulis paro doctrina # le nouellis etc. *Fol. 84^a:* Doct'nale dei u'tute iuuāte pegi etc. *Finem textus sequuntur 20 lineae commentarii.*

36.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8152, membranaceus, foliorum formae quartanariae maioris 40, saec. XIV° ineunte scriptus, continet Doctrinale passim cum glosis lineis intersertis et margini appositis.

Fol. 1^a, l. 9: *SC*ribere clericulis paro # doctrinale nouellis # etc. *Fol. 10^b:* Doctrinale dei uirtute iuuante pegi # Grates reddo tibi genitor deus et pater alme # Nate dei deusq; (sic) atq; tibi deus alitus alme # Quos tres psonas in idem credo deitatis #.

Primae litterae saepius auro distinctae sunt.

37.

Codex Bibl. Laurentianae Medicae Bibl. Strozz. 140, membranaceus, foliorum formae quartanariae minoris 60, saec. XIV° ineunte, ut videtur, scriptus, continet Doctrinale cum raris glosis marginalibus.

Fol. 1^a: () *C*ribeſo clericulis paro doct'nale nouell' # Pluraq; doctoꝝ faciabo scripta meq; #. *Fol. 60^a:* () *O*ctrinale dei uirtute iuuante pegi etc. # *E*xplicit doctrinale Magistri alexandrij d' uilla dei # *D*eo matri marie *G*ratias *A*mi. #

38.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8153, membranaceus, foliorum formae maximae 52, saec. XIV° ineunte scriptus, continet foliis 3^a—50^b bipartitis Doctrinale cum commentario.

Fol. 3^a: Scribere clericulis paro doctrinale nouellis. *Fol. 26^b*: hic incipit octauū cap^m de regimine dictionū. *Fol. 10^b*: hic incipit decimū ca^m de quantitate syllabarū. *Fol. 90^b*: Deo grās amen. *Opera* finito sit laus et gloria xpo. *Facto* sine pin laudetur uirgo maria. *Explicit* liber qui dicitur doctrinale. cuius. *opositor* fuit magr alexāder de uilla dei. — *Initio et in fine libri nitidissime scripti 2 folia vacant.*

39.

Codex Bibl. Marcianae Venetae Class. XIII. Cod. 2, membranaceus, foliorum formae quartanariae minoris 87, saec. XIV° ineunte scriptus, continet Doctrinale glosis interlinearibus instructum.

Fol. 1^a (cod. fol. 5^a): Incipit doct'nale magrī alexandri: (rubro colore). (S)cribere clericulis paro doct'nale nouell'. *P*raeq doctoꝝ sociabo scripta meoꝝ. (Prima littera imaginem repraesentat dimidiam fere partem paginae occupantem.) — *Fol. 87^b*: DOctrinale d'i u'tute iuuāte pegi etc., deinde: Explicit doct'rīale laus xpo Amē. *I*stud doct'nale se'plit fr iacob^o de seā. *ordis* frāz p'dicatorum: Amen.

Praefixa sunt codici 1 folia manu recentiore completa, affixa 2 folia fragmenta Doctrinalis continentia.

40.

Codex Bibl. Riccardianae Florentinae, membranaceus, foliorum formae maximae 95, ineunte saec. XIV°, ut mihi quidem videbatur, scriptus, continet Doctrinalis textum.

Fol. 1^a: (S)cribere clericulis paro doct'nale nouell'. *Fol. 95^a*: (D)Octrinale d'i u'tute iuuāte pegi etc. *Explicit* doct'rīal magisfri (ultimae 6 litterae manu recentiore suppletae sunt; deinde sequitur rasura).

Hic codex nitidissime scriptus, in catalogo saec. XV° assignatus, mea quidem sententia saec. XIV° ineunte confectus est.

41.

Codex Bibl. Ambrosianae Mediolanensis D. 265 inf., membranaceus, foliorum formae maximae 66, initio saec.

XIVⁱ, ut mihi visum est, scriptus, continet Doctrinale cum commentariis mag. Bonifacii de Muscis.

42.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 378, chartaceus, foliorum formae quartanariae 115, anno circ. 1349 scriptus, exhibet foliis 28—41 'tractatum correspondentem secundae parti Doctrinalis'.

Cf. Schum, Verz. d. Ampton. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 633.

43.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 60, chartaceus, foliorum formae quartanariae 104, saec. XIV° medio scriptus, exhibet foliis 1—88 commentarium in I. partem Doctrinalis.

In fine: Quatuor in uerbis etc. (v. 1048) Finis adest operis, mercedem posco laboris. *Finis* adest vere, pretium uult scriptor habere. *Manus recentior addidit*: A. D. M^oCCCLXXX quarto.

Cf. Schum, Verz. der Ampton. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 334.

43*.

Codex Bibl. Trecentensis 1239, membranaceus, foliorum formae quartanariae 162 bipartitorum, saec. XIV° medio scriptus, continet Doctrinale cum glosa amplissima inderti auctoris.

In fol. 1 legitur: Iste liber fuit Galteri de Condeto, quondam venerabilis supprioris Clareuallis, qui obiit anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. des départements. Tome II (Paris 1855) p. 508.

44.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 11785, chartaceus, foliorum formae quartanariae 130, anno 1360 in vigilia Pentecostes scriptus, continet commentarium in Doctrinale.

45.

Codex Bibl. Arsenalis, quam vacant, Parisinae 1038, olim S. Victoris, membranaceus, foliorum formae

maximae bipartitorum 224, anno 1375 scriptus, continet Doctrinale cum amplissimis commentariis.

Fol. 1^a: DŌmine labia mea ꝑ aperiēs etc. *Fol. 12^b*: Sclēntes vōnito ad aquas ꝑ etc. *Fol. 14^b*: Scrib'e cl'icul' paro doc'te nouell' ꝑ etc. *Fol. 223^b*: Doct'inde dei v'tute iuuāte ꝑ pegi etc. Explicit iste liber anno dñi millesimo ꝑ CCC^o septuagelimo qnto die martis p^o tñ#flationem bñi nicholai. amen. et c'. *Infra manu recentiore scriptum est*: Hunc librum acquisiuit monasterio sancti victoris parisiensis frater Johannes. lamasse († 1458) dum esset prior eiusd' ecclesie.

46.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 18404, chartaceus, foliorum formae maximae 278, continet foliis 193—196 'quaestiones secundae partis', anno 1376 scriptas.

47.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 7736, chartaceus, foliorum formae quartanariae 99, anno 1379 scriptus, continet glosam in Doctrinalis partem II.

Fol. 99: Explicit glosa secūde partis ꝑ Anno domini M^oCCC^oLXXVIII^o finita est illa glosa.

48.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 24870, chartaceus, foliorum formae quartanariae 157, anno 1382 scriptus, continet commentarium in Doctrinale.

49.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 14, chartaceus, foliorum formae quartanariae 137, anno 1385 scriptus, continet foliis 84—137 Doctrinalis partem III. cum glosis.

Cf. Schum, Verz. d. Ampton. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 294 sq.

50.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis C. 5; membran. et chartac., forma maxima, continet commentum magistri Tibini in partem III., 'per manus diversas scriptum et finitum anno 1387'.

De Tibino cf. Fabricius, bibl. lat. med. et inf. aet. p. 31.

51.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 62, chartaceus, foliorum formae quartanariae 68, anno 1390 scriptus, continet 'quaestiones de arte grammatica Donati, Prisciani, Alexandri de Villa Dei a (sic) Helmholdo magistro Pragensi'.

Cf. Schum, Verz. d. Amplon. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 335.

52.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 63, chartaceus, foliorum formae quartanariae 129, c. anno 1395 scriptus, continet foliis 1—92 commentarium in I. partem Doctrinalis.

Cf. Schum, Verz. der Amplon. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 335.

53.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 17, chartaceus, foliorum formae quartanariae 192, anno 1396 scriptus, exhibet commentarium in Doctrinale a magistro Ioanne de Munzingen compositum.

Cf. Schum, Verz. der Amplon. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 298 f.

54.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 16670, membranaceus, foliorum formae oblongae 92, saec. XIV° scriptus, continet foliis 25^a—91^b Doctrinale passim cum glosis in margine positis.

Fol. 25^a: (S)Crib'e clericulis paro doct'na # le nouellis. ¶ Pluraq3 doc # toꝝ faciabo scripta meoꝝ. # Fol. 52^a: (H)le iubet ordo libri vocẽ regi # mẽ referari. # Fol. 61^a: Pand'e pposui p uerfus sill'a queq3: # Fol. 91^b: DOctrinale dei v'tute inuãte pegi # etc. Finito libro sit laus et gl'ia xpo. amẽ. # Ille liber est Iohãnis dẽi zeclinekers: # Fol. 92 vacat.

Codex lautissimq scriptus est.

55.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 8218, membranaceus, foliorum formae quartanariae maioris 121, saec. XIV°

scriptus, continet foliis 15^b—121^b Doctrinale glosa illa, quae incipit 'Admirantes', instructum.

Fol. 15^a: Admirantes quondam ph'i cū vid'nt rerū mirabiles bonitates, cū vid'nt eelū etc. *Fol. 16^a*: Scribere clericulis paro doctrinale nouellis # etc. *Fol. 121^b*: Explicit rugri Alexandri liber: de villa dei. *Subscriptiōnem rubro colore repetitam sequitur eodem colore*: Deū p pēna feriptori pulchra puella Amen. Amen dico tibi nū est plus ibi # Qui me feribebat elūrad' nomē habebat.

56.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8427, membran., foliorum formae oblongae 127, saec. XIV° scriptus, continet foliis 104^a—127^b partem I. et fragmentum partis II. cum glosis.

Fol. 104^a: Scrib'e clericulis paro doct'na^e nouellis. # *Fol. 127^b*: Int' p'f nū sit ocepicio ternas # S; p : a' p en; diuctio fiet eaz # (v. 1109 sq.).

57.

Codex Bibl. Bodleianae Oxoniensis Laud. Lat. 68, membranaceus, foliorum formae quartanariae 71, saec. XIV° scriptus, continet foliis 9^a—55^a Doctrinalis textum, scriptum per Ioannem de Bonna.

Fol. 9^a: Scrib'e clericulis # paro doctrinale # nouellis. *Fol. 55^a*: Explicit textus doctri # nalis magistri allexan # dri. (sic) de. uilla dei feript^o # per me iohannem de Bonna studentem de # quo deo laus et amē. # *Liber nitide scriptus est.*

58.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 13031, membranaceus, foliorum formae quartanariae mai. 120, saec. XIV° scriptus, continet inde a folio 3 Doctrinale (initio et in line mutilum) cum commentario.

Fol. 3^a: In diutatis neut' pducū aris (v. 121). *Inde a folio 86 deficit textus, cui tamen spatium relictum est.* *Fol. 119^a* () oet'nale dei etc., ult. l. comment.: i h' hactenus.

59.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8423, membranaceus, foliorum formae oblongae 75, saec. XIV° scriptus, continet Doctrinale (initio mutilum) passim cum glosis inter lineas et scholiis in margine positis.

Fol. 1^a: Am l'uat qrt^o tū an aut en repim^o # (v. 32). *Fol. 31^a*: Ille iuby ordo libri uocū regimē rel'ari. # *Fol. 49^a*: Pandere preposui p uerf^o fill'a qq. # *Fol. 75^b* legi non potest.

60.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 14499, membranaceus, foliorum formae quartanariae 164, saec. XIV° scriptus, continet Doctrinale cum glosa, quae incipit 'Admirantes'. (Cf. no. 3. 6. 8. 9. 15. 16*. 55.)

Fol. 1^a: Admirātes qndā pl'i q uid'ent rē mirab'les hoīta # tes i uid'ent celū etc. *Fol. 3^a*: Scribere el'iculis paro # etc. *Fol. 66^a*: De regimē deōn viii capitulū # Hic iubet ordo lib' # etc. *Fol. 122^a*: Pand'e pposui p v'tut # etc. *Fol. 164^b*: Doctrinale dei uirtute iuuāte pegi # etc.

61.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 15134, olim S. Victoris, membranaceus, foliorum formae quartanariae mai. 197, saec. XIV°, ut mihi quidem visum est, scriptus, continet foliis 1—83 Doctrinalis textum.

Fol. 1^a: SCRIBERE clericul' po doct'nale nouell'. # *Fol. 33^b*: Hic iubet ordo lib' vocū regimē ref'ari #. *Fol. 39^a*: PAndere # pposui p v'tus sillaba qq3 #. *Fol. 83^a*: Explicit doctrinale. *Initio voluminis legitur manu posteriore scriptum*: Anno milleno ducenteno duodeno # Doctor alexander venerabilis atq3 magister # Doctrinale suum fecit cōmune legendum.

Codex splendidissime exaratus (litteris grandibus plerumque auro distinctis marginibusque nitide exornatis), qui in catalogo saec. XI° assignatur, sine dubio saec. XIVⁱ est.

62.

Codex Bibl. Nat. Florentinae I. 8. 53, membranaceus, foliorum formae oblongae 56, saec. XIV°, ut mihi visum est, scriptus, continet Doctrinale raris glosis interlinearibus instructum et litteris Latinis exaratum.

Fol. 1^a: (S)CRIBERE CLERIC # VLIS PARO DOCTR # INALE NOVELLIS #. (*Prima littera auro distincta est.*) — *Fol. 56^a*: (D)OCTRINALE dei uirtute iuuante pegi etc. # EXPLICIT DOCTRINALE MĀGRI ALEXĀ # DRI DE VILLA DEI. DEO GRATIAS AMEN:

Hic quoque liber, in catalogo saec. XI° assignatus, quin saec. XI° scriptus sit, non dubito.

63.

Codex Musci Britannici 28279, membran., foliorum formae quartanariae mai. 57, saec. XIV°, ut mihi quidem videbatur, scriptus, continet Doctrinalis textum.

Fol. 1^a: Scribere clericulis paro doctrin # ale nouelis (*sic*) # *Fol. 57^b*: Doctrinale dei uirtute iuuante pegi. # etc. . . Deo Grās Amen.

Codex nitidissime exaratus in catalogo quidem saec. XI° attribuitur.

64.

Codex Bibl. Conv. Sangallensis 901, membranaceus, foliorum formae maximae 123, saec. XIV° ab Hermanno quodam scriptus, continet Doctrinale cum expositione mag. Bertholdi Turicensis.

In fine: Hermanni, Christe, scriptoris tu miserere Amen. O Jesu Christe salvator Amen.

65.

Codex Bibl. Barberinae Romanae XI. 96, membranaceus, forma quartanaria, saec. XIV°, ut mihi quidem videbatur, scriptus, continet foliis 15^b—102^b Doctrinale cum glosis.

Fol. 15^b: Incipit doctrinale Magrī Alexandri de villa dei i Eufria etc. *Fol. 17^a:* SCRIBERE clericulis # etc. *Fol. 102^b:* Doctrinale dei uirtute iuuāte pegi # etc. . . AMEN.

66.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 2443, membranaceus, foliorum formae quartanariae 98, saec. XIV° scriptus, continet Doctrinale glosis instructum.

67.

Codex Musei Britannici 15584, membranaceus, foliorum formae maximae 81, sub finem saec. XIVⁱ, ut videtur, scriptus, continet Doctrinalis textum (commentario tamen spatio relicto).

Fol. 1 vacat. — *Fol. 2^a:* SCRIBERE C # LERI # CIVILIS # paro doctrinale no # uellis. # — *Fol. 80^b:* DOctrinale dei uirtute iuuāte pegi # etc. Explicit Doctrinale Magrī Alexādrī # De uilla dei. Deo Grās. Amē. # *Fol. 81 vacat.*

68.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 9679, membranaceus, foliorum formae quartanariae 148, saec. XIV° scriptus, continet glosas in Doctrinale.

69.

Codex Bibl. Univ. Erlangensis 483, membranaceus, foliorum formae maximae 141, saec. XIV° scriptus, continet foliis 9^a—26^b bipartitis Doctrinalis textum.

70.

Codex Bibl. urbis Metensis 384, membranaceus, forma oblonga, saec. XIV° scriptus, continet foliis bifariam divisus Doctrinale cum expositione.

Liber ecclesiae cathedralis Metensis erat et signatus est: To. Herbilloin.

71.

Codex Musei Meermannno-Westreeniani Hagani, membranaceus, forma quartanaria min., saec. XIV° scriptus, continet Doctrinale cum glosis.

72.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8156, membranaceus, foliorum formae maximae 110, saec. XIV° scriptus, continet commentarium (in fine mutilum) in Doctrinale.

73.

Codex Bibl. Rotomagensis 1027, chartaceus, foliorum 188, saec. XIV° scriptus, continet Doctrinale cum glosis.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. de France. Départements. Tome I p. 258.

74.

Codex Bibl. publ. Metensis 513, chartaceus, forma quartanaria min., saec. XIV° scriptus, continet Doctrinale cum glosis.

Liber parum accurate scriptus Coelestinorum Metensium signatus est.

74*.

Codex Bibl. Monast. Engelbergensis 217, chartaceus, foliorum formae maximae 155, saec. XIV° exaratus et rubricatus, continet foliis 2—98 commentarium in III. et IV. partem Doctrinalis et foliis 103—155 Doctrinalis partem III. et IV. cum glosis interlinearibus.

Cf. Gottwald, Cat. codd. manu script., qui asservantur in bibl. monast. Engelbergensis in Helvetia (Frib., Herder, 1891).

75.

Codex Bibl. Vendocinensis 180, membranaceus, foliorum 180, saec. XIV° scriptus, exhibet Doctrinale cum glosa 'Admirantes'.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. de France. Départements. Tome III, p. 454.

76.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 33, chartaceus, foliorum formae quartanariae 104, saec. XIV° medio et exeunte scriptus, continet foliis 47—103 'notabilia primae partis Doctrinalis'.

Cf. Schum, Verz. der Ampten. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 312.

77.

Codex Bibl. Helmstadiensis 727 (791), chartaceus, foliorum formae quartanariae 257, continet foliis 1—144 'grammaticam Latinam secundum Alexandrum de Villa Dei', saec. XIV° scriptum.

Cf. O. v. Heinemann, die Handschr. der Herzogl. Bibl. zu Wolfenbüttel. I. Abth.: die Helmstädter Handschr. no. 791.

78.

Duo folia Bibl. Reg. Bruxellensis, saec. XIV° ab Hermanno Hamborch scripta, continent Doctrinalis partis III. fragmentum.

79.

Collectanea Bibl. Guelferbytanæ 404 no. 12, 13, 14 exhibent Doctrinalis III. partis varia fragmenta, saec. XIV° scripta.

80.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 4991, chartaceus, foliorum formae quartanariae 428, continet foliis 12^a—423^b Doctrinale cum mag. Henguini amplissimo commentario, anno 1401 finito.

*Fronti codicis agglutinatum est programma: Magister Briccius de Cilia (seu Celeia) breui legere incipiet primam partem Alexandri doctri-
nalis locum horumque intimaturus. (Briccius ille intra annos 1476—1485
ter ordinis philosophorum in Univ. Vindobon. Decanus fuit.) In fine
primae partis: Explicit opus primae partis doctri-
nalis per manus Iohannis Zebinger filius (!) civitatis. In fine tertiae partis: Finitum est istud com-
mentum anno domini M^o quadringentesimo primo sabbato die post inven-
tionem sancte crucis. Explicit commentum super tertia parte dicta reue-
rendi magistri henguini pronunciatum per reverendum magistrum johan-
nem Künigstein et reportatum per Oswaldum de chüßtain. (Quorum
primus sine dubio auctor commentarii, alter lector, tertius scriptor erat.)*

81.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 6724, chartaceus, foliorum formae quartanariae 182, anno 1404 scriptus, continet foliis 5^a—173^b Doctrinalis partes I. II. glosis instructas.

Fol. 5^a: Scribere ele'icūl' po doct'nale novellis &. Fol. 173^b: Verborū data sit declinacio q̄rta. # Fol. 174^a: Explicit f^a ps alex^a etc. Anno dñi M^o quadringētesimo 4° # finita (sic) ē iste liber.

82.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 7749, chartaceus, foliorum formae quartanariae 250, continet foliis 16^a—23^b commentum I. partis Doctrinalis, 'per manus Ioannis Kaufring conscriptum anno [140] 9'.

83.

Codex Bibl. Univ. Basileensis F. VI. 14, chartaceus, forma oblonga, anno 1411 scriptus, continet Doctrinalis partium I. II. textum.

84.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 7, chartaceus, forma quartanaria, continet foliis 269—347 Doctrinalis partis III. textum, per Ioannem Pfister de Noerdlinga anno 1420 scriptum.

Fol. 347: Explicit Doctrinale tertiae partis Alexandri scriptum et finitum per me Iohannem Pfister de Nördlinga. In die Iuliane Virginis. Anno Domini 1420.

85.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 40, chartaceus, foliorum formae quartanariae 129, anno 1421 scriptus, exhibet foliis 49—105 'quaestiones de II. parte Doctrinalis institutas.'

Cf. Schum, Verz. d. Ampten. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 318.

86.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 339, chartaceus, foliorum formae quartanariae 118, anno 1422 a Iacobo Borchardo scriptus, continet 'quaestiones de II.

parte Doctrinalis a baccalaureo quodam Borussico institutas'.

Cf. Schum, Verz. d. Amplon. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 569.

87.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 31, chartaceus, foliorum formae quartanariae 169, anno 1426 per Nicolaum Norrusz de Dycbach scriptus, continet foliis 130—168 Doctrinalis I. partem glosa interlineari illustratam.

Cf. Schum, Verz. d. Amplon. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 312.

88.

Codex Bibl. Ambrosianae Mediolanensis I. 161 inf., chartaceus, forma quartanaria, anno 1429 scriptus, continet Doctrinale cum glosis.

89.

Codex Bibl. Marcianae Venetae Class. XIII. Cod. 1, chartaceus, forma maxima, anno 1435 scriptus, continet Doctrinale amplissimo commentario instructum.

Fol. 1^a: () ient dicit sapiens # timor dni sit nego # clacio tua etc.
Fol. 5^a, col. 2: () Cribere ele # rielis paro doctrinale no # uellis etc.
Fol. ult^a: Deo gratias Cōpletum # fuit hoc opus M^{CCCC}XXXV° # die septimo februarii hora XXII^a ¶ palacio coīs vicējie p me michalelej Hilprant theotonieny domicellū dni potestat' dni pauli lauredario.

90.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis I. 92, chartaceus, foliorum formae minimae 88, continet Doctrinalis partium I. II. textum, anno 1438 scriptum.

91.

Codex Bibl. Casanatensis Romanae C. II. 17, membranaceus, forma oblonga, anno 1439 scriptus, continet Doctrinale.

92.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 17, chartaceus, forma quartanaria, continet foliis 27—521 commen-

tarium amplissimum in Doctrinalis partem II., anno 1441 scriptum.

Fol. 521: Expliciant collecta super secundam partem per me Ulricum Rorer tunc temporis scolarem Nordlingae et finita per reuerendum Magistrum Paulum Mair de Werdea baccalaureum uniuerſitatis ſtudii Hoidelbergensis. Sub anno 1441 feria s. ante feſtum Pentecoſtes infra horam duodecimam et horam primam.

93.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 20175, chartaceus, foliorum formae octonariae 463, continet foliis 1^a—69^a Doctrinalis partium I. II. textum, anno 1441 scriptum.

94.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 5502, chartaceus, foliorum formae quartanariae 279, anno 1443 scriptus, continet foliis 1^a—134^b Doctrinalis partes II. III. cum commentario Hieronymi de Werdea.

95.

Codex Bibl. Reg. Stuttgardiensis Poet. et philol. Q. no. 39, chartaceus, foliorum formae quartanariae 281, anno 1445 scriptus, continet Doctrinale cum commentario.

Codex e monasterio Wiblingensi oriundus a Martino Schneider de Baubenhufen, discipulo Ulmensi, scriptus et confectus est: Anno Dom. 1445 feria sexta poſt feſtum Sancte Margarete poſt prandium hora undecima.

96.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 26823, chartaceus, foliorum formae quartanariae 185, continet foliis 43^a—84^b 'concepta I. partis Alexandri magistrorum Beronis, Schreck et Pruck in ſtudio Viemmiſi, ſcripta per Martinum Tornator de Argentina anno 1446'.

Subscriptionem ſequitur illorum trium magistrorum viva imago.

97.

Codices Bibl. Palat. Vindobonensis 5150 et 5150*, chartacei, foliorum formae quartanariae 319, annis 1447 et 1449 ſcripti, continent 'grammaticam metricam [Alexandri de Villa Dei] cum commentariis, quos in uniuerſitate Viemmiſi docuit Hieronymus de Werdea'.

98.

Codex Bibl. Sangallensis 881, chartaceus, forma quartanaria, anno 1448 scriptus, continet Doctrinalis partem III. cum commentario 'de Dybin'.

99.

Codex Bibl. Univ. Vratislaviensis IV Qu. 76, chartaceus, foliorum 300, continet foliis 1—242 'commentum in Doctrinale, scriptum in schola S. Mariae Magdalenae Vratislav. anno 1449 per Ioannem Fabrum'.

100.

Codices Bibl. Sangallensis 883 et 884, chartacei, forma quartanaria, anno 1449 scripti, continent Remigii commentarium in Doctrinale.

In ultima pagina cod. 883 (p. 468) legitur: Explicit commentum Remigii per me Matheum Zimmermann.

101.

Codex Bibl. Monast. Lambacensis 644, chartaceus, foliorum formae quartanariae 282, anno 1449 scriptus, continet Doctrinalis partem III. cum amplissimo commento.

102.

Codex Bibl. Musei Nat. Hungarici Budapestinensis Mss. Lat. med. aevi III, chartaceus, foliorum formae quartanariae 161, continet Doctrinalis partem III. peramplio commentario instructam et anno 1450 'per Stephanum Wacchlinger, artium waccalaureum (*sic*) universitatis wiennensis', scriptam.

103.

Codex Bibl. Univ. Budapestinensis 24, membranaeus, foliorum formae quartanariae 72, initio saec. XVⁱ, ut videtur, scriptus, continet Doctrinale cum commento Ludovici de Guastis (*sic*).

Cf. Catalogus codd. bibl. Univ. Budapest. (1881) p. 12.

104.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 41, chartaceus, foliorum formae quartanariae 196, initio saeculi XVⁱ scriptus, exhibet commentarium in I. partem Doctrinalis.

Cf. Schum, Verz. der Amplon. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 319.

105.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 59, chartaceus, foliorum formae quartanariae 133, saec. XV° ineunte scriptus, exhibet mag. Vicentii Tribergensis commentarium in II. partem Doctrinalis.

Cf. Schum l. c. p. 333.

106.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 3, chartaceus, foliorum formae duodenariae 129, saec. XV° ineunte scriptus, exhibet foliis 1—76 'expositionem Germanicam omnium vocabulorum primae partis Alexandri'.

Cf. Schum l. c. p. 758.

107.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 70^a, chartaceus, foliorum formae quartanariae 178, saec. XV° ineunte scriptus, continet foliis 1—92 'glosam super II. parte Doctrinalis' et foliis 95—173 'quaestiones super eadem II. parte modernas' [a mag. Symone institutas].

Cf. Schum l. c. p. 341.

108.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis Ampl. 43, chartaceus, foliorum formae quartanariae 166, saec. XV° ineunte scriptus, continet foliis 60—127 commentarium in II. partem Doctrinalis.

Cf. Schum l. c. p. 320.

109.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 4966, chartaceus, foliorum formae quartanariae 280, continet foliis 1^a—148^b Doctrinalis partem III. cum commentario, anno circiter 1450 scriptam.

109*.

Codex Bibl. Massiliensis 1017, chartaceus, foliorum formae quartanariae 198, saec. XV° medio scriptus, exhibet Doctrinale cum commentario.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. de France. Départements. Tome XV p. 293.

110.

Codex Bibl. Laurentianae Mediceae Plut. XCI Sup. 49, chartaceus, foliorum formae quartanariae 60, saec. XV° medio scriptus, continet Doctrinalis textum.

Fol. 1°: () CRIBERE CLE # ricalis paro doctrinale # nonellis. Pluraq; doctoꝝ & lociabo scripta meorum #. -- Fol. 60^b: Doctrinale dei uirtute inuante pegi & etc. Qui se'pfit se'bat temp euz dn'o uiuat # Viuat in celis semper euz dn'o felix. & DEO. GRATIAS. AMEN.

111.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 2399, membranaceus, foliorum formae maximae 67, saec. XV° medio, ut videtur, scriptus, continet Doctrinalis textum.

111*.

Codex Bibl. publ. Bononiensis Franciae 185, membranaceus, foliorum formae quartanariae 234, saec. XV° medio circiter scriptus, continet Doctrinale soluta oratione redditum [per Nicolaum Francisci] cum glosa.

Incipit: Prohemium. Quia Alexander de Villa Dei ducet multa in Doctrinali metrico fore reservanda (immo reseranda), id est declaranda per doctores sive magistros etc. Finit: in unitate trinitatis benedictus vivit et regnat in secula seculorum Amen.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. des départements. Tome IV (Paris 1872) p. 685; Revue des sociétés savantes 1883, 3e série, II p. 55.

112.

Codex Bibl. Helmstadiensis 625 (674), chartaceus, foliorum formae quartanariae 55, continet foliis 2—48 Doctrinalis partes I. II. cum commento, per Andream Gandersemensem anno 1451 scriptas.

Cf. O. v. Heinemann, die Handschr. der Herzogl. Bibl. zu Wolfenbüttel. I. Abtheilung: die Helmstädter Handschr. no. 674.

112*.

Codex Bibl. Trecensis 1606, chartaceus, foliorum formae quartanariae 414 bipartitorum, annis 1453—1455 per Simonem Commorantem scriptus, continet Doctrinale cum commentario a mag. Dionysio Gauden Divione recitato.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. des départements. Tome II (Paris 1855) p. 680.

113.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanae 793 Nov., chartaceus, forma quartanaria, continet 27 prioribus foliis Doctrinalis partem I. (initio mutilam), anno 1455 scriptam, et 30 foliis partem II. cum raris glosis interlinearibus.

114.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis P. 39, chartaceus, forma quartanaria, continet foliis 2—277 commentarium in I. et II. partem, anno 1455 per Heinzen Heringer de Bambergae scriptum.

115.

Codex Bibl. Univ. Vratislaviensis IV Qu. 75, chartaceus, foliorum 489, annis 1458 et 1459 scriptus, exhibet foliis 1—130 Doctrinale cum glosis interlinearibus et marginalibus, et foliis 180—489 amplissimum commentarium.

116.

Codex Helmstadiensis 654 (704), chartaceus, foliorum formae quartanariae 272, continet foliis 3—154 Doctrinale cum commento, cuius quidem pars I. anno 1461 scripta est.

Cf. O. v. Heinemann, die Handschr. der Herzogl. Bibl. zu Wolfenbüttel, I. Abth.: die Helmstädter Handschr. no. 704.

117.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 14898, chartaceus, foliorum formae quartanariae 266, anno 1462 scriptus, continet foliis 1—211 glosam et foliis 235—264 textum II. partis Doctrinalis.

118.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 400, chartaceus, foliorum formae quartanariae 167, anno 1462 scriptus, continet Doctrinale cum scholiis et amplissimis commentariis in I. et II. partem.

Fol. 111^b: Anno dñi 1462. in die feti arnolli episcopi. — *Fol. 138*: Tertia pars doctrina ꝫ lis alexandri (*solus tertus, qui finit fol. 167^a*).

119.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 16165, chartaceus, foliorum formae maximae 346, continet foliis 280^a—346^b Doctrinalis textum, anno 1464 scriptum.

120.

Codex Helmstadiensis 604 (652), chartaceus, foliorum formae quartanariae 220, continet foliis 1^a—134^b Doctrinale cum commento, per Henigum Hagen anno 1466 in vigilia Magdalenae scriptum.

Cf. O. v. Heinemann, die Handschr. der Herzogl. Bibl. zu Wolfenbüttel. I. Abth.: die Helmstädter Handschr. no. 652.

121.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 17882, membranaceus, foliorum formae maximae 155, anno 1468 scriptus, continet Doctrinalis partes II. III. cum amplissimis commentariis.

Fol. 155^a: Anno milleno cū e quater agmine deno ꝫ Adūcto tetus lib' hic fuit atqꝫ pactus ꝫ Scriptor tardavit ꝫ si nos attediant ꝫ Ut paratur ei clamat amore dei ꝫ Multū turbatus qꝫ corpora reqꝫ quatꝫ ꝫ Scrib'e non potu't vnde turbatus erat etc. Tempus quo iste liber se'ptus ē. ꝫ Dum sceptrū ludouicus habet, paulus dyadema ꝫ Quater e. mille. l. x. quibus adimus (*sic*) octo ꝫ Marcelli transla. scriptor p'fecerat ista. ꝫ

121*.

Codex Bibl. Univ. Erlangensis 19, chartaceus, foliorum formae maximae 209, continet 'commentum aureum Ioannis de Nova Domo super II. parte Doctrinalis', per Marcum de Husen anno 1468 prima die post festum S. Bartholomaei scriptum.

Cf. A. F. Pfeiffer, Beiträge z. Kenntniss alter Bücher u. Handschriften. 3 Stücke (Hof 1783—86) p. 230 sqq.

122.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanæ 795 Nov., chartaceus forma quartanaria, continet Doctrinale (in fine mutilum), cuius quidem pars I. anno 1470 scripta est, cum glosis et peramplo commento in III. partem.

123.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 2289, membranaceus, foliorum formæ maximæ 72, continet Doctrinalis partes I. II., figuris coloratis ornatas et, ut videtur, in usum archiducis Austriae [Maximiliani] destinatas [a magistro Stephano Heuner] anno circiter 1470.

124.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanæ 798 Nov., chartaceus forma quartanaria, continet Doctrinale cum glosis interlinearibus, cuius pars II. per 'betr. (?) de Ber' anno 1471 scripta est.

125.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 14636, chartaceus, foliorum formæ quartanariæ 220, continet foliis 37^a—218^b Doctrinalis partem II. commentario amplissimo illustratam et anno 1471 per 'fratrem Iacobum Schlehen de Vilseck, monachum ordinis S. Benedicti professum in monasterio S. Emmerani' scriptam.

126.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 19656^b, chartaceus, foliorum formæ quartanariæ 81, anno 1471 scriptus, continet Doctrinalis partem II. cum expositione.

127.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 6725, chartaceus, foliorum formæ quartanariæ 150, continet foliis 1^a—122^a Doctrinalis partem I. commentario instructam et a. 1473 scriptam.

128.

Codex Bibl. Univ. Vratislaviensis Qu. 77, chartaceus, foliorum 3-18, continet foliis 71—125 'secundam partem Doctrinalis Alexandri Parisiensis explicatam', et foliis 125—218 'altam expositionem secundae partis' anno 1473 scriptam.

129.

Codex Bibl. Monast. S. Petri Salisburgensis b IV 2, chartaceus, foliorum formae quartanariae 266, anno 1473 scriptus, continet commentarium in I. partem.

In fine: Explicit liber in primis bonus videlicet commentarius prime partis doctrinalis magri Alexandri pronunciatum (*sic*) falezburge ad festum petrum. Et scriptus per me petrum hörndt tunc temporis scolipeta in supradicta civitate. Finit volumen die prima mensis Iulij anno dni M.CCCC 73.

130.

Codex Bibl. Claustri Neuburgensis, chartaceus, anno 1474 per 'Casparum Wampach, scolarem ad S. Petrum Monaci', scriptus, continet Doctrinale cum commentario mag. Udalrici Aezinger de Egra.

131.

Codex Bibl. Reg. Erfordiensis, Ampl. 32, chartaceus, foliorum formae quartanariae 128, anno 1476 scriptus, continet foliis 52—128 Doctrinalis III. partis fragmentum glosis interlinearibus illustratum.

Cf. Schum, Verz. der Amplon. Handschr.-Sammlung zu Erfurt p. 312.

132.

Codex Bibl. Marcianae Venetae Class. XIII 4, chartaceus, forma maxima, anno 1478 scriptus, continet Doctrinale cum commento.

Fol. 1^a: Commentum sup doctrinali # Scribere clericulis paro doc # trinale etc. *In fine:* MCCCC^o LXXVIII.

133.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 2369, membranaceus, foliorum formae maximae 46, continet Doctrinale perpulchris litteris grandibus ac figuris coloratis ornatum et in usum Blanae Mariae, ducissae Mediolanensis, anno circiter 1485 confectum.

134.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 19870, chartaceus, foliorum formae octonariae 362, anno 1486 scriptus, continet perampla commentaria in Doctrinale.

135.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 18797, chartaceus, foliorum formae quartanariae 176, continet foliis 66^a—176^b partem III. cum glosis, anno [14]89 per 'Hainricum Kuenzner de Chopsstain' conscriptam.

136.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 19655, chartaceus, foliorum formae quartanariae 203, anno 1491 scriptus, continet Doctrinalis partem II. cum commentario.

137.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 19654, chartaceus, foliorum formae quartanariae 92, anno 1491 scriptus, continet Doctrinalis partem I. cum commentario.

138.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 4786, chartaceus, foliorum formae octonariae 105, continet foliis 1^a—61^a Doctrinalis partem III. cum glosis interlinearibus Latinis et Germanicis, anno 1493 scriptam.

139.

Codex Monast. S. Floriani Austr. XI 591, chartaceus, foliorum formae octonariae 101, continet Doctrinalis partem II. cum commentario, finitam anno 1497 per Stephanum de Emerstarff, scholarem in monasterio sancti Floriani.

140.

Codex Musei Britannici Butl. 12026, membranaceus, foliorum formae quartanariae min. 66, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis textum.

141.

Codex Musci Britannici Arund. 243, chartaceus, foliorum formae quartanariae 389, saec. XV° scriptus, continet foliis 1—153 Doctrinalis partem I. cum peramplio commentario.

142.

Codex Musci Britannici Harl. 2577, chartaceus, foliorum formae quartanariae 180, saec. XV° scriptus, continet foliis 132^a—180^b Doctrinalis textum.

143.

Codex Musci Britannici Harl. 3404, membranaceus, foliorum formae quartanariae 82, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partes I. II. cum commentario.

144.

Codex Musci Britannici Burn. 213, chartaceus, foliorum formae maximae 187, saec. XV° scriptus, continet foliis 145—171 commentarium in III. partem Doctrinalis.

145.

Codex Musci Britannici 19046, chartaceus, foliorum formae quartanariae 132, saec. XV° scriptus, continet varias particulas Doctrinalis.

146.

Codex Bibl. Reg. Stuttgardiensis Poet. et Philol. Q. 5, chartaceus, saec. XV° confectus, continet foliis 45^a—142^b Doctrinalis partium I. II. textum, a Bartholomaeo de Schorndorff exscriptum.

147.

Codex Bibl. Reg. Stuttgardiensis Poet. et Philol. Q. 43, chartaceus, foliorum 149, saec. XV° scriptus, continet foliis 1—47 Doctrinalis partem III. cum glosis interlinearibus et marginalibus.

148.

Codex Bibl. Reg. Stuttgardiensis Poet. et Philol. Q. 53, chartaceus foliorum 234, saec. XV° scriptus,

continet foliis 67^a—125^b partis I. textum, foliis 126—166 commentarium in partem II., foliis 174^a—217^b partium II. III. textum.

149.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8425, chartaceus, foliorum formae quartanariae 131, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis textum passim glosis marginalibus explicatum.

150.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8426, chartaceus, foliorum formae quartanariae 125, saec. XV° scriptus, continet foliis 1^a—33^b Doctrinalis partis III. textum.

151.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8154, chartaceus, foliorum formae maximae 107, saec. XV° scriptus, continet foliis 1—65 Doctrinalis textum (in fine mutilum).

152.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 8155, chartaceus, foliorum formae maximae 66, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partium I. II. textum.

153.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 16669, chartaceus, foliorum formae oblongae 209, continet foliis 1^a—70^b Doctrinalis textum (initio mutilum).

154.

Codex Bibl. Nat. Parisinae 14747, chartaceus, foliorum formae maximae 212, saec. XV° scriptus, continet Doctrinale amplissimo commentario instructum. (Inde a folio 129 deficit textus spatio tamen ei relicto.)

155.

Codex Bibl. publ. Moguntinae 309, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem III. cum commentario.

156.

Codex Bibl. publ. Moguntinae 228, chartaceus, forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partes I. et III.

157.

Codex Bibl. publ. Moguntinae 232, chartaceus, forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet 'glosam super II. parte' Doctrinalis.

158.

Codex Bibl. publ. Moguntinae 403, chartaceus, forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet 'dicta super II. parte' Doctrinalis.

159.

Codex Bibl. Univ. Basileensis 1° IX 6, chartaceus, forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem I. cum amplissimo commentario.

In ult. folii pag. aversa legitur: Anno milleno ducēteno q̄₃ deno # Doctor alexander venerabilis atq; māg. # Doctrinale suū dedit in cōmune legendū.

160.

Codex Bibl. Univ. Basileensis 1° VII 16, chartaceus, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem II. cum commentario.

161.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 5938, chartaceus, foliorum formae quartanariae 326, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partes I. II. cum amplissimis commentariis.

162.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 5973, chartaceus, foliorum formae quartanariae 291, saec. XV° scriptus, continet foliis 21^b—232^b Doctrinalis partem III. uberrimo commentario instructam.

163.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 7649 I, chartaceus, foliorum formae quartanariae 255, saec. XV° scriptus, continet foliis 1^a—36^b Doctrinalis partium I. II. textum.

164.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 7649 II, chartaceus, foliorum formae quartanariae 259, saec. XV° scriptus, continet foliis 1^a—81^a Doctrinalis partem II. (in fine mutilam) cum commentario.

165.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 7740, chartaceus, foliorum formae quartanariae 261, saec. XV° scriptus, continet foliis 161^a—231^b Doctrinalis partem III. (in fine mutilam) cum commentario.

166.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 7753, chartaceus, foliorum formae quartanariae 279, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem I. (in fine mutilam) cum amplo commentario.

167.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 7825, chartaceus, foliorum formae octonariae 182, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem II. (in fine mutilam) cum commentario.

168.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 7829, chartaceus, saec. XV° scriptus, continet foliis 143—160 Doctrinalis partis I. capitulum de verbis deponentialibus.

169.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 14659, chartaceus, foliorum formae quartanariae 345, saec. XV° scriptus, continet foliis 2^a—234^b Doctrinalis partes I. II. cum commentario.

170.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 14853, chartaceus, foliorum formae minimae 145, saec. XV° scriptus, continet foliis 1^a—112^a Doctrinalis textum.

171.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 14686, chartaceus, foliorum formae quartanariae 155, saec. XV° scriptus, continet commentarium in Doctrinalis partem I.

172.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 24542, chartaceus, foliorum formae quartanariae 57, saec. XV° scriptus, continet foliis 27^a—55^b Doctrinalis partis III. capitulum de figuris grammaticalibus cum glosis.

173.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 19656, chartaceus, foliorum formae quartanariae 326, saec. XV° scriptus, continet foliis 1^a—199^a Doctrinalis partem III. cum commentario.

174.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 19656^a, chartaceus, foliorum formae quartanariae 194, saec. XV° scriptus, continet foliis 1^a—147^b Doctrinalis partes I. II. cum expositione.

175.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 19664, chartaceus, foliorum formae quartanariae 258, saec. XV° scriptus, continet foliis 89^a—258^b Doctrinalis partem I. cum amplissimo commentario.

176.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 24543, chartaceus, foliorum formae quartanariae 245, saec. XV° scriptus, continet foliis 2^a—182^b Doctrinalis partem III. cum commentario.

177.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 24544, chartaceus, foliorum formae quartanariae 40, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partis II. textum.

178.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 24545, chartaceus, foliorum formae quartanariae 100, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem II. cum commentario.

179.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 26798, chartaceus, foliorum formae quartanariae 109, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem II. cum commentario.

180.

Codex Bibl. Univ. Pragensis V. H. 32, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem I. cum amplissimo commentario.

181.

Codex Bibl. Univ. Pragensis V. F. 4, chartaceus, foliorum formae quartanariae 98, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem I. cum commento.

182.

Codex Bibl. Univ. Pragensis V. F. 28, chartaceus, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem I. cum amplissimo commentario.

183.

Codex Bibl. Univ. Pragensis V. G. 16, chartaceus, foliorum formae quartanariae 181, saec. XV° scriptus, continet foliis 1—58 Doctrinalis textum.

184.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 3291, chartaceus, saec. XV° scriptus, foliorum formae octonariae 262, e quibus 54 priora continent Doctrinalis partium I: II. textum. (Pars I. ab initio mutila est.)

185.

Codex Bibl. Palat. Vindobonensis 5148, chartaceus, foliorum formae quartanariae 315, saec. XV° scriptus, continet foliis 305^a—311^b particulas ex 'grammatica metrica' [Doctrinali] cum commentario.

186.

Codicis Bibl. Palat. Vindobonensis 5219 involucrum membranaceum continet Doctrinalis partis I. compluria fragmenta saec. XV° scripta.

187.

Codex Helmstadiensis 892 (994), chartaceus, foliorum formae quartanariae 152, saec. XV° scriptus, continet foliis 72—114 Doctrinalis partem II. cum commento.

Cf. O. v. Heinemann, die Handschr. der Herzogl. Bibl. zu Wolfenbüttel. I. Abth.: die Helmstädter Handschr. no. 994.

188.

Codex Helmstadiensis 700 (764), chartaceus, foliorum formae quartanariae 71, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partes I. II. (quarum altera in fine mutila est) cum commento.

Cf. O. v. Heinemann l. c. no. 764.

189.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanæ 797 Nov., chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partes I. II. cum glosis interlinearibus et commentario in partem II.

190.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanæ 796 Nov., chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet glosam in Doctrinalis partem II.

191.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanæ 1137 Nov., chartaceus forma octonaria, saec. XV° scriptus, continet commentarium in Doctrinalis partes I. II.

192.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanæ 792 Nov., chartaceus foliorum 101, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partes I. II. cum glosis interlinearibus.

193.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanæ 791 Nov., chartaceus, foliorum formae quartanariae 78, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partes I. II. cum commento.

194.

Codex Bibl. Augustae Guelferbytanæ 790 Nov., chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem I. cum glosis interlinearibus et marginalibus et partem II. (initio mutilam).

194*.

Codex Bibl. Trecentis 1296, chartaceus, foliorum formae quartanariae 120, saec. XV° scriptus, continet Doctrinale cum glosulis.

Cf. Cat. gén. des manusc. des bibl. publ. des départements. Tome II. (Paris 1855) p. 534.

195.

Codex Bibl. Casini Montis T. T. 794, chartaceus, foliorum formae quartanariae 47, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis textum (inde a III. parte mutilum).

196.

Codex Bibl. Casini Monacis T. T. 222, chartaceus, foliorum formae quartanariae 70, saec. XV° scriptus, continet commentarium (in fine mutilum) in I. partem Doctrinalis.

197.

Codex Bibl. Univ. Cantabrigiensis Dd. x. 17, membranaceus, foliorum formae maioris 47, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis textum (initio mutilum).

Cf. Cat. of the manuscripts preserved in the library of the University of Cambridge. Vol. I (Cambridge 1856) p. 415.

197*.

Codex Bibl. Monast. Engelbergensis 464, chartaceus, foliorum formae duodenariae 117, saec. XV° scriptus, continet Doctrinale (in III. parte mutilum).

Cf. Gottheald, Cat. codd. manu script., qui assereantur in bibl. monast. O. S. B. Engelbergensis in Helvetia (Friburgi, Herder, 1891).

198.

Codex Bibl. Milichianae Gorlicensis 37, chartaceus forma maxima, saec. XV° scriptus, continet foliis 312—337 Doctrinalis partem III.

199.

Codex Bibl. Wernigerodensis Za. 2, chartaceus, foliorum formae quartanariae 54, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem I.

Libri lapidis litteris ecarati in prima pagina possessorem se declarat Michel Behaim.

200.

Codex Bibl. Univ. Halensis Yg. 33, chartaceus, foliorum formae quartanariae 273, saec. XV° scriptus, continet Doctrinale cum commentario.

In fine: Ul. Staebwrynek hert dit boeck. Annus inchoatus eadem manu deletus est.

201.

Codex Bibl. Trevirensis 28, chartaceus forma quartanaria min., saec. XV° scriptus, continet quarto loco Doctrinalis partem III. cum glosa sive commento.

Fol. 37^a: Doctrinale dei virtute iuvante peregr. etc. Et cum finis laudetur deus in ymis. — In fol. 1 legitur: Codex monasterii sancti Eucharri primi trevirorum archiepiscopi sanctique Mathie apostoli extra muros trevirenses.

202.

Codex Monast. Lambacensis 293, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Doctrinale cum glosis.

In fine: Doctrinale studiose correctum vitisque emendatum Scripta per fratr. Ioummen de Meyflaw.

203.

Codices Bibl. Univ. Gottingensis duo Lamb. 70. 11, chartacei forma quartanaria, saec. XV° scripti, continent Doctrinalis partes I. II. cum amplis commentariis.

Codices quondam coenobii St. Michaelis Luneburgensis erunt.

204.

Codex Bibl. Conv. Sangallensis 874, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem III.

205.

Codices Bibl. Bambergensis chartacei duo, saec. XV° scripti, continent Doctrinale cum commentario.

206.

Codex Bibl. Reg. Berolinensis Ms. theol. (!) lat. 4°. 26, chartaceus, continet Commentarium in Doctrinalis partem II., saec. XV° scriptum.

207.

Codex Bibl. Cremesiensis Monasterii 104, chartaceus forma quartanaria, continet foliis 2^a—147^a Doctrinalis partem II. cum commentario.

207*.

Codex Bibl. Canonorum Citiensis 52, chartaceus, foliorum formae quartanariae 234, saec. XV° scriptus, continet foliis 1—104^a Doctrinale cum commentario.

Cf. F. Bech, Verz. der alten Handschr. u. Drucke in der Domherren-Bibl. zu Zeitz (Berlin, Weidmann, 1881) no. LXXIX.

208.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 9, chartaceus forma octonaria mai., saec. XV° scriptus, continet: a) commentarium amplum in I. partem Doctrinalis [fol. 35—316]; b) commentarium amplum in II. partem Doctrinalis [fol. 325—528]; c) commentarium in III. partem Doctrinalis [fol. 607—830].

209.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 13, chartaceus, foliorum formae quartanariae 399, saec. XV° scriptus, continet Doctrinale cum commentario.

210.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis B. 88, chartaceus forma octonaria, saec. XV° scriptus, exhibet foliis 37—150 'Doctrinale artis grammaticae'.

211.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 3, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet: a) M. Coberi correctorium I. partis Doctrinalis [pag. 1—41]; b) glosam amplam in I. partem Doctrinalis [pag. 49—363]; c) glosam amplam in II. partem Doctrinalis [pag. 365—501]; d) glosam amplam in III. partem Doctrinalis.

212.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 7, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet Andreae Scherding concepta super II. parte Doctrinalis [pag. 5—262].

213.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 17, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet foliis 533—642 Doctrinalis partem III. cum glosis.

214.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 21, chartaceus foliorum formae quartanariae 235, saec. XV° scriptus, continet Doctrinale cum commentario et glosis interlinearibus.

215.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis D. 22, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet: a) com-

mentarium in III. partem Doctrinalis [pag. 202—212]; b) commentarium amplum in II. partem [pag. 351—561]; c) Doctrinalis partem III. cum glosa et commentariolo [pag. 605—728].

216.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis O. 41, chartaceus foliorum formae quartanariae 205, saec. XV° scriptus, continet Doctrinalis partem II. cum commentario.

217.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis O. 36, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet foliis 193—281 Doctrinale cum glosis.

218.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis P. 39, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet foliis 346—366 quaestiones in Doctrinalis partem II.

219.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis K. 22, chartaceus forma quartanaria, saec. XV° scriptus, continet: a) commentarium in II. partem Doctrinalis [fol. 103—192]; b) magistri Mazingeri quaestiones grammaticales in II. partem [fol. 192—227]; c) commentarium in III. partem [fol. 236—439]; d) Doctrinalis partis I. capitulum de formatione praeteritorum cum commentario [fol. 440—455].

220.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis L. 86, chartaceus forma duodenaria, saec. XV° scriptus, continet commentarium in II. partem Doctrinalis [fol. 1—34].

221.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis L. 92, chartaceus forma duodenaria, saec. XV° scriptus, continet: a) Doc-

trinalis partis III. tractatum de figuris grammaticalibus [fol. 173—183]; b) exempla pauca et utilia II. partis Doctrinalis [fol. 201—212].

222.

Codex Bibl. Princ. Oettingen-Wallerstein Maihingenensis, chartaceus, foliorum formae quartanariae 56, anno 1502 Lipsiae scriptus, continet Doctrinalis partem III. cum glosis interlinearibus et marginalibus.

223.

Codex Bibl. Reg. Monacensis 11981, foliorum formae octonariae 250, continet commentarium amplissimum in I. partem Doctrinalis, scriptum anno V^o Vij (1507).

224.

Codex Bibl. Monast. Mellicensis B. 93, chartaceus, foliorum formae octonariae 339, continet commentarium in I. partem Doctrinalis, scriptum anno 1526 in die Sylvestri Papae.

Addenda.

9*.

Codex Bibl. Turonensis 849, membranaceus forma quartanaria mai., saec. XIII° a Christiano de Brugis scriptus, continet foliis bipartitis Doctrinale cum glosa 'Admirantes'.

Glosa incipit: Admirantes quondam philosophi cum viderent rerum mirabiles honitates etc. *Textus incipit:* Scribere clericulis paro doctrinale novellis etc.; *finis:* Doctrinale Dei virtute iuvante peregi etc. *Glosa desinit:* commodum reportari. *Subscriptio:* Illud scripsit Christianus de Brugis.

Cf. A. Dorange, catalogue descriptif et raisonné des manuscrits de la bibl. de Tours (Tours 1875) p. 385.

13*.

Codex Bibl. Turonensis 848, membranaceus forma quartanaria, saec. XIII° scriptus, continet Doctrinalis textum.

In fine: Doctrinale dei virtute iuvante peregi etc. *Explicit Doctrinale magistri Alexandri de Villa Dei.*

Cf. A. Dorange l. c.

17*.

Codex Bibl. Atrebatensis 344 (olim Monast. S. Vedasti Atrebatensis 1628 L 5), membranaceus, foliorum formae quartanariae 133 bipartitorum, saec. XIII° exeunte scriptus, continet Doctrinale cum commento [Ionis Suessionensis].

Incipit: Antequam ulterius in dictis procedam // Queso Dei filius lingue mee etc. (*cf. no. 28 et 29*). *Finis fol. 133^a:* Doctrinale Dei virtute iuvante peregi etc. *Explicit ille liber scriptor sit crimine liber.*

Cf. Cat. gén. des manuscrits des bibl. publ. des départements. Tome IV. (Paris 1872) p. 140.

• 40*.

Codex Bibl. Bongarsianae Bernensis 386, membranaceus saec. XIIⁱ, XIIIⁱ, XIVⁱ, foliorum formae quartanariae 105, continet foliis 37^b—91^a glosam [Ionis Suessionensis] in Doctrinale, saec. XIV° incunte, ut videtur, scriptam.

Glosa incipit: Antequam ulterius in dictis procedam queso dei filius etc. (cf. nr. 17*. 28. 29.)

Cf. H. Hagen, *cat. codd. Bernensium [Bibl. Bongarsiana]* (Bernae 1875) p. 359.

54*.

Codex Bibl. Parisinae Nouv. acq. lat. 234 (antea abbatiae, quae vocabatur Silos), membranaceus, foliorum formae maximae 64, saec. XIV° scriptus, continet Doctrinale (ab initio et in fine mutilum) nonnullis glosis marginalibus et interlinearibus instructum.

Cf. L. Delisle, *Mélanges de paléographie et de bibliographie* (Paris 1880) p. 109; *Manuscrits latins et français ajoutés aux fonds des nouvelles acquisitions etc. Inventaire alphabétique par L. Delisle. Partie I.* (Paris 1891) p. 6.

57*.

Codex Bibl. Univ. Cantabrigiensis Oo VI. 110., membranaceus forma quartanaria, saec. XIV° scriptus, continet 54 prioribus foliis Doctrinalis textum, ab initio et in fine mutilum.

Cf. *Cat. of the manuscripts preserved in the library of the University of Cambridge. Vol. IV.* (Cambridge 1861) p. 522.

63*.

Codex Bibl. Collegii Caii Cantabrigiensis 338, membranaceus, foliorum formae oblongae maioris 151, saec. XIV°, ut videtur, conscriptus, continet foliis bipartitis Doctrinale cum amplo commentario.

In fine: Explicit iste liber scriptor sit crimine liber || Explicit explicant lud' scriptor eat.

Cf. Rev. I. I. Smith, *a catalogue of the manuscripts in the library of Gonville and Caius College* (Cambridge 1849) no. 338.

65*.

Codex Bibl. Collegii Cui Cantabrigiensis 438, membranaceus, foliorum formae quartanariae 72, saec. XIV°, ut videtur, scriptus, continet Doctrinale cum glosis in margine et inter lineas positis.

Cf. Rev. I. I. Smith l. c. no. 438.

67*.

Codex Bibl. Acad. Etruscae Cortonensis 263, membranaceus, foliorum formae maximae 86, saec. XIV° exeunte scriptus, continet foliis 31—84 Doctrinalis textum, quem 'scripsit et complevit frater Laurentius de Cortona ordinis Minorum'.

Cf. Mancini, i manoscritti della libreria del comune et dell' accademia Etrusca di Cortona (Cortona 1884) p. 88.

69*.

Codex Bibl. Univ. Taurinensis M. X. k. II. 1, membranaceus foliorum 80, saec. XIV° scriptus, continet Doctrinale fuso commentario illustratum.

Cf. Codices manuscripti bibl. reg. Taurinensis Athenaei. Pars II. (Taurini 1749) p. 299.

70*.

Codex Bibl. Univ. Taurinensis M. XI. k. II. 2, membranaceus foliorum 36, saec. XIV° scriptus, continet Doctrinalis textum additis dumtaxat in margine nonnullis adnotationibus.

Cf. Codices manuscripti bibl. reg. Taurinensis Athenaei l. c.

75*.

Codex Bibl. publ. Bononiensis Franciae 184, membranaceus, foliorum formae quartanariae 145, saec. XIV°, ut videtur, scriptus, continet Doctrinale cum glosa 'compilata a mag. Ioanne, vice doctoris Divionis, anno 1290'.

Comment. incipit: Domine labia mea aperies (cf. nr. 45). Textus incipit: Scribere clericulis paro doctrinale nouellis. Comment. finit: Salva eorum reverencia illa distinctio nulla est et n^o dicunt p. p. h.

Cf. Cat. gén. des manuscr. des bibl. publ. des départements. Tome IV. (Paris 1872) p. 684; Revue des sociétés savantes 1883, 3e série, II p. 51.

83*.

Codex Bibl. Monast. Malatestiani Caesenatis Plut. XXII. III, membranaceus, continet Doctrinale commentario Francisci de Butis illustratum et anno 1417 'per dominum Iacobum de Alemania, rectorem Ecclesiarum Villariocensium in castro montis Fabrorum ad petitionem nobilis viri Antonii Nicolai de Montisferetrano completum'.

Cf. Cat. codicum manu scriptorum Malatestianae Caesenatis bibliothecae fratrum minorum conventuum etc. auctore Ios. Maria Mucciolo. Tom. I. (Caesena 1780) p. 148 sq.

83**.

Codex Bibl. Canoniconum Citiensis 76, chartaceus, foliorum formae quartanariae 181, continet foliis 1—122^a Doctrinale commentario instructum, cuius pars I. anno 1418 scripta est.

Cf. F. Bech, Verz. der alten Handschr. u. Drucke in der Domherren-Bibl. zu Zeitz (Berlin, Weidmann, 1881) no. LXXII.

123*.

Codex Bibl. Univ. Iagellonicae Cracoviensis 1944 B B XXVI 12, chartaceus, foliorum formae quartanariae 693, annis 1466—73 variis manibus confectus, continet foliis 309—333 Doctrinale (*totum?*) cum commentario, anno [14]70 'in Hal'['is] scriptum.

Cf. Cat. codicum manu scriptorum bibl. Univ. Iagellonicae Cracoviensis (Cracoviae 1877—81) p. 468.

B. LIBRI TYPIS DESCRIPTI.

Adnotationes.

Paulo ante quam hanc partem catalogi prelo subieci, 28 ultra mihi motuerant Doctrinalis editiones, quas, prolegomenis indicibusque bibliographicis iam confectis et absolutis, cum huic commentario continuis numeris inserere non liceret, singulis editionibus actate proximis asterisco signatas subiunxi. Catalogus igitur pro 267, quas enumeravi, editionibus potius 295 editiones exhibet.

Iis libris, quos aut ipse inspexi aut descriptione a bibliothecariis data cognovi — et ea quidem longe maxima pars est —, nomina simul locorum, ubi exemplaria asservari certior factus sum, addidi.

Compendia.

s. num. = sine numeris, i. e. singulis foliis numeri ordine non notatis.

c. sign., & sig. = cum signaturis, sine signaturis quae vocantur, i. e. singulis chartis in imo margine litterarum ordine distinctis aut non distinctis.

s. capit. divis. = sine capitum divisione.

s. inscript. = sine inscriptionibus.

s. cust. = sine custodibus quos vocant bibliographi.

l. (3. 4. etc.) inf. = linea (quinta, quarta etc.) inferior.

l. ult. = linea ultima.

B. Ambr. = Bibliotheca Ambrosiana Mediolanensis.

B. Bodl. = Bibliotheca Bodleiana (Bodleian Library) Oxoniensis.

B. Borb. = Bibliotheca Borbonica Neapolitana.

B. Caes. = Bibliotheca Caesarea-Regia-Palatina Vindobonensis.

B. Cas. = Bibliotheca Casanatensis (Biblioteca Casanatense) Romana.

B. Cuth. = Bibliotheca Ecclesiae Cathedralis (Dom- sive Kirchenbibliothek).

B. Coen. = Bibliotheca Coenobii (Kloster- sive Stiftsbibliothek).

B. Cors. = Bibliotheca Corsiniana Romana.

B. Duc. = Bibliotheca Ducalis.

B. M. Duc. = Bibliotheca Magni Ducis.

B. Gym. = Bibliotheca Gymnasii.

B. Maz. = Bibliotheca Mazarina (Bibliothèque Mazarine) Parisina.

B. Mus. = Bibliotheca Musci.

B. Mus. Br. = Bibliotheca Musei Britannici Londiniensis.

B. Nat. = Bibliothèque Nationale, Biblioteca Nazionale.

B. Princ. = Bibliotheca Principalis.

- B. Prov.* = Bibliotheca Provincialis (Landes- Kreis- sive Kantons- bibliothek).
B. Reg. = Bibliotheca Regia (Königliche sive Staatsbibliothek).
B. Un. = Bibliotheca Universitatis.
B. Ur. = Bibliotheca Urbana (Stadt- sive Rathsbibliothek, Bibliothèque de la Ville, Biblioteca Comunale).

Operum bibliographicorum, quibus imprimis usi sumus, integri tituli:

Branel, Manuel du libraire et de l'amateur de livres. 5e éd. (Paris 1800) vol. 1.

Buisson, Répertoire des ouvrages pédagogiques du XVIe siècle. Bibliothèques de Paris et des départements. Paris 1886. (Mémoires et Documents scolaires publiés par le Musée pédagogique. Fasc. no. 3.)

Campbell, Annales de la typographie Néerlandaise au XVe siècle. La Haye, M. Nyhoff, 1874 (avec 4 Suppléments).

Dictionnaire de géogr. Dictionnaire de géographie ancienne et moderne à l'usage du libraire et de l'amateur de livres. Par un bibliophile (P. Dechamps). Paris 1870.

Hain, Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel accuratius recensentur. Stuttgartiae & Lutetiae Parisiorum, 1826—1838. 2 voll. in 4 part.

Hain-Burger, Ludwig Hain's Repertorium Bibliographicum. Register. Die Drucker des XV. Jahrh. mit chronolog. Aufzählung ihrer Werke zusammengestellt von K. Burger. Leipzig, Harrassowitz, 1891.

Holtrop, Catalogus librorum saeculo XVe impressorum, quotquot in bibliotheca regia Hagana asservantur. Hagae-Comitum, M. Nyhoff, MDCCCLVI. 2 voll.

Panzer, Annales typographici ab artis inventae origine ad annum 1536. Norimbergae, 1793—1803. 11 voll.

Reliquorum, quae interdum adhibuimus, operum titulos suo quoque loco indicavimus.

Adnotatione nostra saepissime iterata *Hainio ignot.* simul significatur eam, quam descripsimus, editionem *Panzeri* quoque prioribusque omnino bibliographis ignotam fuisse. (Ubi forte illa vir librum ab hoc commemoratum omisit, id nominatim addidimus.) Item adnotatione *Campbelli ignot.* intellegi volumus editionem, de qua agitur, non magis in *Panzeri*, *Hainii* ceterorumque multorum auctorum operibus, quae ille vir doctissimus perscrutatus est, reperiri.

1.

Sine loco, typographi nomine et anno (Venetiis, Vindelinius de Spira, c. a. 1470). Doctrinalis textus. 46 foll. s. num., sign., cust. et capit. divis., typi Rom., in fol. min.

a) *Fol. 1^a*: (t) CRIBERE CLERICVLIS Paro # Doctrinale nouellis. # Pluraq; doctoꝝ foiaibo scripta meoꝝ. # *Fol. 19^a*: (h) Ic iubet ordo libri vocum regimen refari. # *Fol. 26^a*: (p) Andere pꝑofui p verfus syllaba queque # etc. *Fol. 46(45)^b*, l. 9 inf.: (d) Octrinale dei uirtute iuuante porepi # etc., l. 5 inf.: Finis. # Ille ego sum. doceo pueros qui & recte locutos # Arte viros. sine me doctior esse nequit # Quē quāq; docti sepe aspernātur. habendū # Iure domi doctus me tamen esse putet. #

Parisiis, B. Nat. Deest in media fere parte unum fol. *Hainio ignot.*

b) *Bl. 1^a*, l. 1 ut supra; l. 2: Doctrinale Nouellis # Cetera usque ad fol. 46^b, l. 5 Finis ut supra; sequitur: Ille ego sum: doceo pueros qui & recta locutos # Arte viros: sine me doctior esse nequit # Quem quanq; indocti sepe aspernātur: habendū # Iure domi doctus me tamen esse putat. #

Vindobonae, B. Caes. Cf. *Hain* no. 662. — In extrema parte codicis *Vindob.* scripta sunt manu rec. haec: Alexandri Galli doctrinale per Ioannem de Spira c. 1469, typis, quibus Cornelius Tacitus impressus est.

Utrunque editio, quam supra descripsimus, quae in prima tantum linea atque in extrema adnotatione nonnihil discrepat, eodem anno videtur nobis confecta. Cuius typographus si Ioannes Spirensis, novae artis in urbe Veneta conditor et auctor, fuisset, saltem anno 1469 esset attribuenda, cum prototypographus ille exente hoc anno aut ineunte proximo mortuus sit. (Vide *Dictionnaire de géogr.* p. 1320.) Sed putamus anno 1470 potius esse confectam atque typographum fratrem et successorem Ioannis Spirensis, Vindelinum Spirensensem esse, praesertim cum prima editio Taciti, sine loco, typographi nomine et anno emissa, recentioribus bibliographis e prelo Vindelini, atque illa quidem anno fere 1470 vel, quoniam signaturis quas vocant et custodibus praedita est, potius insequentibus annis exisse videatur. (Vide *Dictionnaire de géogr.* p. 1322.) De utriusque typographi operibus cf. *Hain-Burger* p. 311 sq.

2.

Tarvisii, sine typographi nomine (Gerardus de Flandria), a. 1472, d. IV. m. Apr. Doctrinalis textus. 46 foll. s. num., sign. et cust., typi Rom., in fol. min.

Fol. 1^a: PRIMA PARS DOCTRINALIS # DE ETIMOLOGIA FELICITER # INCIPIT :: :: PROHEMIVM :: () CRIBERE clericulis paro # doctrinale nouellis. # *Fol. 19^a:* DOCTRINALIS # PRIMA PARS # EXPLICIT # SECUNDA PARS DOCTRINALIS # DE DIASINTHETICA FELICITER :: INCIPIT :: # *Fol. 27^b:* TERTIA PARS DOCTRINALIS # DE ORTHOGRAPHIA # INCIPIT (sic) # FELICITER :: # *Fol. 38^a:* QUARTA PARS DOCTRINALIS # DE PROSODIA FELICITER # INCIPIT. *Fol. 46^a, l. 9 inf.:* RECAPITVLATIO :: () Doctrinale dei uirtute inuante peregi. # Grates reddo tibi genitor deus: & tibi Chrifte # Nate dei deus: atq; tibi deus alius alme # Quas tres personas in idem credo deitatis. # :: FINIS :: M.CCC.LXXII. DIE VERO. III. # MENSIS APRILIS # :: TARVISII :: #

Vindobonae, B. Cus. Ab Hainio no. 666 not. c. c. Panzero III p. 32, qui quidem Morellium auctorem secutus est. — Editio pulcherrimis typis descripta, exemplar artis typographicae elegantiae, non dubium est, quin ex officina Gerardi Flandri exierit. Gerardus de Lisa (Geeraert van de Leye), ita appellatus a flacio Legia (Leye, la Lys) in Flandria, certe discipulus officinarum Moguntinarum, primum Venetiis et inde ab anno 1471 medio Tarvisii conederat, ubi primus et usque ad a. 1476 solus typographus erat. Hoc anno Vicentiam, postea Utinam et in alia oppida Italiae superioris sedem suam transtulit, deinde Tarvisium rediit. Ab anno autem 1491 iterum hac urbe relicta complures annos alibi versatus est, ut libros suos cenam daret; erat enim et bibliopola et typographus. Anno 1498 iterum Tarvisium rediit, ubi anno post videtur mortuus esse. (Cf. Dictionnaire de géogr. p. 1220, 1291, et Hain-Burger p. 181.) Gerardus Flandrus est unus ex illustrissimis typographis Italiae; libri eius in numero praestantissimorum sacr. XVI artificiorum sunt.

3.

Venetiis, sine typogr. nom., c. a. 1473. Doctrinale cum glosa Ladaviani. 335 foll., typi Goth., in fol. min.

Fol. 1^a: Doctrinale Alexandri. Cum glosa Ladaviani. † Supradde do-
residuum (?). Quod nūq; fuerat ipsius. † Videlicet et regimen. Utq; doctrinalis finem. † In fine: ¶ Ladaviani vocabulorum interpretis iuuenibus ac pueris in arte grammatice (sic). tum positum. tum regulari vtilissi-
mū super alexandro opus dudum promissum Feliciter finit. #

Abrincis, B. Ur. In primo folio (quod quidem in exemplari Abrincensi lucratum est) sub inscriptione: Catholice abbreviatum insigne typographicum positum est litteras DR continens, quae circumdatae sunt litteris VENETA. (Annus 1473 plumbo manu posteriore additus est.) Hainio ignot.

4.

Sine loco, typogr. nom. et a. (Venetiis c. a. 1473). Doctrinalis textus. 50 foll. s. num., sign. et cust., typi Rom., in fol. min.

Fol. 1^a: (S)Cribere clericulis paro doctrinale nouellis # etc. *Fol. 21^a:* (S)Ic iubet ordo libri uocum regimē referari # *Fol. 30^a:* (P)Andere propofui per uerfus: sillaba queq; # etc. *Fol. 50^b:* (D)Octrinale dei uirtute inuante peregi # Grates reddo tibi genitor deus & tibi Chrifte # etc.; ult. l.: DEO GRACIAS #.

Romae, B. Cus. Hainio ignot.

5.

Venetiis, sine typogr. nom., a. 1474, d. XXV. Maii. Doctrinalis textus. 41 foll. s. num., sign. et cust., typi Rom., in fol.

Fol. 1^a: ALEXANDRI GRAMMATICI DOCTIS # SIMI OPVS METRICE COMPOSITVM # FELICITER ET CORRECTISSIMVM. # PROHEMIVM. # (S)CRIBERE CLERICVLIS PARO # DOCTRINALE NOVELLIS. # Pluraq; doctorū focia bo scripta meorū. # *Fol. 17^b:* DE ORDINATIONE PARTI # VMET CASVVM. Cap. Viii. # () Ic iubet ordo libri uocū regimen referari. # *Fol. 25^a:* DE QVANTITATIBVS SYLLABARVM: # CAPITVLVM. X. # (P)ANDEREPROPOSVI (sic) PER VERSVS # syllaba quaeq; # *Fol. 41^b, l. 3 inf.:* LAVS DEO. # M.CCCC.LXXiiij. DIE VERO. XXV. MAII. # VENETII (sic) #.

Parisiis, B. Nat. Hainio ignot. — Haec quoque editio in numero praestantissimorum primoris typographicae Italiae operum putanda est.

6.

Mediolani, Zarotus Parmensis, a. 1475, d. XI. m. Sept. Doctrinalis textus. 41 foll. s. num. et cust., c. sign. aij—ev, typi Goth., in fol. min.

Fol. 1^a: (S)Cribere clericulis paro # doctrinale nouellis: # Pluraq; doctorum focia # bo scripta meorum: # etc. *Fol. 1^b:* De prima declinatione nominum. # (R)ectis as es a dat declinatio prima. # etc. *Fol. 17^a, ult. l.:* De Regimine Partium Orationis. # *Fol. 17^b:* (H)ic iubet ordo libri uocū regimen referari. # *Fol. 24^b, l. 10:* De Quantitate Syllabarum. # (P)Andere propofui per uerfus sillaba queq; # etc. *Fol. 35^b, l. 9:* De Accentibus. # (A)ccentus uarias decet hic distinguere (sic) normas # etc. *Fol. 36^b, l. ult.:* De Figuris: # (P)uribus est inbris distincta figura loquele # etc. *Fol. 41^a, l. 16:* Finis. # Grammaticus si uis fieri bonus et cito: totum # Me lege: perlectum pectore conde tuo. # Imprestit Mediolani Antonius Zarotus Parmensis # MCCCCLXXV undecimo die septembris. # *Fol. 41^b vacat.*

Mediolani, B. Ambr. Hainio ignot. — Antonius Zarotus (de Zarotis sive Zaroto) Parmensis, prototypographus Mediolanensis, a. 1472 Vergilium et a. 1474 primum Missale typis describendum curavit. Vide Dictionnaire de géogr. p. 824. De aliis multis officinae eius operibus cf. Hain-Burger p. 364 sqq.

7.

Sine loco, typogr. nom. et a. (c. a. 1475). Doctrinalis partium I. II. textus. 64 foll. s. num., sign. et cust., typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Textus Alexandri. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: Scribero cleri // culis paro do // etrinale nouellis. *Fol. 42^a*: Verborumq data sit declinatio quarta. // Finit prima pars. // *Fol. 12^b*: Ille iubet ordo // libri vocum re // gimen referari. // *Fol. 61^b*: Plurali numero similes sunt quos ego cerno // Explicit secunda pars. // Sequitur 3 foliis Registrum. *Fol. 61^b vacat.*

Parglitzii, B. Princ. Furstenberg. Cf. Petzholdt, *neuer Anz. für Bibl.* 1885, Heft 7. Hainio ignot.

8.

Parmae, sine typogr. nom. (Steph. Corallus), a. 1478, d. XVII. m. Nov. Doctrinalis textus. 50 foll. in 4°.

In fine: Impressū parmae MCCCCLXXVIII die XVII nouēbris.

Cf. Brunet, 5. édit. (Paris 1860) I. p. 167.

9.

Tusculani Lacus Benaci, Gabriel Petri Tarvisinus, a. 1479, d. V. m. Febr. in 4°.

In fine: Laus Deo. MCCCCLXXIX, die 5 febr. in Trofeolano (sic) lacus Benaci, impress. fuit per Gabr. Petri travisinum (sic) regnante Io. Mocenigo duce Venetis (sic).

Cf. Brunet, I. c. p. 168. — Gabriel Petri Tarvisinus Tusculani, oppidulo Lacus Benaci, eodem anno tria alia opuscula prelo subiecit, de quibus cf. Panzerus et Dictionnaire de géogr. p. 1274. Quadraginta annis post Tusculani alter typographus illustris occurrit, Alexander de Paganinis; vide nr. 258.

10.

Sine loco (Salutiis), Io. Fabri, a. 1479 d. ult. Iulii. Doctrinale cum Facini Tibergae interpretatione. 88 (86) foll. c. sign. a₁(a₂)—l₂, typi Rom. uniformes, 36—37, interdum 33—34 lineae in sing. pagg., in 4°.

Fol. 1^a vacat. *Fol. 1^b*: FACINI Tiberge i alexandruj interpretatio lex prisciano ad illu : Ludo // uicium Marchionem salutarum. // PROLOGVS. // LYDOVICI Patris tui pace belloq clarissimi uerbum erat. // etc. *Fol. 2 deest exemplari.* *Fol. 12^a, l. 16*: hic iubet ordo libri uocum regimin referari Transito // vult intransito rectum supponere uerbo (sic): Nominativis & vocativis // etc. *Fol. 55^b, l. 30*: PANDERE proposui per uersus syllaba quaeq // etc. *Fol. 87^b*, sequuntur 6 disticha ad Ludovicum, marchionem Salutarum, cuius iussu typographus hoc opus edidit (vide nr. 21); deinde (l. 13): Impressum per Iohannez fabri millesimo // quadringentesimo (sic) fetuagesimo. (sic) // nono die ultima Iulii. // *Fol. 88 deest exemplari.*

Aletis (St. Malo), B. Ur. Ab Hainio not. no. 6896. — Ioannes Fabri Lingonensis Gallicus (Jean Lefèvre de Langres) cum Ioanne de Petro

populari a. 1474 Taurini primam officinam typogr. constituerat. Paulo post solus possessor factus alteram simul Casellis condiderat. Anno 1479 a Ludovico II., marchione Salutarum, ut in illam urbem novam artem introduceret, vocatus est, ibique sine dubio Doctrinalis editionem, quam supra descripsimus, paravit. Sed cum quaestus expectationi eius non responderet, anno fere interiecto Taurinum revertit, ubi usque ad a. 1485 solus artem typographicam exercebat. Anno c. 1491 officinam suam cessit, et non multo post hic vir assiduus et indefessus mortuus esse videtur. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 126 sq., 128 sq., et Hain-Burger p. 96.

11.

Sine loco, typogr. nom. et anno (Lubecae, Lucas Brandis de Schass, a. 1480). Doctrinalis partes I. II. cum amplo commentario et compendium partis III. 136 foll. s. num., sign. et cust. typi Goth., in fol.

Fol. 1 (titulus) vacat. *Fol. 2^a*: Incipit aurea gramatica (sic) puerorum dictis fulcita fero // omnium maiorum et presertim pristiniani (sic) et nicolai per // otti sipontini super textu doctoris irrefragabilis alex // andri Qua pueris gramatellis bene masticata redi // mentur tempora multa, pueriq manibunt velotius (sic) // ad altiora. // Prefatio // CUM fed'm ylidorū li. I. cap' iij. ethimoiogarium // etc. *Fol. 10^b*: (S)Cribere clericulis paro doctrinale nouellis. // etc. *Fol. 105^a, l. 11*: (H)ic iubet ordo libri vocū regimē referari // etc. *Fol. 118^b, l. ult.*: Plurali numero similes sunt quos ego cerno. // *Fol. 121^a, l. 11*: Compendiū tereie partis p puoris tantum. // *Fol. 134^a, l. 9*: De epistola et ptibus eius p pueris tantū. // *Fol. 136^a*: Tota epistola // Alexander. n. cuius lubicensis Gherardo. n. nepoti suo pdile // etc., subscripta fol. 136^b, l. 6: date lubie quarto idus // octobris Anno salutis miliesimoquadringentesimo octogesimo (sic) // l. 11: De triplici secta scolariū Occult^o orfordēsis poeta. // Sequuntur 6 + 9 + 7 vv. hexam., deinde: Deo gracias. //

Magdeburgi, B. G. Cath.; Kiloniae, B. Un. Hainio ignot. Liber Kiloniensis, qui erat antea in bibl. Coen. Bordesholmiani, habet in extrema parte haec manu possessoris et rubricatoris scripta: Anno incarnationis verbi 1487 illuminavi librum praesentem, quem anno 80 eiusdem verbi emi pro 12 fj in Kyl. (Haec verba tota refero, cum sint per compendia scripta.)

Lucas Brandis de Schass, in oppido Delitio natus, a. c. 1473 Merseburgi officinam habuit et inde ab anno 1475 Lubecae consedit, in qua urbe a. c. 1485 secutus est cum Matthaeus Brandis, qui frater aut filius prototypographi fuisse videtur. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 761, 808, et Hain-Burger p. 47.

12.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1480). Doctrinale cum glossa Ladaviani. 154 + 126 + 162 = 422 foll. c. sign. aij—tv + A—Qiiij + Aij—Uiiij, typi Goth., in fol. min.

Fol. 1^a: Doctrinale Alexandri // eum glofa Ladaviani. // *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: Prohemium: (Q)Unium in orb^o re- // quē quefui. Utinam er // etc.

Fol. 5^a: (S)cribero clericulis ¶ paro doctrinale no ¶ uellis. ¶ *Fol. 155^a:* (H)le iubet ordo li z ¶ bri vocu regimē ¶ referari. ¶ *Fol. 280^b:* ¶ Et sic est finis lecture structio ¶ nis magistri lohānis Ladauiāni. ¶ *Fol. 281^a:* Prohemium. ¶ (p)Andere pposui p ¶ vñs syllaba quz ¶ etc. *Fol. 441^b:* ¶ Ladauiāni vocabulorum interpretis iuueni z ¶ bus ac pꝛocetis in arte grammaica. tam positi ¶ ua. tam regulari vñlissimū super alexādro op^o ¶ dudum pmissum feliciter finit. ¶ *Fol. 442^a:* Dogma qui prime glicis (*sic*) calero pu ¶ rentis etc. (5 disticha). *Fol. 442^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Friburgi Brisg., B. Un. Cf. Hain no. 756. — Tegumento prioris exemplaris agglutinat est titulus: Tres partes Alexandri cū Cōmento Ladauiāni. In primi folii pagina arersa scriptum est: Iste liber attinet monasterio St. Quirini in Tegernsee.

13.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1480). Doctrinalis partes I. II. cum amplo commentario (pars III. deficit; cf. num. 11). 120 foll. s. sign., cust. et foll. num., typi Goth., in fol.

Fol. 1^a: Incipit aurea gramatica (*sic*) pueroꝝ dietis fuleita fere omniū ma t ioꝝ et pferim pñtiani (*sic*) et nicolai perotti spñtini sup textu do z t etoris irrefragabilis alexādri Qua pueris gmatellis bñ mastica ¶ ta redimēt tpa multa. pueriqz manicabūt veloci^o ad altiora. ¶ Prefatio. ¶ () Vñ fed'm yñdoꝝ. li. j. ca. iij. etimologiqz. Gra ¶ matica sñt scñctia recte loquendi. etc. *Fol. 8^a, l. 8 inf.:* De prohemio alexandri. ¶ () Cribere clericulis re. *Fol. 115^b:* Plurali numero fil'es sūt quos ego cerno ¶. *Fol. 120^b, l. 35:* to prolatos sine deliberatione. Et hoc sufficit pro pueris. ¶

Oronine, B. Bodl. Cf. Hain no. 7859.

14.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1480). Doctrinale cum expositione Ludovici de Guaschis. 114 foll. c. sign. aij[?]. (imms paginae margo glutine obductus est)—viiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: liber triū peiū mgi ¶ alexandri grāmāti ¶ ei cū putili de-efacōe ¶. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* (S)cribere clericulis paro ¶ doctrinale nouellis. Quia text^o est planus: nō indi ¶ get explanatōe. Sz tñ pro forma ¶ etc. *Fol. 58^a:* () le iubet ordo libri vocū regimē referari ¶. *Fol. 78^a:* (P)Ande' pꝛoposui p ¶ versus syllaba queqz ¶ etc. *Fol. 114^a, l. 26:* Et sic finit expositio (*sic*) doctrinal' opēdiōsa, z fuccineta (*deest* per) dñm mgiū lu z ¶ donicū de guaschis artiū doctorem ¶ Ich. Du. Die. ¶ *Fol. 114^b vacat.*

Frankfurti ad Moen. Hainio ignot. — Compendia in fine libri quid significant, nescio.

15.

Tridenti, sine typogr. nomine (Presbyter Zuan Leonardus Longus Tarvisinus), a. 1481, d. XI. m. Aug. Doctrinalis textus. 38 foll. c. sign. A—E₃, typi Rom., in fol.

Titulus *deest*. *Fol. 1^a (c. sign. A):* (s)cribere clericulis paro doctrinale nouellis. ¶ etc. *Fol. 16^a:* (h)le iubet ordo libri vocū regimem (*sic*)

referari. ¶ etc. *Fol. 22^b:* (p)Andere pꝛoposui p ¶ uersus syllaba queqz ¶ etc. *Fol. 38^a:* (d) Doctrinale dei uirtute iuante peregi. ¶ etc.; l. 9 inf.: FINIS: ¶ Ille ego sum. doceo pueros qui & recta locutos ¶ Arte uiros: sine mē doctior esse nequit ¶ Quem quanq̄ indocti sꝛpe aspernantur: habendū ¶ Iure domi doctus me tamen esse putat. ¶ M: CCCC: LXXXI: die XI mensis augusti. In tridento. ¶ DEO GRATIAS SEMPER ¶ S: M: P: Z: L: L: S: ¶ POST: TENEBRAS: SPERO: LVCEM. ¶ *Fol. 38^b vacat.*

Londini, Mus. Br. — Non est dubium, quin hic liber, qui bibliographis prorsus ignotus est, ex officina typographi, quem supra nominavimus, prodierit. In fine editionis a. 1482 Tridenti paratae: Ioan. Matthiae Tiberini Clarensis de passionis et obitu Teati pueri Simonis libellus, leguntur haec: Ecclesiam matris Christi qui rite gubernat ¶ Presbiter impreffit hoc Leonardus opus ¶ Gente triuifanus nulli virtutibus impar ¶ Quem genuit longa semper honesta domus ¶ POST TENEBRAS SPERO LVCEM: ¶ S: M: P: Z: L: S: C: L: S: ¶ Laus Deo Semper Amen: M: CCCC: LXXXII: Die: V: SEPTEMBRIS. Litterae grandes in fine huius libri et illius, quem supra descripsimus, haec significant: Segnò Messere Prete Zuan Leonardo (Curato) Longo Stampator. Vide Dictionnaire de géogr. p. 1261. Cf. etiam de hoc typographo Hain-Burger.

15*.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1480). Doctrinalis partium I. II. textus. 54 foll. s. num., c. sign. (?)—Jiiij, c. argumentis in frontibus et capitum subdivisionumque notatione in marginibus, 15 tantum lineae textus in singulis pagg., typi Rom., in 8°.

Unico, quod superesse videtur, exemplari desunt initio 12 foll. Incipit c. sign. c.: de patronymicis ¶ Que dant maribus sed in es rectū faciemus ¶ (v. 322). *Fol. 44^a (c. sign. Gz):* Explicit prima pars ¶ Alexandri. ¶ *Fol. 44^b:* secunda pars. ¶ (h)le iubet ordo libri vocum regimen referari ¶ etc. (Prima litera h ligno incisa per 7 lineas extenditur.) *Fol. 54^a, l. ult.:* Plurali numero similes sūt quos ego cerno ¶ *Fol. 54^b vacat.*

Arangiae, B. Pror. Hainio ceterisque bibliographis ignot.

16.

Vicentiae, Leonardus de Basilea, a. 1481, m. Sept. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 86 foll. s. num., c. sign. a₂—l₃, typi Goth., in fol. min.

Fol. 1 (titulus) deest in eo exemplari, quod nobis praesto erat. *Fol. 2^a (c. sign. a₂):* (S)cribere clericulis paro doctrinale nouellis. (*sic*) ¶ Quia textus (*sic*) est planus non indiget explanatione. Sed tamē ¶ etc. (cf. num. 14. 17). *Fol. 42^b:* (h)le iubet ordo libri vocum regimen referari. ¶ *Fol. 57^a:* (p)Andere pꝛoposui per uersus syllaba queqz. ¶ *Fol. 86^b:* FINIS. ¶ Doctrinale istud cōpendiose cōmentatū studioseqz emendatū p prudētē opifice (*sic*) ¶ Leonardum de bassilea (*sic*) impreffū est Vicencie anno domini. M.CCCC. ¶ LXXXI. septembris. ¶

Osciponti, B. Un.; Berolini, B. Reg. Hainio ignot. — Leonardus Achates Basileensis cum Ioanne Rhemmo c. a. 1474 Vicentiae primum prelum constituit. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 1337 sq. et Hain-Burger p. 1.

17.

Mediolani, sine typogr. nom., a. 1481. Doctrinale cum expositione Ludovici de Guaschis. 96 foll. s. num., c. sign. a₂—m₃, typi Goth., in fol. min.

Fol. 1 (titulo destin.) vacat. Fol. 2^a (c. sign. a₂): (S) Cribere clericulis paro doctrina; le novellis; Quia textus (sic) est planus non indiget explanatione. Sed tu & men etc. Fol. 16^a, l. 2 inf.: () Ie iubet ordo libri uocum regimen referari. Fol. 62^b: () Andere preposui per uersus syllaba queq; & etc. Fol. 81^b: () Cestus maris decet hic distinguere formas & etc. Fol. 96^b, l. 4 inf.: Et sic finitur expositio doctrinalis compendiosa et succinta. (sic) Per dominum Magistrum Ludouicum de guaschis artium doctorem. FINIS & Impressum mediolani anno dñi MCCCCLXXXI.

Veronae, B. Ur. Not. a Panzero II. p. 44 no. 203 et ab Hainio no. 743.

18.

Venetis, sine typogr. nom., a. 1482, d. XV. m. Apr. Doctrinale cum commento Ludovici de Guaschis. 70 foll. s. num., c. sign. aii—liij, typi Goth., in fol.

Fol. 1 (titulo destin.) vacat. Fol. 2^a (c. sign. aij): (S) Cribere clericulis paro doctrina; lo nouellis. Quia textus est planus: non indiget explanatione. etc. Fol. 69^a: Alexandri grāmatici opus interpretatum a uiro eru. ditissimo grāmatico Domino Ludouico de guaschis. Impressum Venetiis Anno salutis millesimoquadrī gentesimo octogesimo secundo (sic) die decimoquinto (sic) A prilis. Registrum l. Sequuntur in 3 spatiis 34 lineae. Fol. 69^b et fol. 70 vacant.

Venetis, B. Nat.; Ferrariae, B. Un.; Senae Iul., B. Ur.; Londinii, Mus. Br.; Gryphiswaldae, B. Un.; Stuttgartiae, B. Reg. ant.; Hagae Comitum, B. Mus. Meermann-Westreeniani. — Editio, quam Panzerus II. p. 185 no. 638 et cum secutus Hainius no. 744 afferant, eadem esse videtur.

19.

Venetis, Io. de Noerdlingen et Henr. de Harlem, a. 1483, d. XXV. m. Apr. Doctrinale cum commento Ludovici de Guaschis. 132 foll. s. num., sign. et cust., typi Rom., in 4°.

Fol. 1 (titulus) deest. Fol. 2^a: () Cribere clericulis paro doctrinale nouellis; Quia textus est planus: nō indiget ex planatione. etc. Fol. 66^a: () Ie iubet ordo libri uocum regimen & referari. Fol. 131^b: Alexādrī (sic) grāmatici opus iterptatum a uiro eruditissimo grāmatico Domino Ludouico de guaschis. Impressum Vene- tiis per Iohānem de noerdlingē & hēricum de harlem locios Anno salutis Millesimo quadringentesimo Octogesimo ter & tio die uicesimo quinto mensis uero Aprilis. Fol. 132^a sequitur index in 3 spatiis. Fol. 132^b vacat.

Florentiae, B. Nat.; Bononiae, B. Un. (fol. 132 deest); Oconiae, B. Bodl. Ab Hainio no. 745 not. ex Panzero III. p. 201 no. 710. — Iohannes Nordlingensis c. a. 1480 Bononiae officinum aperuerat, quam Henrico Harlemensi socio assumpto c. a. 1483 Venetiam transtulit. Cf. Hain-Burger p. 214.

20.

Venetis, Andr. Catherensis et Io. de Leodio, a. 1483, d. XXVII. m. Iul. Doctrinale cum commento Ludovici de Guaschis. 68 foll. s. num., c. sign. aij—liij, typi Goth. (litteris grandibus saepius in lignum incisus variisque coloribus exornatis), in fol.

Fol. 1 (titulus) deest in eo exemplari, quo uti sumus. Fol. 2^a (c. sign. aij): (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouellis. Quia textus ē planus: nō indiget explanatiōe. Sed in pro forma seruāda & etc. Fol. 33^a: (H) Ie iubet ordo libri uocum regimen referari. Fol. 68^a: Alexandri grāmatici opus interpretatū a viro eruditissimo grāmatico domino Ludouico de guaschis Impressum venetiis: Per magistrum Andreā catherensis (sic) & Iohannē de leodio Anno salutis. MCCCCLXXXIIJ die XXVIJ mensis Iulij Ioanne Moncenico (sic) Inclyto Venetiarum Principe. Registrum. Sequuntur in 3 spatiis 35 lineae. Fol. 68^b vacat.

Florentiae, B. Nat.; Romae, B. Cas.; Senae Iul., B. Ur.; Oconiae, B. Bodl. Ab Hainio no. 745^a (addit.) not. ex Panzero III. p. 201 no. 741.

21.

Parisiis, Udalricus Gering, a. 1483. Doctrinale cum Facini Tibergae interpretatione. 124 foll. s. num., c. sign. aij—qij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Facini Tiberge in alexandrum interpretatio Ex p̄ficioiano ad illu Ludouicū marchionē salutiarū. Prologus. Fol. 59^a: Transitio. (H) Ie iubet ordo libri uocū regimē referari & etc. Fol. 79^b: (P) Andere p̄posui per uersus syllaba quaeq; Quanta sit etc. Fol. 123^b: Finit Facini Tiberge in Alexandrum interpretaatio. (sic) Exarata in vrbe Parisiana per magistrum Udalricum & Gering. In uico (sic) functi iacobi ad interfignum folis an- rei. Anno domini Millesimo quadringentesimo octu & agesimo (sic) tertio. Nono kalendas Martii. Sequuntur 6 disticha, quae incipiunt: Marchio me iussit generosus salutiarum & Edere: quod quintus protulit annus opus. & etc. Fol. 124 vacat.

Trecis, B. Ur. Hainio ignot. A Buisson not. p. 666.

Udalricus Gering Constantiensis cum Michaelē Friburger Colmariensi et Martino Krantz Moguntino, ut uidetur, Academiae Parisinae rogata a. c. 1471 Parisiis primum prelum instituerat, et id quidem in ipsius Sorbonae aedibus. Tribus annis post illi tres Germani, ut cum duobus Academiae ciribus, qui in eorum officina nocte artis mysteriis initiati in uico S. Iacobi p̄ricatam officinum instituerant, efficariis contendere possent, Sorbona totaque suppellectile typographica (quae sine dubio ipsius Academiae erat) relicta in eodem uico et iuxta uicinalium officinum suam condiderant. Ex eo tempore pro typis Romanis, quos a Sorbona acceperant,

Gothicis usi sunt. A. c. 1478 Michael Friburger et Martinus Krantz, cum certamen illud diutius sustinere non possent, urbe decesserunt. Geringius autem primus cum librario quodam Parisino, deinde cum Bertholdo Rembolt Argentinensi artem typographicam usque ad mortem (a. 1510) persecutus est. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 997 sqq. et Hain-Burger p. 117 sq.

22.

Mediolani, Leonardus Pachel et Uldericus Sincenzeller, a. 1484, d. IX. Kal. Apr. Doctrinale cum commento Monachi Lombardi. 112 foll. s. num., c. sign. aij—oijj, typi Goth., in fol.

Fol. 1^a (titulus) vacat. *Fol. 1^b:* Cōmentu utilissimū doctrinalis clarissimi poete laureati ac theologie domini Monachi lombardi ¶ (P)elix qui potuit rerum cognoscere causas. i. *Fol. 2^a:* (S)cribere clericulis paro doctrinale nouellis. ¶ etc. *Fol. 61^a:* (h)ic iubet ordo libri uocum regimen referari ¶. *Fol. 78^b:* (p)Andere prepofui per uerfus syllaba queqz ¶ etc. *Fol. 111^b:* (d)Octrinale dei uirtute inuante peregi ¶ etc.; l. 8 inf.: MPi ¶ Impressum per Leonardum pachel et Uldericum sinezenzeller theutonicos ¶ Anno dni ¶ M.CCCC. ¶ LXXXiiij ¶ nono kalendas Aprilis ¶ Finis ¶. *Fol. 112 vacat.*

Londinii, Mus. Br. Hainio ignot. — Leonardus Pachel Ingolstadii natus erat (cf. Dictionnaire de géogr. p. 824); Uldericus Sincenzeller ubi ortus sit, non constat. De horum typographorum operibus cf. Hain-Burger p. 221 sq.

23.

Monte Regali, Stephanus et Laurentius de Vivaldis, a. 1484, d. IV. m. Aug. Doctrinale cum commento [Ludouici de Guaschis]. 84 foll. s. num., c. sign. a₁—liij, typi Goth., in fol. min.

Fol. 1 (titulus) deest exemplari, quod solum superesse videtur. *Fol. 2^a (c. sign. a₂):* (S)cribere clericulis paro doctrinale povelis. (sic) ¶ Quia testus (sic) est planus non indiget explanatione etc. (cf. nr. 14. 16. 17. 20) In fine: Doctrinale istud compendiose commentatum studioseque emendatum per prudentes opifices Stephanum et Laurentium de vivaldis. diligenter impressum est in monteregali. anno dni. M.CCCC.LXXXiiij Die iij. Augusti.

Carpentoracti, B. Ur. Ex hoc exemplari not. a Buisson p. 668, qui quidem librum a. 1483 editum esse falso annotat. Hainio ignot. — Stephanus et Laurentius de Vivaldis, cives Montis Regalis, Liguriæ oppidi, quod hodie Mondorì appellari solet, Matthiæ Anteerpiensi et Balthasaro Cordier Francogallo, qui a. 1472 artem typographicam in illam urbem introduxerant, successerunt. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 885.

24.

Mediolani, Leonardus Pachel et Uldericus Sincenzeller, a. 1484, d. XVII. m. Dec. Doctrinalis textus. 32 foll. s. num., c. sign. aij—diijj, typi Goth., in fol.

Fol. 1 (titulus) deest exemplari, quod nobis praesto erat. *Fol. 2^a (c. sign. aij):* () Scribere clericulis paro doctrinale no uellis. i. *Fol. 14^a, l. 2 inf.:* (H)ic iubet ordo libri uocum regimen referari. i. *Fol. 20^a:* (P)Andere

prepofui per uerfus syllaba queqz i. *Fol. 32^b:* (D)OCTRINALE dei uirtute inuante (sic) pegi ¶ etc.; l. 3 inf.: Impressuz Mediolani per Leonardus pachel i Ul ¶ derieum sinezenzeller theutonicos: M.CCCC.LXXXiiij. Die. XVII Decembris. ¶

Parisiis, B. Nat. Hainio ignot. — De typographis cf. adn. ad nr. 22.

25.

Daventriae, Richardus Paffroed, sine anno (c. a. 1484). Pars I. cum dictis Ioannis Synthen. 260 foll. s. num., c. sign. aij—kkijj, typi Goth. uniformes, in 4°.

Fol. 1^a: Dicta pmae partis Alexādi domini i Ioānis synthen : : : : . *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* Incipit glofa sup pma parte doctrinalis alexā dri p Ioānem synthen Dauātrie extremo labore i collecta q si diligēter aufentei nō modo inuenib^r ¶ veq^r etiā preceptorib^r erit necessaria. i. *Fol. 260^a:* Finiūt super pma pte doctrinalis Alexādi Venerabilis domini Ioānis synthen copulata i dauantriae summa diligentia impressa Per me i Richardū paffroed In platea episcopi i. *Fol. 260^b vacat.*

Giessae, B. Un. Campbellio ignot. — Hae editio sine dubio omnium in officina Richardi Paffroed Darentriensis paratarum antiquissima, immo, quoniam in textu et in commentario idem typi adhibiti sunt, fortasse unam e primis omnino operibus est, quae ex prelo eius exierunt. — Richardus Paffroed sive Paffraet vel Paffrat Coloniensis ab Alexandro Hegio, Dacentriensis scholae magistro, humanistarum qui cocantur Rhenano-Westphalicorum principe, commotus aut saltem gloria, qua illius schola iam tam florebat, adductus a. c. 1476 Dacentriae 'in platea Episcopi' (vide supra) officinam typographicam aperuit, quam nonnullis annis post altera secuta est, cuius possessor Iacobus de Breda erat (cf. nr. 58). In domo Richardi illustrissimum illum paedagogum cuncta quotidiano usum esse alio loco comprobasse mihi cūdeor. (Cf. Reichling, Beiträge zur Charakteristik des Alex. Hegius etc., in Monatschrift für rhein.-westfäl. Gesch. u. Altertumsforschung, hrsg. v. Rich. Pück. III. [1877] S. 290.) Richardus Paffraet Batavorum primus idemque XV° quidem saec. maximus typographus fuit. Eius opera maximum partem accuratissime descripsit Campbellius.

26.

Sine loco, typogr. nom. et anno (Daventriae, Rich. Paffraet, a. c. 1484). Doctrinalis textus. Partes III. IV. 22 foll. c. sign., typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tertia et quarta ps doctrinalis i. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* (p)Andere ppofui per uerfus i syllaba quaeqz etc. *Fol. 15^a, l. 10:* Finit tertia ps doctrinal' foeliciter i. *Fol. 22^a, l. 5:* Alexandri grammatici doctrinale ¶ finit foeliciter. i. *Fol. 22^b vacat.*

Cf. Campbell no. 127. Hainio ignot.

26*.

Sine loco (Argentinæ) et typogr. nomine, a. 1485. Pars I. cum expositione [Ioannis Synthen]. 196 foll. s. num., c. sign. aj—ziiij et Aj—Biiij, typi Goth., in 4°.

Titulus deest. Fol. 1^a (c. s. aj): Circa expolitionem vocabulorum # primo partis Alexandri queri # tur etc. Fol. 1^b: (S)Cribere clericulis paro doctrinale nouell' # Fol. 196^a: Explicit felicit' expositio exemploꝝ text^o pte # ptis alexandri cū equocationib⁹ synonymis et # verbis⁹ d'alib⁹ ex Ioanne de garlādia (Grecis # t mo Henrico de colonia Catholico Brachilogo # et ex qplurib⁹ aliis auctorib⁹ breuit' et plane col # lectis cū difficultā textuū sentētijs et nobilib⁹ s^m # dicta p'tiani et Ioannis synthis oīm difficult' # tatū et cōtrou'rsiā refecūtib⁹ diligēter annexis. # Anno dñi M.CCCC.LXXXV. nono Kⁱ. feb'. Fol. 196^b vacat.

Traiecti ad Rh. Hainio ignot. De loco, ubi typis exscriptus esse videtur liber, et de commentatore eius cf. nr. 36.

27.

Venetis, Thomasius Alexandrinus, a. 1485, d. XXVIII. m. Jul. Doctrinale cum commento Ludovici de Guaschis. 56 foll. s. num., c. sign. aij—liiiij, typi Goth., in fol.

Fol. 1 (titulus) deest exemplari, quod prae manibus erat. Fol. 2^a (c. sign. aij): (S)Cribere clericulis paro doctrinale nouellis. # Fol. 56^b, l. 15: Alexandri grammatici opus interpretatum a Viro eruditissimo grammatico domino Ludouico de guaschis Impref # sum venetijs: Per Thomastum alexandrinum Anno salutis M.CCCC.LXXXV die XXviij mensis Iulii Ioanne Moceni # co Indulto Venetiarum Principe: # Registrum t. Sequuntur in 3 spatijs 3x10 lineae; deinde sequitur insigne typographi.

Monachii, B. Reg.; Sangalli, B. Coen.; Romae, B. Cas.; Neapoli, B. Borb. Cf. Hain no. 746. — Thomasius (Thomas) de Blaris Alexandrinus Venetijs annis 1477–1491 artem typographicam exercebat. Cf. Hain-Burger p. 39.

28.

Zwollis, Petrus de Os, a. 1485, in pretesto omn. Sanct. Doctrinalis textus (partes I. II. desunt unico exemplari, quod superesse videtur). ? foll. c. sign. —liiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a (c. sign. h j): (P)Andere pposui per ver⁹ # illa ijqj Quāta sit et pauca # pponā cōgrua metris Que # etc. Fol. 31^a, l. 8: Disertissimi viri magri (sic) alexandri de villa # dei doctrinale in quatuor partes grāmaticae # finit feliciter. Impressum zwollis per me # petrum de os Anno dñi M.CCCC.LXXXV. # in ptesto omniū sanctorum. # Sequitur insigne typographi: duo clypei, in sinistro crux alba, inter hunc et dextrum stella nigra.

Prague, B. Un. Campbellio ignot. — Petrus de Os Bredanus (de Breda) ab a. 1480 ad a. 1510 Zwollis officinam habebat. Cf. de eo Holtrop p. 182; Campbell, préf.; Dictionnaire de géogr. p. 1394; Hain-Burger p. 218 sq.

29.

Sine loco, typogr. nom. et anno (a. c. 1485). Doctrinale cum expositione [Ludovici de Guaschis]. 80 foll. s. num. et cust., c. sign. a₂—k₁, 45—48 lineae in sing. pagg., typi Goth., in fol.

Fol. (titulo destin.) vacat. Fol. 2^a (c. sign. a₂): () Cribere clericulis paro doctrinale nouellis # Quia textus est planus non indiget expositione sed tñ # pro formā servāda in sequentibus sic cōstrua. Ego ma # gister Alexander etc. (cf. nr. 14. 16. 17 sqq.) Fol. 37^b: () le iubet ordo libri vocum regimen referari. # Fol. 45^a: () Andere propofui per verfus sillaba # queqj. # Fol. 80^a, l. 4 inf.: Cui qui # dam (sic) foli deo tenemini (sic) gratiarum actiones reddere. quia nos deducit per gratā prin # cipium et aptā mediā et ad finē felicissimū. Et sic finit expositio doctrinalis cōpendiosa # Doctrinale finit feliciter. # Fol. 80^b vacat.

Parisijs, B. Un.; Araugiae, B. Pror. (olim coenobii Cisterc. Wettlingian). Hainio ignot.

30.

Basileae, Nic. Kesler, a. 1486, d. XX. m. Aug. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 70 foll. s. num., c. sign. aij—liiiij, typi Goth., in fol.

Fol. 1^a: Partes Alexandri cum cōmento t. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prefatio # ¶ Ille liber diuiditur in tres libros partiales. In quoz pmo Alexander tractat de ethymologia. id ē: de # veriloquio etc.; l. 11: (S)Cribere clericulis paro doctrinale nouellis: # Quia textus est planus: non indiget explanatione. Sed tamen pro # forma seruanda in sequentibus sic cōstrue. etc. (cf. nr. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 23. 29.) Fol. 69^b: ¶ Alexandri grammatici opus cum breui ac vtili # expositōe impressum Basilee per Nicolaum Kessler. Anno dñi Milleesimoquadringentesimo octuagesimo sexto. (sic) Die XX. mensis Augusti. # Sequitur insigne typographi. Fol. 70 vacat.

Vindobonae, B. Cues.; Prague, B. Un.; Bonnae, B. Un.; Stuttgartiae, B. Reg.; Lipsiae, B. Un.; Guelpherbyti, B. Duc.; Halberstadii, B. Cath.; Sangalli, B. Coen. Hainio ignot. — Nicolaus Kesler (Kessler) cum Bertholdo Rot Hanoviensi (qui in lite a Fastio a. 1455 Gutenbergio intenta testis fuerat) et cum Bernardo Richel inter primos chalcographos Basileenses est. Vide Dictionnaire de géogr. p. 163 sq.; de Kessleri operibus typogr. cf. Hain-Burger p. 155 sq.

30*.

Venetis, Petrus Cremonensis, dictus Veronensis, a. 1486, d. IV. m. Jul. Doctrinale cum commento Ludovici de Guaschis. 80 foll. s. num., c. sign. a₂—l₂, typi Goth., in 4°.

Fol. 1 vacat. Fol. 2^a: (S)Cribere clericulis paro doctrinale nouellis. # Quia textus est planus: non indiget explanatione. Sed ta # men etc. Fol. 41^a: (H)le iubet ordo libri vocū regimē referari. # Fol. 70^a: () Cent⁹ narius decet bre distinguer⁹ formal # Fol. 80^a: () Doctrinale dei virtute imante peregi. # Fol. 80^b: ¶ Laus omnipotenti Deo. # ¶ Alexandri gram-

matici opus interpretatum a Viro eruditissimo grammatico Domino Ludo # nico de Guaschis. Impressum Venetijs Anno salutis M.CCCCLXXXVI. Die. iij. mensis Iulij. Per # Petrum Cremonensem dietum veronensem. Sub inclyto Duco Marco Barbarico. Amen. # ¶ Regilrum. # *Sequuntur 2 lineae.*

Londinii, Mus. Br. Hainio ignot. — Petrus Cremonensis, primum cum Thomasio Alexandrino (cf. nr. 27) Venetijs coniunctus, ab a. 1481 ad a. 1494 ibi propriam habebat officinam, ex qua multa opera prodierunt. Cf. Hain-Burger p. 241 sq.

31.

Parmae, Angelus Ugoletus Parmensis, a. 1486, d. XXIX. m. Nov. Doctrinalis textus. 58 foll. membranea, quorum singulae paginae 24 lineas habent, s. num., c. sign. ai—gv, typi Rom., in 8°.

Fol. 1^a: (S)CRIBERECLERICVLISPARO (sic) # DOCTRINALE NOVELLIS. # Pluraq; doctoz fociabo scripta meorum # etc. Fol. 57^a: (d)Octrinale dei uirtute innante peregi. # etc.; l. ult.: FINIS. # Fol. 57^b: ¶ Parm. # Fol. 58^b: Emendatissimum hoc opusculum quod doctrina re # fortissimum (sic) merito Doctrinale nuncupatur opera & # impensis Angeli Ugoleti Parmensis impressum (sic) est Parmae. M.CCCCLXXXVI. die XXIX. Nouembris.

Oroniae, B. Bodl. Hainio ignot. — Angelus Ugoletus secundum Andream Portiliam et Stephanum Corallum Lugdunensem praestantissimus typographus Parmensis fuit. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 1003. Haec Doctrinalis editio omnium officinae eius operum, quae quidem ab Hainio-Burgero enumerata sunt, antiquissimum est.

32.

Basileae, sine typographi nomine, a. 1486. Doctrinale cum expositione [Ludovici de Guaschis]. 74 foll. s. num., c. sign. aij—miiij, typi Goth., in fol.

Fol. 1^a: Alexander cum cōmento. # Fol. 1^b racat. Fol. 2^a (c. sign. aij): Prefatio: Iste liber diuidit̃ in tres libros partiales. In quoz p̃rio alexāder tractat de etymologia. id ē: de # etc. (S)Cribere clericulis paro doctrinale nouellis: Quia textus est planus: non indiget explanatione. Sed tū p̃ forma # etc. Fol. 73^b: Explicitus est alexander grammaticus # cum breui et vtili expositione. Impressus Basileae Anno # domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto. # Fol. 74 racat.

Monachii, B. Reg. (duo exempl.); Vindobonae, B. Caes.; Dusseldorpii, B. Reg.; Göttingae, B. Un. (titulus deest); Bonnae, B. Un.; Stuttgardiae, B. Reg.; Carlsruhe, B. M. Duc.; Argentinae, B. Un.; Selestadii, B. Ur.; Araugiae, B. Pro.; Augustae Treverorum, B. Ur.; Basileae, B. Un.; Oroniae, B. Bodl.; Weiburgi, B. Gym.; Hagae Comitum, B. Reg. Cf. Hain no. 747; Panzer I. p. 158 no. 63; Holtrop II. no. 828.

33.

Venetijs, Bernardinus Benalius, a. 1487, d. VII. m. Maii (?). Doctrinale cum commento Ludovici de Guaschis. 56 foll. s. num., c. sign. A—Hilij, typi Goth., in fol.

*Fol. 1^a: Opus Alexandri grammatici pro eruditione puero # rum utilissimum Incipit. # (S)Cribere clericulis paro doctrinale nouellis. # Quia textus est planus: non indiget explanatione. Sed tamen pro forma feruan # da etc. Fol. 27^b: (H)ic iubet ordo libri uocum regimen referari. # Fol. 37^a: (P)Andere preposui per uersus syllaba quiq; (sic) #. Fol. 56^b: Alexandri grammatici opus interpretatum a viro # eruditissimo grammatico domino Ludo # nico de Guaschis. Impressū Vene # tijs. per Bernardinū Benaliū bergomensem. An- # no salutis. M.CCC # LXXXVII. die VII # mensis ma- # dij. (sic) # Regilrum #. *Sequuntur in 3 spatiis 2 × 13 et 11 lineae.**

Parisiis, B. Nat.; Romae, B. Cas. Ab Hainio no. 750 not. ex Panzero III. p. 255 no. 1097. — De Bernardini Benalii multis operibus typogr., quorum primum a. 1483 confectum est, cf. Hain-Burger p. 28 sq.

34.

Antverpiae, Gerardus Leeu, a. 1487, d. XXV. m. Iunii. Doctrinalis textus cum sententiis et constructionibus. 112 foll. s. num., c. sign. aij—f₃ + Ai—M₃, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Textus alexandri cū sentencijs et constructionib; # Sequitur icon xylogr.: magister in cathedra stans, ante pedes eius 5 discipuli. Fol. 1^b racat. Fol. 2^a: (S)Cribere # clericulis # paro doc- # trinale no # uellis. # Fol. 55^b: Sequitur hic modo # secūda pars alexandri # et capitulū octauū de # regimine dictionū # Fol. 56^a: (H)ic iubet ordo libri # etc. Fol. 74^a: Explicit secūda pars alexandri. # Fol. 74^b racat. Fol. 75^a: ¶ Tercia pars Alexandri # capitulū # decimū de quantitatibus syllabarū # Fol. 112^a: ¶ Et sic finitur expositio doctrinalis Alexā # dri Impressa per me Gerardū Leeu Ant- # werpie mēsis Iunii die vicesimaquinta An # ni incarnationis dñi nostri M.CCCCLXXXVII. Fol. 112^b icon xylogr.: aedificium tribus turribus ornatum, in quarum media aquila, ab utraque parte exteriorum vexillum est.

Göttingae, B. Un. Editio a Campbellio no. 112 ex exemplari mutilo (foll. 1 et 112 desunt) descripta est. Quam deinde no. 113 Panzerum I. p. 7 no. 23 et Hainium no. 760 secutus notavit, eadem est editio. Panzerus enim, qui exemplari Göttingensi usus est, locum incuria praeteriit. — Gerardus Leonis (Gheraert van Leeu) iam a. 1477 typographus Antverpiensis occurrit. A. 1478 prelum transportavit Goudum, ubi primus et usque ad a. 1484 solus novam artem exercebat. Hoc anno Antverpiam revertit, in qua urbe Theodoricus Martini et Matthius van der Goes iam consederant. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 78, 578 sq., et Hain-Burger p. 172—174. Vide etiam adnot. nostr. ad nr. 103.

35.

Sine loco (Argentinae) et typographi nomine, a. 1487, d. III. Id. Aug. Pars II. cum dictis Ioannis Synthis. 152 foll. s. num., c. sign. aij—tv, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Dieta Synthis super se # cūda parte Alexandri. # Fol. 1^b racat. Fol. 2^a: Incipit glossa super secūda # parte doctrinalis in hoc opul # culū diligenter collecta quae ut scolaribus necessaria sic etiam in # formatib; ac instructorib; eoz erit vtilissima. (sic) Incipit plog^a. # Fol. 152^b:

Finit hic glosa sup fed'a pte magistri alexandri p Iohannez & synthis collecta. iij ydus Augusti. Anno dni. M.CCCC.LXXXVII. #

Vindobonae, B. Cues.; Basileae, B. Un.; Upsaliae, B. Un.; Darmstadii, B. M. Duc. [exemplar in fine mutilum]. Cf. Hain. no. 14761.

36.

Argentinae, sine typographi nomine, a. 1487, d. v. Kal. Dec. Pars I. cum dictis Ioannis Synthis. 186 foll. s. num., c. sign. aij—ziiiij et A—Bij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Dieta Synthis super prima parte Alexandri. # Fol. 1^a vacat. Fol. 2^a: () Irea expolitionem & vocabuloꝝ prime partis Alexandri queritur etc. Fol. 2^a, l. 17: () Cribere clericulis paro doctrinale nouell' # Fol. 184^b: Explicit feliciter expolitio (sic) exemplorꝝ textus prime plis alexandri cū equiuocationibꝝ synonymis & verbibꝝ dralibꝝ ex Ioanne de Garlandia Grecofmo Henrico de colonia Catholicon (sic) Brachilogo & ex qꝫ pluribꝝ alijs autoribꝝ bre: niter & plane collectis cū difficultatibꝝ textuū sententijs & nota biblicꝝ sūm dicta pñiani & Ioanis synthis oēm difficultatē & controuerſiā refecātibꝝ diligētiter annexis. Anno dni M.CCCC.LXXXVII. quinto kl. decēbꝝ. Argentine. Foll. 185 et 186 vacant.

Darmstadii, B. M. Duc. (Hofb.). Ab Hainio not. no. 14761.

37.

Norimbergae, Fred. Creusner, 1487. Doctrinale cum expositione [Ludovici de Guaschis]. 162 foll. s. num., c. sign. aij—vv, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Incipit Alexander (sic) grammaticus (sic) & cum breui et vtili Expositione. # Fol. 1ª vacat. Fol. 2^a: Ille liber diuidit in tres libros parciales in quorꝝ pñio alex: ander tractat de etymologia etc.; l. 18: (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouellis. Intentio Alexandri # Quia textꝝ ē planꝝ: nō. idiget explanatōe sꝫ etc. (cf. nr. 11. 16. 17. 18. 19. 20. ult.) Fol. 83^a: (H) le iubet ordo libri vocū regimē referari. # Fol. 108^b: (P) Andere propofui per verſus ſyllaba queqꝫ. # Fol. 162^a: Explicit eū alexander grammaticus cum bre: & nī & vtili expolitione. Impreſſus Norimberge p Fredericum Creusner Anno domini Millesimoquadringentelimo octuagelimoſeptimo. (sic) # Fol. 162^b vacat.

Parisiis, B. Nat.; Vindobonae, B. Cues.; Salisburgi, B. Coen. Ab Hainio no. 748 not. ex Panzero II. p. 204 no. 174. — Fredericus Creusner cum Antonio Koberger (vide nr. 108. 118. 131. 157. 169) primis praestantissimisque typographis Norimbergensibus aduenerandus est. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 938 et Hain-Burger p. 84—86.

38.

Ulmæ, sine typographi nomine, a. 1487. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 121 foll. s. num., c. sign. aij—liiij, typi Goth., in fol.

Fol. 1^a: Liber trium partium magistri Alexandri cū cōmento perutili. # Fol. 2^a: Prefatio & Ille liber diuiditur in tres libros & parciales etc.

Fol. 121^b: Explicitus est Alexander grammaticus cum breui et vtili expositione # Impreſſus Ulmæ Anno dni Millesi moquadringentelimo octuagelimo. # septimo. (sic) #

Monachii, B. Reg.; Londinii, Mus. Br.; Medeliceae, B. Coen.; Gothae, B. Duc.; Erzburgi Brigs., B. Un.; Vindobonae, B. Coen. Schotten. Cf. Hain. no. 749.

39.

Daventriae, Rich. Passroed, sine anno (c. a. 1487). Partes I. II. cum dictis et glosa Ioannis Synthen. 190 et 172 foll. s. num., c. sign. aij—riiij et a₃—yiiij, typi Goth., in 4°.

I. Fol. 1^a: Dieta prime partis Alexandri Ioannis Synthen. # Fol. 1^a vacat. Fol. 2^a: (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouellis etc. Fol. 3^a: Incipit Glosa sup prima parte doctrinae & lis Alexandri. per Ioannem Synthen Dauā & tris extremo labore collecta qꝫ si diligētiter au & feultetur nō modo inueniēbꝝ verūetiā precep & toribus erit necessaria. # Fol. 177^b: Finit sup prima parte doctrinalis Alexandri Venerabilis Ioannis syn & then copulata Dauātrie summa di & ligētia nouiter emēdata & impreſſa # Per me Richardū Passroed In pla & tea episcopi. # Fol. 178^a: Tabula vocabulorum in hoc libro cōten & torum etc. Fol. 189^b: τελοꝝ. # Fol. 190 vacat.

II. Fol. 1 (titulus) vacat. Fol. 2^a: Incipit glosa super secūda parte doctrinae & lis & hoc opusculū diligētiter collecta que vt ſcho & laribꝝ ncaria ſic ce Normatoribꝝ ac ſtructoribꝝ & eorum erit vtiliſſima Incipit plōgus. # Fol. 171^b: Finitur hic Glosa super Secūda parte & Magistri Alexandri per Iohannez Syn & this collecta re. # Fol. 172 vacat.

Göttingae, B. Un. (I. II.); Traiecti ad Rh., B. Un. (II.). Haec editio illam, quam infra no. 45 describemus, quae quidem in subscriptione I. et II. partis additamentum exhibeat correctionem et emendationem indicans, praecessisse videtur. Cf. de parte I. Campbell no. 117. Pars II. Campbellio ignota est.

40.

Daventriae, in platea episcopi, sine typographi nomine (Rich. Passraet) et anno (1487). Pars II. cum regulis et exemplis. 28 foll. s. num., c. sign. aij—liiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Secūda pars grāma & tices regulis & exem & plis earūde cōpōdiolo & nouiter collecta. # Fol. 1^a: Ordo patis libri est iste. # etc. Fol. 2^a, l. 5: () Ie iubet ordo libri vocū regimē referari. # Fol. 27^a: Explicit Secūda pars # grammatices. # Fol. 27^b: () Otum facimꝝ vnuerſis & pñs hꝝ noſtꝝ fed'a plis grāmatics opusculū vſuris cur de re & giminū viribꝝ ſcripſerimꝝ oīno nihil etc.; subser. l. 23: Sub āno dni. Millesimo quadringēteſimo # octogelimo ſeptimō circa ſacram quadrageſimā. De quo ſit bndictus & qui vniū & regnat p infinita ſel'orꝝ ſel'a Amen & ſec ad obſtrectatoꝝ oſu & ſionē exarata ſufficiāt. # Impreſſa eſt hec Secūda pars # grammatices Dauentrie In pla & tea episcopi. # Fol. 28^a: ſequitur alphabetum Graecum. Fol. 28^b vacat.

Darmstadii, B. M. Duc. (Hofb.). Cf. Campbell, Suppl. III. no. 122^a. — Huius syntacticae partis libelli auctorem Alexandrum Hegium, scholae Dauentriensis rectorem, fuisse ex epistola in ſive annexa colligimus, qua,

sicut Hegii 'inrectica in modos significandi' (cf. Reichling, Joh. Marmellius p. 12 sq.) controversia illa inter modistas qui vocantur et humanistas mota est. Editionem imprimis in usum scholae Daventriensis destinatum fuisse etiam quae ei addita sunt elementa linguae Graecae, cuius studium ibi tum colatum est (cf. Reichling, l. c. p. 10 sq.), satis demonstrant. — De typographo cf. nr. 25 et 39.

41.

Coloniae, apud Lyskirch, sine typographi nomine (Ulricus Zell) et anno (c. a. 1487). Pars I. cum glosa [Ioannis Synthen]. 125 foll. s. num., c. sign. aij—hij + Ai—Hij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima pars doctrinal' Alexandri cū sententiis et cū notabilibus et cū vocatulo lucida expōne. Fol. 2^a: () Iren expōitiōe vocatulo pri' me partis Alexandri Querit etc. Fol. 2^b: () Cribere clericulis paro do et rinalo nouellis etc. Fol. 125^b: Explicit feliciter expōitiō ex-emploꝝ textus prime et partis alexandri cum equiuocationibus synoni- mis et uerbis dētrialibus ex Ioanne de garlan et dia. Grecifino. Henrico de Colonia. Catholicon. (sic) Brachilogo et ex qz pl'ibus alijs autoribus bre- uiter et plane collectis cum quorūcūq; textuum et sententijs et notabilibus sed'm dicta Prifeiani et Ioannis synthis omnem difficultatem et contro- uersiam refecantibus diligenter annexis. Sequitur spatium vacuum 3 linearum; deinde: Impressum in sancta Colonia apud Lijfkerch.

Upsalae, B. Un.; Moguntiae, B. Ur. (titulus deest). Hainio ignot. — Typographus huius et quae infra no. 51 describetur editionis sine ulla dubitatione Ulricus Zell est (cf. nr. 90 et 109). Qui, Humoriae ortus, Gutenbergii ipsius, ut uidetur, discipulus et Moguntiae in officina Schoefferi exultus, iam a. 1464 Coloniae consererat et omnium antiquae illius celeberrimaeque urbis typographorum princeps nobilissimum artium pacis usque ad finem saec. XV crecebat (ipse in libro a. 1492 parato Coloniae Protocharagmaticus se appellat). In antiquissimis officinae suae operibus ab a. 1466 ad a. 1473 sese clericum diocesis Moguntinensis, in posterioribus artis impressoriae magistrum designat. Cf. de cu Ennen, Katalog der Incunabeln Köln's; Dictionnaire de géogr. p. 339 sq.; Hain-Burger p. 367—369. — De commentatore uide nr. 36.

42.

Argentinae, Mart. Flach, a. 1488, d. VIII. m. Mart. Doctrinale cum expositione [Ludovici de Guaschis]. 129 foll. s. num., c. sign. a₂—q₅ (fol. praecedens sign. est q₆), typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Partes Alexandri et cum comento. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prefatio et iste liber diuidit in tres libros ptiales. In qz primo Alexander tra- et etat etc. Fol. 129^b: Alexandri grāmatici opus cū breui ac vti- et li expōitiōe Impressus Argētine per Mar et linum Flach Anno dñi. MCCCC.LXXXVII. die. viij. mēsis marcij finit feliciter.

Monachii, B. Reg.; Basileae, B. Un. Cf. Hain. no. 751. — Martinus Flach, Basileae natus, secundum Mentelinum et Henr. Eggestegnum clarissimus typographus Argentinensis est. De operibus eius cf. Hain-Burger p. 99 sqq.

43.

Venetis, Guilelmus de Monte Ferrato, a. 1488, d. III. m. Febr. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 98 foll. s. num., c. sign. a₁—n₂, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Opus Alexandri grāmatici pro eruditōe pueroꝝ. et iste liber diuiditur in tres libros ptiales: (sic) In quorū primo Aleāder (sic) tractat de etymologia etc.; l. 15: (S) Cribere clericulis paro et doctrinale nouellis. et etc. Margines figuris xylogr. ornatī sunt. Fol. 98^b: Opus Alexandri Grāmatici eruditissimi finit: Impressum Venetijs diligētia et industria. Guilelmi de monte ferrato tridinēsej. (sic) MCCCC.LXXXVIII. die tertia Februarij. Regnāte optimo pēpe Augustino. Barbadoico et. Sequitur brevis index; deinde: Laus omnipotenti deo.

Neapoli, B. Borb.; Romae, B. Cors.; Parisiis, B. Maz.; Vindobonae, B. Caes. (subscriptio huius exemplaris compluribus locis mutilata recent. manu parum accurate supplata est). Hainio ignot. — Guilelmus de Monte Ferrato Tridinensis cognomine 'Anima mia' ab a. 1486 ad saec. XVI. Venetijs artem typographicam exercebat. Cf. Hain-Burger p. 331 sq.

44.

Antverpiae, Gerardus Leeu, a. 1488, m. Junii d. XVIII. Doctrinalis textus cum sententijs et constructionibus. S. foll. num., c. sign., typi Goth., in 4°.

In fine: Et sic finit expōitiō doctrinalis Alexā- dri Impressa per me Gerardus Leeu Ant- werpio mēsis Junij die decima octaua (sic) An- ni incarnationis dñi nostri MCCCC.LXXXVIII. et Ul. fol. 6: icon xylogr. (cf. nr. 34).

Cf. Campbell no. 115. Fol. 1. et complura alia foll. desunt exemplari, quo ille vir doctissimus usus est. Certe quidem falso opinatus est hac editione glosam Ioannis Synthenii contineri. Cf. editiones Antverpienses no. 34 et 103. — De typographo uide adnot. ad nr. 34.

45.

Daventriae, Rich. Paffroed, a. 1488, d. IX. m. Aug. Partes I. II. cum dictis et glosa Ioannis Synthen. 189 et 129 foll. s. num., c. sign. aij—ziii et aij—qv, typi Goth., in 4°.

I. Fol. 1^a: Dicta prime part. . . (pars quaedam folii deest) dri Ioannis Synthen. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouell' et etc. Fol. 177^b: Finit sup prima parte doctrinalis et Alexandri Venerabilis Ioannis syn et then copulata Dauātrie summa di et ligētia nouiter emēdata et cōpleta et imp̄sa Per me Richardū Paffroed et Anno dñi MCCCC.LXXXVIII. Nona et Augusti. Fol. 178^a: Tabula vocabulorum iu (sic) hoc libro conten et torum etc. Fol. 189^a in fine: τέλος et Fol. 189^b vacat.

II. Fol. 1^a: Incipit Glosa sup secūda pte doctrinalis et Fol. 129^a: Finit hic Glosa super secūda parte Ma et glosa Alexandri Per Ioannem Synthis col et nunc in optimam formam redacta et imp̄sa Dauātriae p me Richardū paffroed. et Fol. 129^b vacat.

Cf. Holtrop I. no. 276 et Campbell no. 116. — De typographo uide adnot. ad nr. 25.

46.

Argentinae, Mart. Flach, a. 1488, d. 1. m. Dec. Doctrinale cum expositione [Ludovici de Guaschis]. 130 foll. s. num., c. sign. a₂—q₆, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Partes Alexandri cum commento. *Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a*: Prefatio. Iste liber diuidit in tres libros ptiales. In q^o primo Alexander tra: etat etc. *Fol. 129^b*: Alexandri grāmatici op^o cū breui ac vti- *¶* li expōitōe Impressū Argētine p Mar *¶* tinū Flach. Anno dñi MCCCC.LXXXVIII *¶* die prima mēsis Decēbris finit feliciter. *Fol. 130 vacat.*

Londinii, Mus. Br.; Vindobonae, B. Caes. Haec editio in sola subscriptione ab illa, quam no. 42 descripsimus, discrepat. Hainio ignot.

47.

Argentinae, Mart. Flach, a. 1488. Pars I. cum glosa [Ioannis Synthen]. 131 foll. s. num., c. sign. a₂—v₄, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima pars doctrinalis Alexandri cum sententijs *¶* cum notabilibus et cū vocabulorum lucida ex: positōe *¶* *Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a*: (C)irca expōitōem v^o cabulor^o etc. (cf. nr. 36). *Fol. 2^b*: Prefatio *¶* *Fol. 131^b*: Expōitio expōit^o textus prime partis Alexan- *¶* dri etc., at no. 36; l. 2 inf.: Impressa Argentine p Martinū Flach Anno dñi MCCCC.LXXXVIII. Finit feliciter.

Monachii, B. Reg.; Medelicae, B. Coen. Ab Hainio not. no. 679.

48.

Lugduni, Ioan. de Prato, 1488, d. ult. m. Ian. Doctrinale cum glosa Monachi [Lombardi]. 153 foll. s. num., c. sign. aij—vij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Monachi glosa vna cum textu Alexandri. *Fol. 1^b*: Maturini de barda subterraneis in laudes Alexandri heroica verficatio. *Fol. 2^a*: Ad gemerolum Guillelmum fratrem vicecomitis Po *¶* lignaci etc. *Fol. 3^a*: (S)cribere clericulis paro doctrinale nouellis. *Fol. 85^b*: (H)ic iubet ordo libri vocum regimen referari. *Fol. 109^b*: (P) Andere proposui per vebis (sic) syllaba queq^o *¶* Quanta sit etc. *Fol. 153^b*: B. D. *¶* Explicit hoc opus impressum Lugduni *¶* per Iohannem de prato. Anno domini *¶* MCCCC.LXXXVIII. die vltima Ianuarij.

Trecis, B. Ur. Hainio ignot. A Baissono not. p. 669. Cf. editio eiusdem typographi a. 1489 parata no. 56. — Ioannes de Prato sive de Pratis (Jean Dupré, du Pré) annis 1481—1486 Parisiis idemque ab a. 1487 ad a. 1495 Lugduni simul artem typographicam facitavit. Cf. Hain-Burger p. 93.

49.

Mediolani, sine typographi nomine, a. 1488. Doctrinale cum expositione Ludovici de Guaschis. 48 foll. s. num., c. sign. aij—gii, typi Goth., in fol.

Titulus deest. Fol. 1^a: Quia testus (sic) est planus nō indiget explanatione. S₃ tamen pro forma seruanda in sequentibus *¶* etc.; l. 8: () Cri-

bere clericulis paro doctri *¶* nato nouellis *¶* etc. *Fol. 25^a*: (H)ic iubet ordo libri vocū regimē referari *¶* etc. *Fol. 33^b*: (P) Andere pposui p uerfus syllaba queq^o *¶* etc. *Fol. 48^b, l. 15*: Et sic finitur expōitio doctrinalis. *¶* cōpendiosa *¶* succinta (sic) Per dominum Magistru (sic) Ludouicu de guaschis. artium doctorem. *¶* FINIS *¶* Gramaticus (sic) si uis fieri bonus *¶* cito totum *¶* Me lege perfectum pectore conde tuo *¶* Impressum Mediolani. anno dñi MCCCC.LXXXVIII. *¶*

Oronae, B. Bodl. Hainio ignot.

50.

Venetis, Bernardinus Benalius, a. 1488. Doctrinale cum expositione [Ludovici de Guaschis]. 63 foll. s. num., c. sign. Aij—k₃, typi Goth., in fol.

Fol. 1 (titulus) vacat. Fol. 2^a: Opus alexandri grāmatici pro eruditione puerorum (sic) Incipit. *¶* Iste liber diuiditur in tres libros partiales: In quorū primo Alexāder tractat de etymologia *¶* etc. (S)cribē clericulis paro doctrinale nouellis *¶* Quia textus est planus nō indiget explanatione. Sed tamē *¶* etc. *Fol. 62^b*: Explicitus est alexander grammaticus *¶* euj breui *¶* vtili expōitione. Anno domi *¶* ni Millefimo quadringente *¶* fimo octouagesimo *¶* octauo. *¶* Laus omnipotenti deo. *Fol. 63^a*: Venetiis per Bernardinum benaliū *¶* Registrum. *¶* Sequitur brevis index. *Fol. 63^b vacat.*

Neapoli, B. Borb.; Berolini, B. Reg. Hainio ignot. — De typographo vide adnot. ad nr. 33.

51.

Coloniae, apud Lyskirchon, sine typographi nomine (Ulricus Zell), a. 1488. Partes I. II. cum glosa notabili. 2 foll. s. num. + *Fol. II—CXXXIV* et 107 foll. s. num., c. sign. aij—liij et a₁—oij, typi Goth., in 8°.

I. *Fol. 1^a*: Glōsa pme part^o alexā *¶* dri cum nōbilibus et ar- *¶* gumentis quibuscum. *¶* Nota q, hec glōsa paula denuo Impfā: melius est distincta q₃ prius. *¶* Quia additus est numerus folio^o etc. *Fol. 1^b*: () Anq₃ paulis vt hac potū dedi vobis: *¶* *Fol. 3^a* (Fol. ii): () Cribere clericulis paro *¶* etc. *Fol. 135^a* (Fol. CXXXIII): Apud ljskirchon. *¶* *Fol. 135^b vacat.*

II. *Fol. 1^a (c. sign. aj)*: () Mnis homo naturaliter seire deside *¶* *¶* rat. etc. *Fol. 107^a*: Explicit sed'a pars alexandri euj expōne putāli euj quēstionculis: argu *¶* mentis mām consuetis: pro intellectu textus tam maioribus q₃ minori *¶* bus nouellis clericulis summo necārijs (sic) Per venerādum vi^o artium ma *¶* giffum ac suere theologie baccalariz formatuz laboriose ānexis. Anno *¶* dñi MCCCC.LXXXVIII. die tertio mensis decembris *¶*. Sequitur spatium vacuum 2 fere linearum; deinde: In Colonia *¶* *¶* *Fol. 107^b (titulus)*: Secūda pars alexādrī *¶* cum expōne notabili *¶*. (In quibusdam exemplaribus hic titulus suo loco positus est; in fine sequitur folium vacuum [fol. 108]).

Guelpherbyt, B. Duc.; Oeniponti, B. Un.; Moguntiar, B. Cr.; Her- bipoli, B. Un.; Halberstadii, B. Gym. Cath.; Monasterii, B. Paul. (I. II.); Monachii, B. Reg.; Göttingae, B. Un.; Darmstadii, B. M. Duc. [Hofb.] (I. I.). Cf. de parte I. Hain no. 677; pars II. Hainio ignota est. — Haec editio

nerofum Guillelmum fratrem vicecomitis Poigniaci: etc. *Fol. 3^a*: (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouellis. *Fol. 84^a*: (I) Le iubet ordo libri vocum regimen referari. *Fol. 108^a*: (P) Andere propofui per verfus syllaba queq; . *Fol. 151^a*: D. B. *Explicit* hoc opus Impreffum Lugduni *per* Iohannem de prato. Anno domini . M.CCCC.LXXXIX. die XV. Augufti. *Fol. 152 vacat.*

Vesontione, B. Vr. Hainio ignot.; not. a Buisson p. 669. — De typographo cf. nr. 48.

57.

Parisiis, Petrus Levet, a. 1489, d. ult. m. Aug. Doctrinale cum glosa Monachi [Lombardi]. In fol.

Fol. 1^a: Glosa Monachi una cum textu Alexandri. *Fol. 1^b*: Maturini de Barda Subterraneanis in laudes Alexandri heroica verifficatio. *In fine*: Opus hoc haud inutile iuuenibus exaratum pariffius magna vigilantia per Petrum Levet finit feliciter. anno domini M.CCCC.LXXXIX. ultima Augufti.

Ab Hainio no. 763 not. ex Panzerio II. p. 291 no. 158, qui quidem Maillairium p. 511 no. 1 seculus est. — Petrus Levet a. 1486 Parisiis prelum instituerat. De operibus eius cf. Hain-Burger p. 175 sq.

58.

Daventriae, Iacobus de Breda, a. 1489, in profesto omnium Sanctorum. Pars II. cum glosa Ioannis Synthen. 114 foll. s. num., c. sign. aij—riij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa Ioannis Synthe *super* Secunda parte Alex^{andri} bene emendata. *Fol. 2^a*: Incipit Glosa etc. *Fol. 3^a, l. 17*: Sequitur textus *hic* iubet ordo libri vocum regimen referari. *Fol. 114^a*: Finit hic Glosa *super* secunda parte Magistri Alex^{andri} *per* Iohannem Synthis collecta *et* nūo in optimā for^{ma} *et* manu redacta. Impreffa dauentrie iuxta scholas *per* me *et* Iacobum de Breda. Anno dñi M.CCCC.LXXXIX. In profe^{ssu} *et* sto omnium sanctorum. *Fol. 114^b vacat.*

Upsaliae, B. Un. Cf. Campbell no. 123, qui quidem Hainium no. 11763 seculum librum 146 foliorum esse falso indicavit. — Haec editio est antiquissima omnium, quae Iacobus de Breda, alter typographus Dauentriensis, paravit. Is prelum ibi constituerat a. 1485. Vide Campbellium no. 300 et Hainium-Burgerum p. 48 sq.

59.

Argentinae, Mart. Flach, a. 1490, m. Febr. et Mart. Partes I.—IV., quarum pars I. ignota est, cum glosa notabili. 130 et 52 foll. s. num., c. sign. a₂—r₃ et a₄—g₄, typi Goth., in 4°.

II. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis fecim^{us} *de* partis Alex^{andri}: cū interlinearib^{us} expofitiōibus *et* textus eiusdē in planiffimis fentētijs fubiēctis *et* ppul^{is} *et* cre ordinatis quēstionib^{us} atq; argumentis: cum re^{sp} *et* p^{ro}leis contra eorundē solutiōnes. omnibus qui feire *et* desiderant fūme necessaria. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: Prefatio. *()* Ulirū *et* mel *et* medet *et* puer etc. *Fol. 130^a*: Finit feliciter opusculū *ad* e partis Alex^{andri}. cum glosis *et* troq; interlinearib^{us}. planiffimisq; eorundē fubiēctis fentētijs. *et* etc., l. 2. inf.: Impreffum in famofa

ciuitate Argentiniēfi. *per* Martinū Flach *per* Anno incarnatōis daice. M.CCCC.XC. ipa die Agathe virg^{is}. *Fol. 130^b vacat.*

III. IV. *Fol. 1^a*: Tercia *et* q^{uarta} partes *et* doctrinalis Alexandri *et* cū notabili cōmento. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: Prefatio *et* (m) Elia sunt vbera tua *et* etc. *Fol. 52^a*: Alexandri grāmatici opus cū breui ac vtili expo^{sitiōe} *et* fūto Impreffum Argentino *per* Martinū Flach: *per* Anno gratie Millesimo quadringentesimo nona *et* gefimo prid^o kal^{is} Martij finit feliciter. *Fol. 52^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Medelicae, B. Coen.; Salisburgi, B. Coen. (II.); Carolsruhae, B. M. Duc.; Dresdae, B. Reg. (III.). Cf. Hain no. 701 et 734.

60.

Argentinae, Mart. Flach, a. 1490, d. XIV. Kal. Aug. Pars I. cum glosa notabili. 143 foll. s. num., c. sign. a₂—v₆, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa notabilis prime *et* partis Alexandri: cū interlinearibus expofitiōibus *et* textus eiusdē in planiffimis fententijs: cum voca^{lis} *et* buloq; lucida expofitiōe: fubiēctis perpulere ordina^{re} *et* tis quēstionibus atq; argumētis. cū replicis contra *et* eorundē solutiōnes. omib^{us} q^{ui} feire d^esiderant fūme *et* necessaria. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: Prologus in alexandrū *et* (b) Anquā paruulis vt lac *et* potū dedi vobis etc. *Fol. 143^a*: Expofitio exemplorum textus prime *et* partis Alexandri etc.; l. 2. inf.: Impreffum in Argentina *per* Martinum Flach *per* Anno salutis. M.CCCC.XC. xiiij. kal^{is} Augufti. *Fol. 143^b vacat.*

Darmstadii, B. M. Duc.; Medelicae, B. Coen.; Salisburgi, B. Coen.; Carolsruhae, B. M. Duc.; Erlangae, B. Un.; Craecoriae, B. Un. Hainio ignot.

61.

Rutlingae, sine typographi nomine (Mich. Greyff), a. 1490. Partes I. II. cum glosa notabili. 124 et 118 foll. s. num., c. sign. Aij—Siij et Aij(sic)—oiij (*pro* piij), typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a*: Prima pars doctrinalis *et* Alex^{andri} cum fentētijs no^{ta} *et* tabilib^{us} *et* vocabuloq; luci *et* da expofitione nōnullisq; *et* annexis argumentis. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: () Anq; paruulis vt lac potum dedi vobis *et* quit Paulus etc. *Fol. 3^a*: () Cribere clericulis *et* lis (sic) paro doctrinale nouellis *et* *Fol. 124^a*: Expofitio exemploq; textus *per* me p^{ro}leis alexandri. equino^{re} *et* coq; etc., l. ult.: *explicit* feliciter. *Fol. 124^b vacat.*

II. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis fecim^{us} *de* partis alex^{andri} cū inter^{linearib^{us}} expofitiōibus *et* textus eiusdē. planiffimis fentētijs fubiēctis *et* etis perpulere ordinatis quēstionibus atq; argumētis enim replicis *et* tra eorundē solutio *et* nes. oibus q^{ui} feire d^esiderāt fūme necessaria. *Fol. 1^b*: () Ulirū *et* mel comedj *et* puer etc. *Fol. 4^a, l. 5*: () Le iubet ordo libri *et* vocum regimen referari. *Fol. 118^a*: *Explicit* feliciter *sed* a ps Alexandri. cū glosis metroq; interli^{is} *et* nialib^{us} etc.; l. ult.: Impreffum in Rutlingen Anno dñi. M.CCCC.LXXX. *Fol. 118^b vacat.*

Friburgi Brisg., B. Un.; Monachii, B. Reg.; Salisburgi, B. Coen. Cf. Hain no. 672 et 700. Partes I. et II. sine dubio una emissae sunt.

62.

Parisiis, Petrus Levet, a. 1490. Doctrinale cum glosa Monachi [Lombardi]. 184 foll., c. sign. aij—ziiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1°: Glosa monachi super & doctrinale Alexandri. & *Sequitur in signe typographi.* *Fol. 1°:* Maturini de Barda subterraneanis & in laudes alexandri heroica versificatio. & *In fine:* D. B. & Dogmata qui primo glisicis callere parentis: & Me lege: perfectū pectore conde tuo. & Codicibus properando tuis me iunge: iuvabit. & Optima si noris tu documenta mea. & Clarus si papias et catholicon tibi desint: & Que petis introrsum significata fecies. & Non ego sum inactus: tamen ausim dicere: me qui & Emerit: es fluidum non petet ipse fumum. & Nam me dictavit multis maturius auctor & Squalida delinans tractus amore mei. & *Inferius:* Opus hoc: haud inutile iuvenibus & Exaratū Parisius magna vigilā: & tia per Petrum Levet hñit feliciter. & Anno dñi MCCCCXC. Vicesi & ma quarta die Mensis maii. &

Trecis, B. Ur. Hainio ignot.; not. a Baissono p. 669. De typographo cf. adnot. ad nr. 57.

63.

Daventriae, Iac. de Breda, a. 1490, d. XXII. m. Oct. Partes III. IV. cum commento. 34 foll. s. num., c. sign. aij—ciiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1°: Tercia et q̄ta pars alex & andri cū optimo amento &. *Fol. 1° vacat.* *Fol. 2°:* & & Tercia pars Alexandri. & Capitulū decimum de quantitibus syllabarū &. *Fol. 31°:* & & Et sic finitur expositio doctrinalis Alexandri. Im & pressa dauantrie XXII. mensis Octobris Per me Ia- & eolum de breda. Anno incarnationis dñice Millefi- & mo quadringentesimo Nonagesimo &. *Fol. 31° vacat.*

Cf. Campbell no. 139.

64.

Coloniae, Henr. Quentell, a. 1490, pridie Id. Dec. Pars II. cum glosa notabili. 124 foll. s. num., c. sign. aij—siiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1°: Glosa notabilis secun: de partis Alexandri cum & interlinialib' expositionibus textus eiusdem in planissimis sententijs. subiunctis perpulchre ordinatis questio nibus atq; argumentis cum replicis contra eorundem & solutiones. omnib' (qui scire desiderant) summe neces & sarijs. nouissime diligenter correctis. cum additis in lo & eis in quibus necessarium pro iuuenib' esse videbatur & Que jam de nouo impressa est cum multis argumētis et replicis pri & us non additis: vt prima facie videri potest circa illos textus [Vult & intrāsitio] et [Sepe vocās verbum] cum reliquis &. *Fol. 1°:* Glosa notabilis & (&) iam pulchra ta: & bernacula tua iacob & tentoria tua israel: etc. *Fol. 121°:* Impressa in sancta ciuitate Coloniēsi per & Henricū Quentell circa summū. Anno incarnationis dominice. M & ccccxc. Pridie ydus Decembris &. *Fol. 124° vacat.*

Coloniae, B. Ur. (B. Gym. ad Marc.); Erlangae, B. Un.; Carolsruhae, B. M. Duc. Hainio ignot.

65.

Coloniae, Henr. Quentell, a. 1490, pridie Kal. Ian. Pars II. cum glosa notabili. 136 foll. s. num., c. sign. aij—siiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1°: Glosa notabilis secunde & partis Alexādri cū inter & linialib' expositionibus & textus eiusdem in planissimis sententijs. subiunctis & pulchre ordinatis questionibus atq; argumentis euz & replicis contra eorundem solutiones. omnibus qui & scire desiderant summe necessarijs. & *Fol. 1°:* (s) Atis debiti decoris & etc. *Fol. 5°:* (&) Ie iubet ordo & etc. *Fol. 136°:* Explicit feliciter secunda pars Alexandri. cum glosis me & troq; interlinialib' etc.; l. 3. inf.: Impressus in sancta ciuitate Coloniēsi. per Henricum & Quentell. circa summū. Anno salutis MCCCCXC. pridie & Kalendas Ianuarij. & *Fol. 136° vacat.*

Monachii, B. Reg.; Vinariae, B. Duc.; Doneschingae, B. Princ. Cf. Hain no. 702.

66.

Sine loco, typogr. nom. et anno (Parisiis c. a. 1490). Doctrinale cum glosa Focaudi Monieri. 122 foll. s. num., c. sign. a₂—x₄, typi Goth., in 4°.

Fol. 1°: DOctrinale Alexandri de villa & dei cum glosa Focaudi Monieri et additiōibus magistri & Ioannis Bernier recēter adiect. una & cum quotatiōibus in margine appo & titis: vt etiam legētib' primis intui: & tionibus contenta pateant. & *Fol. 1°:* FOCaudi monieri & magistri Alexandri & de Villa dei laudes carmen eliacum. (sic) & *Sequantur 13 disticha.* *Fol. 2°:* & Focaudi monieri in Alexandri te & nouissima puerilib' interpretatio. & *Fol. 122°:* & & Finis & & Erratorium veniam sequens postulat oratio &. *Sequantur 12 lineae.* *Fol. 122° vacat.*

Monachii, B. Reg. Cf. Hain no. 757. Luculacro libri Monacensis agglutinatus est titulus: Alexandri tres partes. Exemplar a. 1512, ut in inferiore parte legumēti adnotatum est, monasterio Tegernseensi comparatum erat. De loco, ubi liber typis exscriptus esse videtur, cf. editio no. 211 descripta.

67.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1490). Partes I.—IV. cum glosa notabili. 112 foll. partim numeris sign. et 96 et 44 foll. s. num., c. sign. aij—quiiij et Aij—Piiiij et Aaij—Ggiiiij, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1°:* Alphabetarius super & prima parte doctrinalis magistri Alexandri &. *Fol. 1°:* Alphabetarius et primo de Ira &. *Fol. 5°:* Glosa notabilis primae & partis Alexandri cum interliniaribus expositionibus eiusdem in planissimis sententijs. Cum voca & bulorū lucida expositiōe. Et alphabetarij solatiū & remissiōe. Subiunctis perpulchre ordinatis q̄stio & nibus atq; argumētis: cum replicis eorundem &. *Fol. 5°:* icon xylogr. Mariam cum Iesu infante repraesentans. *Fol. 6°:* Prologus & TAnij

paraulis vt lac potū # dedi vobis etc. *Fol. 111^a*: Expositio exemplorum textus prime partis Ale # xandri. equiuocorum et synonymorum cum differentialibus versib # bus valde pulchris etc., l. 2. *inf.*: Ex # plicit feliciter. # *Fol. 112 vacat.*

II. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis secunde # partis alexandri. cum interlinealibus expositionibus # textus eiusdem in planissimis sententijs subiunctis per # pulere ordinatis. questionibus atq # argumentis euj re # plicis contra eorundem solutiones omnibus qui deside # rant summe necessaria. # *Fol. 1^a vacat.* *Fol. 2^a*: Prefatio # (b) Utrum et mel comedet # puer etc. *Fol. 95^b*: ¶ Explicit feliciter secunda ps Alexandri cū glosis metroq # interlinealibus etc.; l. *ult.*: altiora aspirant) summe necessarijs. # *Fol. 96 vacat.*

III. IV. *Fol. 1^a*: Tertia et Quarta par # tes doctrinalis magistri Alexandri cum commento # valde vtili textus dante intelligentiam summarum # Quarum tertia docet de quantitate syllabar. Quar # ta vero de accentuatione cum nouis quibusdam sententiarum additionibus #. *Fol. 1^a*: Prohemium. # Meliora sunt verba tua vino fragrantia vngentis # optimis etc. *Fol. 44^a*: Alexandri grammatici quattuor partes. scz prima secunda # tertia # quarta cum breui ac vtili expositione cum quibusdā ad # ditionib # in locis vbi expedite videbatur finiunt feliciter. # *Fol. 44^b vacat.*

Carolsruhae, B. M. Duc. (l. 11. 111.); Monachii, B. Reg. (l. 11.); Darmstadii, B. M. Duc. (l. mutilat.); Hersfeldiae, B. Gym. (11., quae pars cum editione no. 112 descripta uno volumine comprehensa est); Oeniponti, B. Un. (111.). Hainio ignot.

68.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1490). Partes I.—IV. cum glosa notabili. 98 et 90 et 37 foll. s. num., c. sign. Aij—Pij et aij—siij, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a*: Prima pars doctrinalis Alexandri cum # sententijs notabilibus: et vocabulorum lucida expositione. nonnullisq # annexis argumentis cum eorundem replicis ad nonellorum in grammatica incipientium profectū: cū quibusdam alijs additis pro in scienti # is aliquantulū prolectis: de nouo diligentib # sine reuila. # *Sequitur icon xylogr. magistrum cum 3 discipulis representans.* *Fol. 1^b*: Prologus in Alexandrum # () Anq # paruulis vt lac potū dedi vobis. *Fol. 98*: ¶ Expositio exēploq # text # pme pt # alexā. equuocq # synonymoq # etc., l. *ult.*: Finit feliciter. #

II. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis secunde partis Alexan # dri cum interlinealibus expositionibus te # xtus eiusdem et planissimis sententijs subiunctis perpulchre ordinatis questionibus # atq # argumentis cum replicis contra eorū # dem solutiones omnibus qui scire deside # rant summe necessarijs nouissime diligēter # correctis cum additis in locis in quibus p # inuenibus necessarij est (sic) videbatur. Quae iam de nouo impressa est cum multis argu # mentis et replicis prius non additis vt in p # ma facie videri potest circa illos textus vult # intransitio: et sepe vocēs verbā: cū reliq #. *Sequitur eadem icon, quae parti I. subiecta est.* *Fol. 1^b*: Glosa notabilis # () Uam (U non express.) pulera tabernacula tua iacob: et tētoria

tua israel. Nec em # etc. *Fol. 90^a*: Explicit feliciter Secunda pars Alexandri cū glo # is metrorum interlinearibus etc. Finit feliciter. # *Fol. 90^b vacat.*

III. IV. Tercia et quarta partes doctrinalis ma # gistri alexandri cum commento valde vtili # textus dante intelligentiam summarum. # Quarum tertia docet de quantitate syllaba # rum. Quarta vero de accentuatione cū no # uis quibusdam sententiarum additionibus #. *Sequitur eadem icon quae supra.* *Fol. 1^b*: Prohemium # () Elora sunt vbera tua vino fragrantia: vngent # optimis. Cālicorū p #. *Fol. 37^a*: Alexandri grammatici due partes Tercia vide # licet et Quarta finiunt feliciter. # *Fol. 37^b vacat.*

Monachii, B. Reg. (l. 11. 111. uno col. compreh.). Cf. Hain no. 674. 697. 723.

69.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1490). Partes I. II. cum glosa notabili. 92 et 82 foll. s. num., c. sign. A₂—P₄ et Aa₂—(O₂) (sic), typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a*: Prima pars doctrinalis Alexā # dri cum sententijs notabilibus: et vocabulorum lucida expositione # nonnullisq # annexis argumentis cum eorundem replicis: ad no # uellorum in grammatica incipientium profectum: cum quibusdā alijs additis pro in scientijs aliquantulū prouectis. # *Sequitur icon xylogr. magistrum cum 4 discipulis representans.* *Fol. 1^b*: Glosa notabilis # () Anquā paruulis vt lac po # tum dedi vobis etc. *Fol. 92^a*: Expositio exēploq # text # pme ptis Alexā. equiuocq # et synonymoq # cū dntia # lib # versib # valde pulchris etc., l. *ult.*: Finit feliciter. # *Fol. 92^b vacat.*

II. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis secunde partis # Alexandri cū interlinealibus expositionibus textus eiusdem in pla # nissimis sententijs: subiunctis perpulchre ordinatis questionibus: atq # argumentis cum replicis contra eorundem solutiōes: oibus qui # scire desiderāt summe necessarijs nouissime diligēter correctis: cū # additis in locis in quib # p inuenibus necessarij cū videbat. Quae # iā de nouo impressa est etc., ut in no. 68. *Sequitur eadem icon quae supra.* *Fol. 1^b*: () Uam pulchra tabernacula tua iacob et tentoria tua # israel. etc. *Fol. 82^a*: Explicit secunda pars Alexandri. # *Fol. 82^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Medelicae, B. Coen. (partis I. titulus glatine oblitus est). Cf. Hain no. 673 et 696.

70.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1490). Pars I. cum glosa notabili. 126 foll. s. num., c. sign. Aij—Sijj, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima pars doctrinalis # Alexandri cum sententijs notabilibus et voca # bulorum lucida expositione nonnullisq # annexis argumentis #. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: () Anq # paruulis vt lac potum dedi vobis # etc. *Fol. 126^a*: ¶ Expositio exemploq # textus pme ptis alexandri. equiuo # coq # et synonymoq # cū differentialib # versibus valde pulchris # etc. explicit feliciter #. *Fol. 126^b vacat.*

Londinii, Mus. Br.; Argentinae, B. Un. Cf. Hain no. 676. In prima pagina exemplaris Londiniensis manu scripta sunt haec: empt # lib # aō 24 1491 et attinet mōsio Tegernsee.

71.

Coloniae, Henr. Quentell, sine anno (c. a. 1490). Partes III. IV. cum commento. 46 foll. s. num., c. sign. Aij—Giiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tercia et quarta partes doct^{ri}ne etrinalis magistri Alexandri cum commento valde utili textus et dante intelligentiam summariam. Quarum tertia docet de quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuatione cum novis quibusdam sententiarum additionibus. *Sequitur icon xylogr. magistrum cum 2 discipulis representans. Fol. 1^b:* Prohemium et () Elia sunt vbera tua vino fragrantia vngentis optimis Can et c. *Fol. 46^a:* Alexandri grammatici due partes: tertia videlicet et quarta finiunt feliciter impressa p Henricum Quentell in sancta civitate Colonienfi. *Fol. 46^b vacat.* *Monachii, B. Reg.; Marburgi, B. Un.; Vratislaviae, B. Un.; Ratisbonae, B. Procr.; Hagae Comitum, B. Reg. Cf. Haino no. 727.*

72.

Coloniae, Henr. Quentell, sine anno (c. a. 1490). Partes III. IV. cum commento. 46 foll. s. num., c. sign. Aij—Giiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tercia et quarta partes doct^{ri}ne etrinalis magistri Alexandri cum commento valde utili textus et dante intelligentiam summariam. Quarum tertia docet de quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuatione cum novis quibusdam sententiarum additionibus. *Sequitur icon xylogr. magistrum cum 4 discipulis representans. Fol. 1^b:* Prohemium et () Elia sunt vbera tua etc. *Fol. 46^a:* Alexandri grammatici due partes. tertia videlicet et quarta finiunt feliciter. Impressa p Henricum Quentell in sancta civitate Colonienfi. *Fol. 46^b vacat.*

Vratislaviae, B. Un.; Erlangae, B. Un. Hainio ignot.

73.

Coloniae, Henr. Quentell, sine anno (c. a. 1490). Partes III. IV. cum commento. 46 foll. s. num., c. sign. Aij—Giiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tercia et quarta partes doct^{ri}ne etrinalis magistri Alexandri cum commento valde utili textus et dante intelligentiam summariam. Quarum tertia docet de quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuatione cum novis quibusdam sententiarum additionibus. *Fol. 1^b:* () Elia sunt vbera tua vino fragrantia vngentis optimis et c. *Fol. 46^a:* Alexandri grammatici due ptes tertia videlicet et quarta finiunt feliciter impressa p Henricum Quentell in sancta civitate Colonienfi. *Fol. 46^b vacat.*

Moguntiae, B. Ur.; Hersfeldiae, B. Gign. Hainio ignot.

74.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1490). Doctrinalis textus. 64 foll. s. num., c. sign. aij—hiij, typi Goth., in 12°.

Fol. 1^a: Tres partes Alexandri. Tractatus de compositione verbum. Donatus minor. Regule Remi et gii. Regule grammaticales. Constructio cum regiminibus Et parum logica et Alias vade mecum. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* () Cribere clericulis parum doctrinale novellus et c. *Fol. 21^b:*

Finit prima pars Alexandri. *Fol. 35^a:* Finit secunda pars alexandri. *Fol. 59^a:* Finis tertiae partis Alexandri. *Fol. 64^b:* Finis tertiae partis Alexandri una cum utili compositione verborum correspondens textui eiusdem. *Friburgi Brisg., B. Un. Hainio ignot.*

75.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1490). Doctrinalis textus. 68 foll. s. num., c. sign. Aij—Jiiij, typi Goth., in 16°.

Fol. 1 (titulus) deest. *Fol. 2^a (c. sign. Aij):* () Cribere clericulis parum doctrinale novellus. *Fol. 26^a:* Finit prima pars Alexandri. *Fol. 26^b:* Hic iubet ordo libri vocum regiminem referari. *Fol. 37^a:* Finit secunda pars Alexandri. *Fol. 37^b:* Pandere propofui per versus et syllaba quaeque. *Fol. 68^b:* Finis tertiae partis Alexandri una cum utili compositione verborum correspondens textui eiusdem.

In B. Canoniorum Sancti Floriani Austr. Hainio ignot.

76.

Sine loco, typogr. nom. et anno (Rutlingae, Mich. Greyff, c. a. 1490). Pars II. cum glosa notabili. 118 foll. s. num., c. sign. aij—oiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa notabilis secunde partis alexandri cum inter linearibus (sic) expositionibus textus eiusdem, planissimis sententiarum et tunc per pulere ordinatis questionibus atque argumentis cum replicis et corundem solutio et res. omnibus qui scire desiderant summe et necessaria. *Fol. 1^b:* () Virum et mel come et det puer etc. *Fol. 4^a (c. sign. aiiij), l. 5:* () Ite iubet ordo libri et vocum regimen referari. *Fol. 118^a:* Explicit feliciter secunda pars Alexandri, cum glosis metrarum et clausulis et planissimis et corundem solutio et res. multis cum utilibus questionibus et argumentis atque etiam corundem puleris dante requiritur ma et corundem etiam mioribus et scire altiora aspirantur sume necessariis. *Fol. 118^b vacat.*

Argentinae, B. Un.; Lambaci, B. Coen. Hainio ignot. De loco et typographo cf. editio no. 61 descripta.

77.

Sine loco, typogr. nom. et anno (c. a. 1490). Doctrinale cum brevi ac utili expositione (i. e. cum glosa notabili; cf. no. 53. 59. 82. sqq.). Partes III. IV. cum commento (partes I. II. desunt). 44 foll. s. num., c. sign. Aij—Fiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tercia et quarta partes doctrinalis magistri Alexandri cum commento valde utili textus et dante intelligentiam summariam. Quarum tertia docet de quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuatione. *Fol. 1^b:* () Elia sunt vbera tua vino fragrantia vngentis optimis et c. *Fol. 44^a:* Alexandri grammatici operis cum brevi ac utili expositione finitur feliciter. *Fol. 44^b vacat.*

Pragae, B. Un. Hainio ignot.

78.

Lipsiae, Iac. Tanner, sine anno (c. a. 1490). Partis III. (et IV.) textus. 34 foll. s. num., c. sign. Aij—Fij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tertia Pars doc. trinalis alex. hec tria omnes capita. De Verificatoria et syllabarum quantitate. De Profodia accentuumque ratione. De Figuris et dicendi tropis. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* Incipit Tercia pars Alexādrī. *Fol. 34^a:* Liptzk impressus p. Iacobū Tanner. *Fol. 34^b vacat.*

Monachii, B. Reg. Cf. Hain no. 671. — De Iacobi Tanner Herbipolensis, typographi Lipsiensis, operibus eade Hainium-Burgerum p. 322 sq.

79.

Daventriae, Rich. Passroet, sine anno (c. a. 1490). Pars II. cum glosa Ioannis Synthen. 138 foll. s. num., typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa domini Ioannis Synthen super secunda parte alexandri. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* Incipit Glosa super secunda parte doctrinali in hoc opusculi diligentia collecta, quae ut scholaribus necessaria, sic et etiam informatoribus ac instructoribus eorum erit utilissima. *Fol. 138^a:* Finit hic Glosa super secunda parte Magistri Alexādrī p. Ioannē Synthen collecta et nūc in optimā formā et redacta Impressa Danūtrīa (sic?) p. me Richardū Passroet. *Fol. 138^b vacat.*

Cf. Campbell no. 124.

80.

Rotomagi, Rich. Goupil, sine anno (c. a. 1490). Doctrinale cum glosa Focaudi Monieri. 102 foll., typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa Focaudi monieri super doctrinale Alexādrī de Villadei cum additionibus magistri Iohannis Bernier recentius adiectis cum quotationibus in margine appositis. Ipsum Rothomagi in officina Richardi Goupil. Impensis honesti viri Guillelmi Benard. In fine: Impressum Rothomagi in officina Richardi Goupil. Impensis honesti viri Guillelmi Benard in eadem urbe iuxta ecclesiam cathedralis comoran.

Cf. Brunet, 5. édit. p. 168.

81.

Rotomagi, Petrus Violette, impensis Petri Regnault, sine anno (c. a. 1490). Doctrinale cum glosa Focaudi Monieri. Sign. A—S, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Doctrinale Alexandri de Villadei cum glosa Focaudi Monieri et additionibus magistri Iohannis Bernier recentius adiectis, una cum quotationibus in margine appositis, ut etiam legentibus primis intuitibus contenta pateant. Impressum Rothomagi in officina magistri Petri Violette, impensis honesti viri Petri Regnault, bibliopole universitatis Cadomensis. Sequitur insigne Petri Regnault rubro colore expressum. In fine: Impressum Rothomagi in officina magistri Petri Violette, impensis Petri Regnault, bibliopole universitatis Cadomensis.

Descriptionem mecum communicavit Leopoldus Delisle. Quod Brunetus Frerier (Manuel de bibliographie normand tom. I. p. 11) secutus exemplar in bibliotheca Cadomensi asseruari affirmavit, Delislius frustra se ibi quasisse ad me scripsit. Praeterea ex libello ab eodem viro doctissimo

composito et hisce diebus benigne ad me misso: 'Essai sur l'imprimerie et la librairie à Caen, de 1480 à 1550' (Caen 1891), cognovi Petro Regnault a. 1492 m. Sept. titulum bibliopole universitatis Cadomensis additum esse. Quam ob rem, et quia ex eo demum tempore librariam Cadomi simul et Rotomagi aperuit (cf. Delisle l. c. p. 8 sq.), haec Doctrinalis editio non ante finem anni 1492 cadere potest. — Etiam quam no. 80 e Bruneto descriptus editionem posterioris temporis esse nunc quidem suspicor.

82.

Argentinae, Mart. Flach, a. 1491. Doctrinale cum glosa notabili. Partes II. III. (pars I. deest). 130 et 52 foll. s. num., c. sign. a₂—r₆ et a₂—g₄, typi Goth., in 4°.

II. *Fol. 1^a:* Glosa notabilis secundum de partis Alexādrī: cum interlinearibus expositionibus textus eiusdem et planissimis sententiis subiunctis propter ordinatis questionibus atque argumentis: cum rebus simplicibus contra eorumdem solutiones. omnibus qui scire desiderant summe necessaria. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* Prefatio () Utinam et meliorem et puer etc. *Fol. 130^a:* Finit feliciter opusculum secundae partis Alexādrī. cum glosis metrosum interlinearibus etc., l. 3. inf.: Impissum in fa. mofa civitate Argentinensi p. Martinū Flach Anno incarnatōnis nris dñice. MCCCXCI duodecima die mēsis Novembris. *Fol. 130^b vacat.*

III. IV. *Fol. 1^a:* Tercia pars doctrinae huius Alexandri cum notabili commento. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* Prefatio () Elia sunt vera tua etc. *Fol. 31^a:* Finit tertia pars doctrinalis Alexādrī Incipit iam quarta pars. *Fol. 52^a:* Alexandri grammatici opus cum brevi ac utili expositione et fide Impressum Argentino per Martinū Flach: Anno gratiae Millesimo quadringentesimo nona et gestino primo finit feliciter. *Fol. 52^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Medelirae, B. Coen.; Erlangae, B. Un.; Carlsruhe, B. M. Duc.; Basileae, B. Un. (111.). Cf. Hain no. 703 et 735.

83.

Venetis, Liga Bovaria, a. 1491, d. V. m. Ian. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 84 foll. s. num., c. sign. aij—liij, typi Goth., in fol.

Fol. 1^a: Doctrinale cum commento (sic) *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a:* Opus alexandri grammatici pro eruditione puerorum Incipit. Ille liber dividitur in tres libros partiales. In quorum primo Alexander tractat de etymologia etc.; l. 15. (S) Cribere clericulis parvo doctrinale novellit. *Fol. 43^a:* (c. sign. fa): (h)ic jubet ordo libri vocum regimen referari. *Fol. 56^a:* (c. sign. ga): () Andere preposui per versus syllaba neque. *Fol. 84^b:* (d) Doctrinale dei virtute iuvante peregi. etc.; l. 17. Doctrinale Alexandri grammatici pro eruditione puerorum feliciter explicit. Impressus Venetijs per famulissimam liga bovariam. (sic) Anno. dñi. 1491 die quinto Ianuarij. a b c d e f g h i k l Omnes sunt quaterni preter l qui est duernus FINIS.

Parisii, B. Nat. Apud Hainium ne nomen quidem illius feminae, natione Germanae vel uxoris Germani (Ochsenbinderin), quae omnium prima auctum typographicum egeruisse videtur, reperies.

Coloniae, Henr. Quentell, a. 1491. Partes I.—IV. cum glosa notabili. 132 et 124 et 44 (vel 46) foll. s. num., c. sign. aij—viij et aij—siij et Aij—Fiiij (vel Aij—Giiij), typi Goth., in 4°.

Ia. *Fol. 1^a*: Prima pars doctrinalis et Alexandri cum sententiis non tabilibus et vocabulorum lucida expositione, nonnullisq; annexis argumentis cum eorundem repliciis: ad nouelorum (sic) et in grammatica incipientium profectum, cum quibusdam alijs additis pro in scientijs aliquantulum prouectis. *Spatium iconi xylogr. destinatum vacuum est. Fol. 1^b*: Glosa notabilis et () Anquam paruulis et etc. *Fol. 132^a*: Expolitio exemplorum textus primo partis Alexandri, equiuocorum et syno et nomorum etc., l. 2. *inf.*: Explicit feliciter. Impressum in felici Colonia circa summum per Henricum Quentell. Anno a natiuitate (sic) xpi MCCCXCII. ydib' Ianuarij. *Fol. 132^b vacat.*

Coloniae, B. Ur. (B. Gym. ad Marc.); Carlsruhe, B. M. Duc.; Erlangae, B. Un.; Friburgi Brisg., B. Un. Hainio ignot.

Ib. *Fol. 1^a*: Prima pars doctrinalis (sic) et Alexandri cum sententijs, notabilibus et vocabulorum lucida expositione, nonnullisq; annexis argumentis cum eorundem repliciis, ad nouellorum in grammatica incipientium et tunc profectum, cum quibusdam alijs additis pro in scientijs aliquantulum prouectis. *Sequitur icon xylogr. magistrum cum 2 discipulis representans. Fol. 1^b*: Glosa notabilis et () Anquam paruulis et ut lac potius dedi vobis etc. *Fol. 132^a*: Expolitio exemplorum textus primo partis Alexandri, equiuocorum et syno et nomorum (sic) etc., l. 2. *inf.*: Impressum in felici Colonia circa summum per Henricum Quentell. Anno (sic) a natiuitate xpi MCCCXCII. ydib' Augusti. *Fol. 132^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Pragae, B. Un. Hainio ignot.

Ic. Cum praecedenti editione prorsus congruens, nisi quod duae ultimae lineae (locum, typogr. et annum continentes) apud Hainium quidem no. 675 desunt.

Iia. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis secunde partis Alexandri cum interlinealibus exponibus textus eiusdem in planissimis sententijs: subiunctis perpulchre ordinatis, questionibus atq; argumentis cum repliciis et eorundem solutiones etc. *Sequitur eadem icon quae supra. Fol. 1^b*: Glosa notabilis et () Nam pulchra tabernacula tua iacob et te et toria tua israel etc. *Fol. 124^a*: Explicit feliciter secunda pars Alexandri cum glosis metrorum interlinea et libus etc., l. 2. *inf.*: Impressa in sancta et ciuitate Colonienſi per Henricum Quentell circa summum. Anno inear nationis dominice MCCCXCII. nono kalendas Iulij. *Fol. 124^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Pragae B. Un.; Lambaci, B. Coen. Cf. Hain no. 705.

Iib. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis secunde partis Alexandri cum interlinealibus expositionibus et his textus eiusdem in planissimis sententijs, subiunctis et perpulchre ordinatis questionibus atq; argumentis et etc. *Sequitur eadem icon quae supra. Fol. 1^b*: Glosa notabilis et () Nam pulchra tabernacula tua iacob etc. *Fol. 124^a*: Explicit feliciter secunda pars Alexandri cum glosis metrorum interlinea et libus etc., l. 2. *inf.*: Impressa in sancta et ciuitate Colonienſi per Henricum Quentell circa summum. Anno inear nationis dominice MCCCXCII. nono kalendas Iulij. *Fol. 124^b vacat.*

Monachii, B. Reg. Cf. Hain no. 706. — Haec editio a praecedenti in titulo tantum et parte quadam praefationis discrepat.

III. IVa. *Fol. 1^a*: Tertia et quarta partes et doctrinalis magistri Alexandri cum commento valde vtili et li. textus dante intelligentiam summariam. Quae tertia de et de quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuatione. *Icon spatio relicto expressa non est. Fol. 1^b*: () Elia sunt verba tua vino fragrantia vngentis optimis et etc. *Fol. 44^a*: Alexandri grammatici quatuor partes, scilicet prima secunda et tertia et quarta cum breui ac vtili expositione finitur (sic) feliciter et. *Fol. 44^b vacat.*

Monachii, B. Reg. Cf. Hain no. 724. — Editiones I^b. II^a. III. IV^a uno volumine continentur in exemplari Monacensi.

III. IVb. *Fol. 1^a*: Tertia et quarta partes et doctrinalis magistri Alexandri cum commento valde vtili et li. textus dante intelligentiam summariam. Quae tertia de et de quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuatione. *Spatium iconi destinatum vacuum est. Fol. 1^b*: () Elia sunt verba tua vino fragrantia vngentis optimis et etc. *Fol. 44^a*: Alexandri grammatici quatuor partes, scilicet prima secunda et tertia et quarta cum breui ac vtili expositione finitur feliciter et Impressa per Henricum Quentell in sua ciuitate Colonienſi. *Fol. 44^b vacat.*

Coloniae, B. Ur. (B. Gym. ad Marc.). Pragae, B. Un. Ab Hainio not. no. 729. — Editiones I^b. II^a. III. IV^b in exemplari Pragensi, I^a et III. IV^b in exemplari Colonienſi coniunctae sunt.

III. IVc. *Fol. 1^a*: Tertia et quarta partes et doctrinalis magistri Alexandri cum commento valde vtili et li. textus dante intelligentiam summariam. Quae tertia de et de quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuatione cum nouis quibusdam sententiarum additionibus et. *Sequitur eadem icon quae supra in I^b. Fol. 1^b*: (M) Elia sunt verba tua vino fragrantia vngentis optimis et etc. *Fol. 46^a*: Alexandri grammatici quatuor partes, scilicet prima secunda et tertia et quarta cum breui ac vtili expositione cum quibusdam additionibus in locis ubi expedite videbantur finiunt feliciter et Impressa per Henricum Quentell in sua ciuitate Colonienſi. *Fol. 46^b vacat.*

Basileae, B. Un.; Monachii, B. Reg. Cf. Hain no. 728. — Haec pars in exemplari Monacensi coniuncta reperitur cum editione Colonienſi a. 1491 ab Ulrico Zell Hanociensi parata (vide nr. 90).

Venetis, Bonetus Locatellus, a. 1491, d. XV. Kal. Mart. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 92 foll. s. num., c. sign. a₂—m₂, typi Goth., in fol. min.

Fol. 1^a: Doctrinale cum et commento *Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a*: Opus alexandri grammatici pro eruditione puerorum Incipit. et Iste liber diuiditur in tres libros partiales. In quorum primo Alexander tractat de et ethymologia etc. *Fol. 2^a, l. 15.* (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouellis et. *Fol. 45^b, l. 17.* (H) Ie iubet ordo libri vocem regimen referari et. *Fol. 59^b, l. 30.* (P) Andere proposui per versus syllaba quae et. *Fol. 92^a, l. 5. inf.*: Doctrinale Alexandri grammatici pro eruditione puerorum feliciter

explicit. Impres- sum Venetijs per Bonetuz locatellum bergomēso (sic) iussu īpensitq; Nobilis Octavianus et fecit ciuis Modocensius. Anno domini. 1491. 15°. kalendas martias. et Registrum. et Sequitur 1 linea. Fol. 92^b vacat. *Vindobonae, B. Caes. Ab Hainio no. 668 not. ex Panzerō III. p. 297 no. 1364. — Bonetus Locatellus (de Locatellis), presbyter Bergomensis, a. c. 1487 Venetijs prelum instituerat, ex quo usque ad finem saec. XVI plurima opera prodierunt. Cf. Hain-Burger p. 182—184.*

86.

Daventriae, Rich. Passroet, a. 1491, d. XXVII. m. Martii. Pars II. cum glosa Ioannis Synthen. 97 foll. s. num., e. sign. aij—qiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa Ioannis Synthen et super Sed'a pte Alexandri bene emendata. et Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Incipit Glosa super Secunda parte doctri- nalis in hoc opusculum diligenter collecta, que vt et scholaribus necessaria. sic etiam informatoribus et ac instructoribus eorum erit vtilissima. et Fol. 3^a: De regimine (sic) dictionum. et Te iubet ordo libri vocum regi et men referari. et Fol. 97^b: Finit hic Glosa super Sed'a parte Alexā et dri per Ioānem Synthis collecta et nūc in optimā et formam redacta. Impressa Dauētrię in platea et episcopi per me Richardū Passroet. Anno dñi. M. et cccc. xci. Vicefinis septima Martii et.

Oconiae, B. Bodl.; Giessae, B. Un. Cf. Campbell Suppl. III. no. 124^a.

87.

Lipsiae, Conr. Kacheloven, a. 1491. Partes I.—IV. cum glosa notabili. 120 foll. e. num. III—CXX et 114 et 44 foll. s. num., e. sign. aiiij—fiiij et Aij—Riiij et Aiiij—Fiiij, typi Goth., in 4°.

I. Fol. 1^a: Glosa prime partis alexan et dri cum notabilibus et ar et gumentis quibusdam. et Nota et hoc glosa paula denuo impressa: melius est distincta et prius. et Quia additus est numerus folioz p totū hunc libellū et ad singula voca et bula etc. Fol. 1^b: et Anq parualis vt hac potuz dedi vobis: inq Paul et etc. Fol. CXX^a: Expolitio exemplorum textus prime partis alexandri cum sententijs et synonymis equiuocationibus verlibus differentialibus cum argumen et tis et questionibus Explicit feliciter. et Impressum Liptzk per Conradum kacheloven. Fol. CXX^b vacat.

II. Fol. 1^a: Glosa notabilis secunde et partis Alexandri cum in et terminalibus expolitionibus textus eiusdem in planissimis et sententijs. subiunctis perpulchre ordinatis questionibus at et qz argumentis etc. (ut in no. 70. 82.). Fol. 1^b: et Uam pulchra tabernacula tua iacob et tentoria tua if et rael etc. Fol. 114^b: Explicit feliciter secunda pars Alexandri cum glosis metroz inter et alibus. planissimisq; eorundē subiunctis sententijs etc., l. 3. inf.: Impressa Liptzk et per me Conradum kacheloven. Anno incarnationis dominice M^o.cccc^o et LXXXV. in die sancte (sic) viti et modesti. et

III. IV. Fol. 1^a: Tertia et quarta partes et doctrinalis magistri Alexandri cum cōmento valde vtili. et textus dante intelligentiam sum-

maria. Quorum tertia et docet de quātitate syllabar. Quarta vo de accentuatione. Fol. 1^b: et Eiora sunt verba tua vino fragrantia vngentis optimis Can et picorū primo. etc. Fol. 44^a: Alexandri grammaticae quattuor partes scz prima sed'a ter et cia et quarta cum breui ac vtili expositione finit (sic) feliciter. et

Dresdae, B. Reg.; Pragae, B. Un. Hainio ignot. Partes III. IV. iisdem typis impressae sunt, quibus pars I. et II. — Conradus Kacheloven sive Kachelofen ab a. 1485 Lipsiae artem suam professus est. Nonnullis annis ante Marcus Brandis, qui frater Lucae Brandis, prototypographi Merseburgensis et Lubecensis (vide adh. ad nr. 11), fuisse videtur, in illa urbe primus typographus consederat. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 713 et Hain-Burger p. 47 et 153 sq.

88.

Daventriae, lac. de Breda, a. 1491. Partes I. II. cum glosa Ioannis Synthen. 133 et 102 foll. s. num., e. sign. aij—yiiij et aij—vij, typi Goth., in 4°.

I. Fol. 1^a: Glosa super prima parte et doctrinamalis (sic) Alexandri. per Ioannē Synthen Da et ventrie extremo labore collecta que si diligenter au et sentetur non modo iuuenibus. verum etiā pcepto et ribus erit necessaria. et Sequitur icon xylogr. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prologus in Alexandrum. et (T) Anq parualis vt hac potum dedi vo et bis etc. Fol. 133^a: Finiunt super prima parte doctrinalis Alexandri et venerabilis Ioannis synthen copulata Dauentrie et summa diligentia nouiter emendata et impressa. per me Iacobū de breda iuxta scholas. et Fol. 133^b vacat.

II. Fol. 1^a: Glosa Ioannis Synthen Su et per Secunda parte Alexandri. et Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Incipit Glosa super Secūda parte doctrinalis in hoc opusculū et diligenter collecta etc. (In praefatione iam typi Graeci occurrunt.) Fol. 101^a: Finit hic Glosa super Secūda parte Magistri Alexandri per Ioannem Synthis collecta et nunc in optimā formā redacta: Impressa Dauētrie. Anno dñi MCCCCXCI. Sexta septem et bris et. Fol. 101^b et 102 vacant.

Guelferbyti, B. Duc. Ex hoc exemplari descripsit Campbell no. 119 et 125.

89.

Daventriae, sine typographi nomine (Rich. Passraet), 1491, d. X. m. Sept. Pars I. cum glosa Ioannis Synthen. 122 foll. s. num., e. sign. aiiij—rij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa prime partis Alexan et dri Ioannis synthē et. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouell et Fol. 122^a: Finiunt super Prima parte doctrinalis Alexā et dri et venerabilis Ioannis Synthen copulata Dauentrie et summa diligentia nouiter emendata et impressa. An et no domini Millesimo Quadringentesimo Nonage et limo (sic) primo Decima die septēbris et. Fol. 122^b vacat.

Giessae, B. Un.; Guelferbyti, B. Duc.; Upsalae, B. Un. Cf. Campbell no. 118. Ex typis elucet hanc editionem in officina Richardi Passraet confectam esse.

90.

Coloniae, Ulricus [Zell] de Hannaw, a. 1491. Partes I. II.
cum glosa notabili. 1 fol. s. num. + II—CXLI = 142 foll. et
126 foll. s. num., c. sign. aij—viii et aij—iiii, typi Goth., in 4°.

1. *Fol. 1°*: Prima pars doctrinalis Alexandri euj ꝛ fentētijs ꝛ voca-
buloz lucida expositione ꝛ nonnulliqꝫ nouis notabilibꝫ annexis. ꝛ *Sequitur*
icon xylogr. Mariam cum Iesu infante representans, in cuius calce legitur:
Impressum Colonia apud Iijckirchen ꝛ. *Fol. 1^b*: Glofa notabilis ꝛ () Anquam
parulis (*sic*) vt lac potū ꝛ dedi vobis *etc.* *Fol. 3^b*: Glofa notabilis ꝛ
() Cribere clericulis paro doc ꝛ trinale nouellis ꝛ *etc.* *Fol. CXLI^b*: Expositio
exemplorum textus prime partis Alexandri. equiuocorū ꝛ *etc.*, l. 2. *inf.*:
Impressum in felici Colonia circa Iijckirchen p Ulricū de Hammaw ꝛ Anno a
xpi natiuitate. MCCCXCI. tercio nonas martēbras. (*sic*) ꝛ

II. *Fol. 1^a*: (Glofa nobilis fe-ñde ptis # alexandri cũ inter linialibus *(sic)* # expolitionib^a textus ciuitde; t in planillimis sentetijs sub # inctis pndere ordiatz que- # tionib^a atz *(sic)* argumētis cu re # plicis cōtra eorūde; solutiōi; i bus, oibus qui feire debide; t rant fūme necessaria # Impressa apud Lijfkyrchen : . *Fol. 1^b racat. Fol. 2^a*: (B) Utirum et mel comedet puer # *Fol. 126^a*: Explicit feliciter fed'a ps Alexāndri cũ glosis metroū in linialibus # *etc., l. 2. inf.*: Impressa in fca ciuitate Coloniensi ppe Lijfkyrchē. Anno in- carnatiōis dominice. M^o.ccc^o.xci. Pridie ydus Maij. *Fol. 126^b racat.*

Monachi, B. Reg. (I. II.); *Oreaniar*, B. Bodl. (II.). Cf. Hain no. 681 et 703. Pars I. et pars II. ad diversas editiones eiusdem anni pertinere videntur. De typographo vide adnot. ad num. 41.

94.

Daventriae, fac. de Breda, a. [14]91 in profesto Thomae apostoli.
Partium III. IV. textus. 36 foll. s. num., c. sign., typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a (c. sign. aj): Tercia pars Alexandri et Capitulum # decimū de quantitātibus syllabarum i () Andere ꝑꝑofui ꝑ vñus syllaba queqꝫ # Quanta sit i pauca proponam conꝛ grua metris. i *Fol. 26^b:* Quarta pars Alexandri Cap. Xij. de figuris. gra. i *Fol. 36^a:* Et sic finitur expōitio doctrinalis Alexandri Imprecfa Dauētriꝑ per me lucubm (*sic*) de breda # Anno. Xcl. Improfecto (*sic*) Thome apostoli. # *Fol. 36^b vacat.*

Oreoniue, B. Bodl. *Campbellio ignot.*,

(1.2)

Argentinae, sine typographi nomine, a. 1491. Partes I.—III.
cum argumentis atque notabilibus Iohannes Versoris. In 4to.

Not. ab Huinio no. 761.

453

Norimbergae, sine typographi nomine (Ant. Koberger),
a. 1491/92. Partes I. II. cum glosa notabili. I + CXXIII = 124
foll. et 106 foll. c. sign. aij—quij et aij—piij, typi Goth., in 4°.

1. *Fol. 1°*: Prima pars doctrinalis L. alexandri cum sententiis et notabilibus et vocabulorum et lucida expositione nonnullarum et adnexis argumentis et

Fol. 1^b icon xylogr.: magister virgam manu tenens, ante eum 1 discipuli.
Fol. 2^a (1°. I.) Prologus in alexandrinum # (T) Anquā paruulis vlt lac # etc.
Fol. 124^a (1°. CXXiij): Expasitio exemplorū text^o prime partis Alexandri.
equiuocorū : # synonymorū etc.; l. 2. inf.: Impressum in famosa ciuitate
Nurenbergenſi # Anno salutis M.CCCCXCI. tercia die Decembris. # Fol.
124^b vacat.

II. *Fol. 1^a*: Gloſa notabilis ſecunde par ꝑ ꝑtis Alexandri cum inter-
linia ꝑ libus expoſitionibus textus ꝑ eiufdem in planiſſimis ſententijs: ſub-
iunctis ꝑꝑuere ordi ꝑ natis queſtionibus atqꝑ argumentis eũ replicis contra
eorũ ꝑ dom ſolũtiões. oribus qui ſeire deſiderant ſumme neceſſarijs ꝑ *Fol. 1^b*:
Prefatio ꝑ (s) Atis debiti decoris ꝑi-
cturã exiſtino etc. *Fol. 2^a*: (B) Utĩũ
et mel comẽdẽt puer vt ſciat reprobare malũ ꝑ etc. *Fol. 106^a*: Explicit
ſcilicet ſolũ pars Aloxandri. cum gloſis metroꝝ ꝑ interlinealibus etc.; l. 2.
inf.: Impreſſũ in ſamoſa ciuitate. Nurenbergenſi. An = ꝑ no ſalutis.
M.CCCC.XCij. Tredecima die menſis Ianuarij. ꝑ *Fol. 106^b vacat.*

Monachii, B. Rey.; Medelicae, B. Coen.; Doneschingae, B. Princ. (1.). Cf. Hain no. 682 et 707. Quod ad typographum attinet, cf. nr. 108. 118. 134. 157. 169. — Antonius Koberger sive Koburger, aller typographus Norimbergensis (vide adh. ad nr. 37), inde ab a. 1473 per multos libros prelo subiecit, quorum sola enumeratio apud Heinium-Burgerum, quamvis illa sine dubio plena non sit, quinque fere paginas complet (p. 158—162).

94.

Colonjae, Henr. Quentell, a. 1492. Partes I. II. cum glosa
notabili. 124 et 114 foll. s. num., c. sign. aij—viij et aij—siij,
typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a*: Prima pars doctrinalis ꝛ Alexandri cum sententijs, notabilibus, ꝛ vocabulorũ ꝛ ꝛ eĩda expositione, nõnulliq; annexis argumentis cum co-ꝛrundem replicis ad nouellorum in grāmatica incipientiũ ꝛ profectum, cum quibũsdam alijs additis pro in sciencijs ꝛ aliquãliter prouectis. *Sequitur icon xylogr.*: magister capite radiato avem in dextro humero gerens, ante eum 2 discipuli. *Fol. 1^b*: Glosa notabilis. ꝛ () Anquam parvulis ꝛ vt luc potũ dedi vobis etc. *Fol. 124^a*: Expositio textus ꝛ exemplorũ prime ptis Alexandri, equiuocorũ etc. *l. 2. inf.*: Impressa in felici Colonia circa summit per Henricum Quentell. ꝛ Anno a natiuitate xpi M.CCCC.XCij. sexto Kalendas mensis Maij ꝛ. *Fol. 124^b vacat.*

II. *Fol. 1^a*: *Glosa notabilis fecunde* # partis Alexandri cum interlinearibus expositionib' textus # eiusdē in planissimis sententiis, subiectis pulchre ordina # tis questionib' etc. *Deinde sequitur eadem icon quae supra. Fol. 1^b*: () *Uam pulchra tabernacula tua* Iacob 2 tento # ria tua israel, etc. *Fol. 114^a*: *Explicit solieiter sed'a ps Alexandri cum glosis metroꝝ interlinearib' # etc.; l. 2 inf.*: *Impressa in funera (sic) Colonia p Henricū Quentell circa summū. Anno # incarnationis domine M.CCCC.XCij. quarto nonas Iunii. # Fol. 114^b vacat.*

Augustae Trier., B. Ur. (I. 11); Vratislaviae, B. Un. (I.). Hainius Panzerum I. p. 305 no. 209 secutus adnotat no. 765; Partes IV. Coloniae 1492. 4°.

95.

Venetis, Simon Papiensis, alias Bovilaqua, a. 1492, d. IX. m. Maii. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 86 foll. s. num., c. sign. Aij—L₂, typi Goth., in 4°.

Fol. 1 (titulus) deest in eo exemplari, quod inspicere licuit. Fol. 2^a: Opus Alexandri grāmatici pro eruditione puerorū Incipit. # ¶ Ille liber diuiditur in tres libros partiales. In quorū primo Alexander tractat de # etymologia etc.; l. 15.: (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouellif #. *Fol. 86^b:* (d) Octrinale dei virtute iuuante peregi. # etc.; l. 2. inf.: Doctrinale alexandri grāmatici pro eruditione pueroꝝ feliciter explicit. Impressum # Venetiis per Symoneꝝ papiēsem. alias Beuilaqua. anno dñi. 1492. die. 9. Maii. # REGISTRVM. # Sequuntur 3 lineae; deinde: FINIS. #

Parisiis, B. Nat. Hainio ignot. — Simon de Gabis, Beuilaqua, Ticinensis vel Papiensis, a. 1485 Venetiis, deinde a. 1487—1491 Vicentiae et ab a. 1492 iterum Venetiis arti typographicae operam dedit. Cf. Hain-Burger p. 35—37.

96.

Norimbergae, sine typogr. nomine (Ant. Koberger), a. 1492. Partes I. II. cum glosa notabili. 130 et 124 foll. s. num., c. sign. aij—riiij et Aij—Qiiij, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a:* Prima pars doctrinalis ale # xandri cum sententijs nota # bilibus et vocabulorum lu # cida expositione nonnullif # qꝝ annexis argumentis. # *Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a:* Prologus in alexandrum # () Anquā paruulis vt lac # potū dedi vobis etc. *Fol. 4^a:* Textus Prohemialis # () Cribere clericulis # etc. *Fol. 130^a:* Expositio exemplorū textus primo partis alexandri. equino # corū # synonomorū etc.; l. 2. inf.: Impissum in famosa ciuitate Nurenbergenfi. Anno # salutis. MCCCCXCij. tertia die Iunii. # *Fol. 130^b vacat.*

II^a. *Fol. 1^a:* Glosa notabilis secūde par # tis alexandri cum interlini # aribus expositionibus textus eiusdem in planissimis sententijs sub # iunctis per pulchre (sic) ordinatis questionibus atqꝝ ar # gumentis cum replicis contra eorundem solutiones omni # bus (qui seire desiderant) etc. *Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a:* Glosa notabilis # () Uam pulchra taberna # cula tua etc. *Fol. 124^a:* Explicit feliciter Sed'a pars alexandri etc.; l. 2. inf.: Impressa in famosa ciuitate Nurenbergenfi. cir # ca summū. Anno incarnationis dñice. MCCCCXCij. Pridie ydus Augusti. # *Fol. 124^b vacat.*

II^b. *Fol. 1^a:* Glosa notabilis secunde partis # alexandri cū interlini # aribus expo # sitionibus textus eiusdē in planissimis sententijs sub # iunctis perpulchre ordinatis questionibus atqꝝ argu # mentis etc. *Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a:* Glosa notabilis # (q) Uam pulchra tabernacula # tua etc. *Fol. 124^a:* Explicit feliciter Sed'a pars alexandri etc.; l. 2. inf.: Impressa in famosa ciuitate Nurenbergenfi. cir # ca summū. Anno incarnationis dñice. MCCCCXCij. Pradie (sic) ydus Augusti. *Fol. 124^b vacat.*

Monachii, B. Reg. (I. 11^a. 11^b.); Mediceae, B. Coen. (I. 11^a.); Salisbury, B. Coen. (I.). Editiones 11^a et 11^b, ut iam Hainius adnotauit, in quavis fere pagina inter se differunt. Cf. Hain na. 683. 708. 709.

97.

Hagenoae, sine typogr. nomine (Henr. Gran), a. 1492. Partes I. II. cum glosa notabili. 156 et 136 foll. s. num., c. sign. a₂—γ₈ et A₂—R₁, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a:* Prima pars doctrinalis # alexandri cum sententijs # notabilif # et vocabuloꝝ lucida expositione nonnullif # annexis argumentis cū eorundem # replicis. ad nouel # lorū in grāmatica incipientium profectū. cum qbus # danꝝ aliis additis pro in sciētiis aliq̃liter prouectis. # *Sequitur icon xylogr. magistrum cum 2 discipulis repraesentans; super caput eius emblemata leguntur:* Accipies tanti doctoris dogmata sancti. *Fol. 1^b:* Glosa notabilis # (t) Anquam paruulis # vt lac potū dedi vob' etc. *Fol. 156^a:* Expositio exēploꝝ textus pē ptis alexandri. equocoꝝ # syno # nomoꝝ etc.; l. 2. inf.: Impissus in impiali oppido Hagenaw # Anno incarnationis christi. MCCCCXCij. idij^o Iulij. # *Fol. 156^b vacat.*

II. *Fol. 1^a:* Glosa notabilis secunde # partis alexandri cū interlinialif # expositionib⁹ text⁹ eius # dem in planissimis sententijs. subiunctis perpulchre ordi # natis questionib⁹ atqꝝ argumētis cū replicis cōtra eorū # dem solutiōes. oībus q seire desiderant summe necessa # rijs nouissime diligenter correctis. etc. # *Sequitur eadem icon ac supra. Fol. 1^b:* Glosa notabilis # () Uam pulchra tabernacula tua Iacob # tō # toria tua israhel etc. *Fol. 136^a, l. ult.:* Explicit sed'a ps alexan. # *Fol. 136^b vacat.*

Monachii, B. Reg. (I. 11.); Salisbury, B. Coen. (I.); Mediceae, B. Coen. (II.). Cf. Hain no. 684 et 698. Partem II. in eadem officinū paratam esse; ac partem I. perspicuum est. Quod ut typographum attinet, vide editiones no. 115 et 136 descriptas. — Henricus Gran, primus Hagenoensis typographus, prelum ibi a. 1489 instituerat. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 599 et Hain-Burger p. 123 sq.

98.

Rutlingae, Ioan. Omar, a. 1492. Pars I. cum glosa notabili. 143 foll. s. num., c. sign. aij—viiiij, typi Goth., in 4° min.

Fol. 1 (titulus) deest ei, quo uti nobis licuit, exemplari. Fol. 2^a (c. sign. aij): Prologus in alexandrum # () Anquā paruulis vt lac # etc. *Fol. 4^a:* () Cribere clericulis # etc. *Fol. 143^a:* Expositio exemplorum textus prime partis # alexandri. etc. explicit # feliciter. ¶ Impressura Magistri Iohannis # Omar in Rutllingā Anno. MCCCCXCij. Tempe quo # cōfederatoꝝ populus fucio cū rege romanoꝝ Maximi # liano et margrauiō de Prandenburg occupauerāt ptes # Bauaria contra ducem Albertū de munaco qui ratissā # nam ciuitatem imperialem contra cesaris voluntatem sibi # vfurpauerat. # *Fol. 143^b vacat.*

Moguntiae, B. Ur. Hainio ignot. — Ioannes Omar sive Olmar a. 1482 Rutlingae primus typographus domicilium collocauit et usque ad a. 1495 commoratus est. Inde ab a. 1486 Michael Greyff alter chalcographus ibi consedit (vide nr. 55 et 100). A. 1498 Ioannes Omar novam artem Tubingam introduxit. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 1114 et 1265, Hain-Burger p. 219 sq., C. Steif, der erste Buchdruck in Tübingen (1498—1534). Tübingen 1881.

Parisiis, Michael Niger, a. 1492. Doctrinale cum expositione [Ludovici de Guaschis]. 120 foll. s. num., c. sign. aij—riij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1 (titulus) deest unico, quod inspicere licuit, exemplari. Fol. 2^a (c. sign. aij): Prefatio # (S) Cribere clericulis paro doctrinale # novellis. # Quia textus est planus non indiget explanatio # ne: etc. Fol. 60^a: () ic iubet ordo libri vocē regimē referari # etc. Fol. 80^a: () Andero pposui p versus syllaba queq; # etc. Fol. 120^b: # Alexandri grāmatici vna cū breui succincta ex # positione op^a perlucidā ac Parilius impressum p^a mo michaelē nigrum librarium morantē sup pon # tem sancti michaelis anno domini millesimo qua # dringentesimo nonagesimo secundo. #

Lugduni Batav., B. Un. Ab Hainio no. 753 not. ex Panzero II. p. 298 no. 237. — Michael Niger (Le Noir) ex eo ipso tempore arti typographicæ Parisiis operam navasse videtur. Cf. Hain-Burger p. 214.

Rutlingæ, Mich. Greyff, a. 1493. Partes I. II. cum glosa notabili. 106 et 95 foll. s. num., c. sign. aij—oij et Aij—Miiij, typi Goth., in 4°.

I. Fol. 1^a: Glosa notabilis prime # partis Alexandri cum interlinearibus expolitionib⁹ # textus eiusdē in planissimis sententijs. cum vocabu # lorum lucida expolitiōe. subiunctis perpulere ordi # natis q̄stionib⁹ atq; argumentis. cū replicis contra # eorundem solutiones. omnib⁹ qui seire desiderant # summe necessaria. # Sequitur icon xylogr. magistrum cum 5 discipulis representans. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prologus in alexandrum. (sic) # (T) Anq; paulis vt lac potum de # di vobis etc. Fol. 3^a med.: (S) Cribere clericulis paro doctrinale (sic) novellis. # Fol. 106^b: Expositio exemplorum textus prime partis # etc.; l. 2. inf.: # Impressum in Reutlingū (sic) per # Michaelē Greyff. #

II. Fol. 1^a: Glosa notabilis secun # de partis Alexandri. cum interlinearibus expolitiōibus textus eiusdē in planissimis sententijs # subiunctis perpulere ordinatis questionibus atq; argumentis. cum replicis contra eorundem solutiōes. omnibus qui seire desiderant summe necessaria. # Sequitur eadem icon ac supra. Fol. 1^b: icon xylogr.: Christus in cruce pendens suis lugentibus circumdatus. Fol. 2^a: # Prefatio # Butirum et mel comedet puer # etc. Fol. 95^b: Explicit feliciter sed^a ps Alexandri. cū glosis metroꝝ interlinia # lib⁹ etc.; l. 2. inf.: # Impressum in Reutlingā per Michaelē # Greyff. Anno dni. MCCCC.LXXXXiij. #

Monachii, B. Reg.; Friburgi Brisg., B. Un. Cf. Hain no. 678 et 710. De typographo vide adnot. ad nr. 55.

Argentinæ, Mart. Flach, a. 1493. Partes I.—III. (IV.) cum glosa notabili. 144 et ? et 52 foll. s. num., c. sign. a₂—v₆ et ? et a₂—g₁, typi Goth., in 4°.

I. Fol. 1^a: Glosa notabilis prime # partis Alexandri: cū interlinearibus expolitionibus # textus eiusdē in planissimis sententijs: cum vocabu # lorum lucida expolitione: subiunctis ppulere ordinatis questionibus atq; argumentis: cum replicis contra # eorundem solutiones: omnibus qui seire desiderant # summe necessaria. # Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prologus in alexandrum # (l) Anq; paruulis vt lac # etc. Fol. 143^a: Expositio exemplorum textus prime # partis Alexandri etc. explicit feliciter # Impressum in Argentina p Martinum Flach # Anno salutis. MCCCC.XCiiij. # Foll. 143^b et 144 vacant.

II. Fol. 1^a: Glosa notabilis secunde partis Alexandri: cum interlinearibus expolitionibus eiusdē. In fine: Impressum Argentine per Martinum Flach Anno MCCCC.XCiiij.

III. Fol. 1^a: Tertia pars doctrina # lis Alexandri cum no # tabili commento. # Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prefatio # (m) Eliora sunt vbera tua # etc. Fol. 52^a: Alexandri grāmatici opus euj breui ac vtili ex # positione impressum Argentine per Martinum # Flach. Anno MCCCC.XCiiij. fuit feliciter. # Fol. 52^b vacat.

Basileæ, B. Un. (I. III.); Doneschingue, B. Princ. (III.). Pars I. not. ab Hainio no. 685, pars II. no. 711, pars III. Hainio ignot.

Antverpiæ, Henricus Eckert de Homberch, anno 1493. Willhelmi Zenders de Werdt opus minus II. partis. In 4°.

Not. a Panzero I. p. 12 no. 73. Hainio et Campbellio ignot.

Antverpiæ, Theodoricus Martini, a. 1493 d. XVIII. m. Dec. Textus doctrinalis cum sententiis et constructionibus. In 4°.

Fol. 1^a: Textus Alexandri cum sententiis et constructionibus. In fine: Sic finitur expositio doctrinalis Alexandri impressa per me Theodoricum Martini Antverpie mensis Decembris die decima octava anni incarnationis Domini nostri MCCCCXCiiij.

Cf. Panzer I. p. 12 no. 72, Hain no. 766, Campbell no. 114. — Theodoricus Martini (Martens sive Mertens) Alostensis, in officinis Venetis, ut ipse tradidit, instructus, a. 1473 artem typographicam Alostum in urbem natalem et tribus annis post Antverpiam introduxit. (Vide Dictionnaire de géogr. p. 47 sq. et 77 sq.) Secuti sunt eum in hanc urbem a. 1482 Matthias van der Goes et a. 1484 Gerardus van Leeu, quorum iam mentionem fecimus (vide adnot. ad nr. 34). Procedente tempore Henricus Eckert van Homberch (vide nr. 102. 183. 191. 254.), Michael Hillen van Hochstraten (vide nr. 222 et 226), et Guilelmus Vorstermann (vide nr. 232) ibi consederunt. Theodoricus Martini etiam Lovanii per aliquot annos officinam habebat. Cf. Hain-Burger p. 196.

Sine loco, typogr. nomine et anno (Zwollis, Petr. Os de Breda, c. a. 1493). Partes I. II. cum notis in margine. 54 foll. s. num., c. sign. aij—iiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima et Secūda. Pars Alexandri # cum notis in margine. # Sequitur icon xylogr.: Christus in templo legum interpretibus circumdatus; in marginibus symbola et nomina evangelistarum. *Fol. 1^b*: icon xylogr.; supra verba leguntur tenuisco inscripta: Saluator mundi salua nos. # *Fol. 2^a*: (S) Cribō clericul' paro doctrinale nouell' # etc. *Fol. 38^a, l. 5.*: Verborūq; data sit declinatio quarta. # Finit Prima ps Doctrinalis Alex (sic) # andri Sequitur ps Secunda. # () Ie iubet ordo libri vocū regimen # ressecari (sic?) # etc. *Fol. 51^a, l. 6.*: Plurali numero. fil'es sunt q's ego cerno. # *Fol. 51^b* eadem icon quae fol. 1^b addita est.

Cf. Campbell, Supplém. II. no. 115^a.

105.

Sine loco et typogr. nomine [Aquis Statiellorum (hodie Acqui)], a. 1493. Doctrinalis textus, ut videtur. 30 foll.

Incipit: Opus Alexandri grammatici pro eruditione puerorum. *In fine*: Doctrinale Alexandri Galli, vulgo de Villa Dei, grammatici, feliciter explicit . . . Anno Domini 1493.

Cf. Panzer I. p. 1 no. 1.

105*.

Sine loco, typogr. nomine et anno (Aquis Statiellorum, c. a. 1493). Doctrinalis textus, ut videtur. 30 foll., typi Rom.

In fine: Alexandri de villa Dei Doctrinale (Deo laudes) feliciter explicit. Impressum fat incommode. Cum aliquarum rerum, quae ad hanc artem pertinent, impressori copia fieri non potuerit in huius artis initio: peste Genuae, Aft (sic?) alibique militante. Emendavit autem hoc ipsum opus Venturinus prior, grammaticus eximius, ita diligenter, ut cum antea doctrinale parum emendatum in plerisque locis librariorum vitio esse videretur, nunc illius cura et diligentia adhibita in manus hominum quam emendatissimum veniat. Imprimuntur autem posthuc libri alterius generis litteris, et eleganter arbitror, nam et fabri et aliarum rerum, quarum haecenus promptor indignus fuit, illi nunc Dei munere copia est, qui cuncta disponit pro suae voluntatis arbitrio. Amen.

Cf. Hain no. 665, Dictionnaire de géogr. p. 85 sq. Illa, quam ex Panzero supra descripsimus, et haec fortasse eadem est editio. Subscriptio aliqne maximopere notabilis est.

106.

Venetis, Manfredus de Bonellis, a. 1494, d. XXVIII. m. Jan. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 84 foll. s. num., c. sign. a₂—l₄, typi Goth., in 4°.

Fol. 1 (titulus) deest. *Fol. 2^a (c. sign. a₂)*: Proemium # ¶ Opus Alexandri grammatici pro eruditione puerorū incipit #. *Fol. 2^a, l. 10.*: (S) Cribere clericulis * pa # ro doctrinale nouellis #. *Fol. 41^a, l. 22.*: (h) Ie iubet ordo libri * vocū regimē refari. # *Fol. 51^a, l. 15.*: (p) Andere proposui p # verfus syllaba q̄q. # *Fol. 84^a*: ¶ Impressum Venetijs per mo Manfredum de Bo- # nellis de Monteferato. (sic) Anno vero ab incarnat # cione Eiusdem omnipotentis. Millesimo quā # dringentesimo. Nonagesimo quarto.

die # vero vigesimo octavo mensis # Januarij. # a b c d e f g h i k l. Omnes hi sunt quaterni exceptus l qui est duernus #. *Fol. 81^b vacat.*

Dresdae, B. Reg. Ab Hainio no. 754 not. ex Panzero III. p. 364 no. 1860. — Manfredus de Bonellis sive Bonello de Monte Ferrato typographus p. c. 1481 prelum Venetiis instituerat. De libris, quos usque ad saec. XVI. emisit, cf. Hain-Burger p. 41 sq.

107.

Basileae, Nic. Kesler, a. 1494, d. III. m. Mart. Partium I. II. textus cum notis in margine. 44 foll. s. num., c. sign. a₃—f, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Textus Alexandri # cum vtili et succineta alteratione. notatiq; # in margine adiunctis. # Sequitur icon xylogr.: magister virgam manu tenens, ante eum 3 discipuli. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: (S) Cribere clericulis paro doctri # nale nouellis. etc. Fol. 44^b: Finit prima et secunda ples (sic) Alexandri Im # pressa. Basilee. per Nicolaum Kessler. Anno # domini. Millesimo qdringentesimononage # simo (sic) quarto. Die tertia mensis Martij. #

Vindobonae, B. Cues. Ab Hainio not. no. 767.

108.

Norimbergae, Ant. Koberger, a. 1494. Partes I.—IV. cum glosa notabili, 130 et 124 et 48 foll. s. num., c. sign. aij—riiij et Aij—Qiiij et Aaij—Ffiij, typi Goth., in 4°.

Ia. *Fol. 1^a: Prima pars doctrinalis ale # xandri cum sententijs notabilibus et vocabulorum lu- # cida expositione nonnullif- # q3 annexis argumentis. # Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prologus in alexandrum # () Anquā paruulis vt lac # etc. Fol. 130^a: Expositio exemploꝝ textus prime partis Alexādrī equiuo # coꝝ etc.; l. 3. inf.: Impressum p Anthoniū kober- # ger in famosa ciuitate Nurenbergēsi. Anno salutis. MCCCC. # xciiij. quinta die Marcij. # Fol. 130^b vacat.*

Ib. *Fol. 1^a: Prima pars doctrinalis Alexādrī # cum sententijs notabilibus et voca # bulorum lucida expositione nōnul # liffq3 annexis argumentis #. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prologus in Alexandꝝ # () Anquā paruulis vt lac potū # etc. Fol. 130^a et 130^b ut in Ia.*

II. *Fol. 1^a: Glosa notabilis secunde partis # Alexādrī cū interlinariibus expo- # sitionibus textus eiusdē in planissimis sententijs sub # iunctis perpenichro ordinatis quæstionibus atq; argu # mentis cum replicis cōtra eorūdem solutiōes etc. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Glosa notabilis # (q) Uam pulchra tabernacula # etc. Fol. 124^a: Explicet feliciter Sed'a pars Alexādrī cū glosis metroꝝ interlinariib⁹ # etc., l. 2. inf.: Impressa in famosa ciuitate Nurenbergenfi. # Anno incarnationis dnice. MCCCC.xcxiij. xx. die mensis marcij. # Fol. 124^b vacat.*

III. IV. *Fol. 1^a: Tercia et Quarta Partes do- # ctrinalis magistri Alexandri cum cōmēto val # de vtili text^o dante intelligentiam summariā. # Quarum tertia docet de quātitate sillabarū. # Quarta vo de accentuatione cum nouis qui- # busdā sententiarum additionibus # Fol. 1^b: () Eliora*

sunt cetera tua vino fragrantia vngentis optimis Can # licoꝝ primo etc. *Fol. 18^a, l. 2. inf.*: Alexandri grāmatici duo partes: tertia vidolꝝ i q̄rta finiat feliciter # Imple p̄ Anthoniū Koberger in ciuitate Nurebergenſi. # *Fol. 18^b vacat.*

Monachii, B. Reg. (1^a. II. III. IV. uno col. compreh.); Medelicae, B. Coen.; Vindobonae, B. Caes. (II. et III. IV). Cf. Hain no. 686. 712. 731. Editiones 1^a et 1^b titulo et praefatione et prima parte textus commentariique (usque ad sign. d) inter se differunt.

109.

Coloniae, Ulricus Zell, a. 1494, d. VI. m. Apr. Pars I. cum sententiis et vocabulorum expositione, (i. e. cum glosa notabili). 1 fol. s. num. + Fo. CXLII, c. sign. aij—viij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima pars doctrinalis Alexandri cum # sententijs i vocabuloꝝ lucida expositione # nonnullisq; nouis notabil⁹ (sic) annexis # *Sequitur icon xylogr. Mariam cum Iesu infante repraesentans; infra ligno incisa sunt haec*: Impressum Colonie apud Iijfkirchen #. *Fol. 1^b*: () Anquam paruulis vt lac potū # dedi vobis etc. *Fo. CXLII^b*: Expositio exemplorum textus prime partis Alexandri. equo- # eorum (sic) i synonymorū etc., l. 3. *inf.*: Explicit feliciter Impressum in felici Colonia circa Iijfkir- # chen per Ulricum tzell de Hannaw. Anno a xpi natiuitate MCCCC. # nonagesimo-quarto. (sic) Sexto Mēſis Aprilis #.

Moguntiae, B. Vr. Hainio ignot. De typographo vide adnot. ad nr. 41.

110.

Coloniae, Henr. Quentell, a. 1494, VII. Idus Maii. Pars II. cum glosa notabili. 112 foll. s. num., c. sign. Aij—Siiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa notabilis secūde par # tis Alexandri cum interlinialib' expositionib' textus eiusdē in planissimis sententijs subiunctis ppulchre ordinatis que # Rionib' atq; argumentis cū replicis oīa eorundem solutio # nes. etc. *Sequitur icon xylogr.: magister cum 2 discipulis; supra in lemnisco legitur emblemata*: Accipies tanti doctoris dogmata sancta. *Fol. 1^b*: Glosa notabilis i () Cum pulchra tabernacula tua Iacob i tentoria # etc. *Fol. 112^a*: ¶ Explicit feliciter sed'ps Alexandri cū glosis metroꝝ interlinialib' # etc., l. 3. *inf.*: Impsa in i sancta Colonia p̄ Henricū Quentell circa summū. Anno incarnationis i dominice. MCCCC.XCiiij. Septimo ydus Maij. # *Fol. 112^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Darmstadii, B. M. Duc. (Hofb.) [exemplar mutilatum]. Cf. Hain no. 713.

111.

Daventriae, Rich. Passraot, a. 1494, d. IX. m. Aug. Wilhelmi Zenders de Werdt opus minus II. partis. 132 foll. s. num., c. sign. aij—ziiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Opus min⁹ secūde partis # Alexandri Introductorii ad # op⁹ maius eiusdē perutile #. *Fol. 1^b*: () Irea principium partis secūde Alexandri querit primo qd i est grāmatica sed'm Priscianū etc. *Fol. 3^a*: () Ie iubꝝ

ordo libri vocū regimē referari #. *Fol. 132^a*: ¶ Finitur dei gratia op⁹ minus secūde partis alexā # dri p̄ pueris clare breuiterq; institutis: per wilhel- # mū zenqers de werdt collectū. Et que illic breuitat⁹ # grā: ne pueris fastidiū ex plixitate generetur: omīssa # sunt: in opere maiori cū plurimis elegantijs i questio # nib⁹ scitu dignis in scholis disputandis: argumētis et # replicis annexis: vt in logica petri hispani fecim⁹: col # liguntur i absolūtū. Impressum Dauentrie p̄ me # Richardum Passraet. Anno dñi. MCCCC.XCiiij. # Nonā Augusti. # *Fol. 132^b vacat.*

Pragae, B. Un.; Upsaliae, B. Un. Campbellio ignot.

112.

Coloniae, Henr. Quentell, a. 1494, d. IV. Non. Nov. Pars I. cum glosa notabili. 124 foll. s. num., c. sign. aij—viij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima pars doctrinalis Ale # xandri cum sententijs. notabi- # z # libus: et vocabulorum lucida expositione. nonnullisq; an- # nis argumentis cum eorundem replicis. ad nouellorum in # grāmatica incipientium profectum. cum quibuscū alijs ad- # ditis pro in scientijs aequaliter prouectis #. *Sequitur icon xylogr.: magister cum 2 discipulis; supra lemnisco inscriptum est emblemata*: Accipies tanti doctoris dogmata sancta (sic). *Fol. 1^b*: Glosa notabilis # () Anq; paruulis ut lac # potū dedi vobis etc. *Fol. 121^a*: Expositio textus i exemploꝝ p̄me partis Alexandri equocorū i lino # mororū etc., l. 2. *inf.*: Impressa in felici Colonia circa summū p̄ Henricum Quentell # Anno a natiuitate xpi. MCCCC.XCiiij. quarto Nonas Nouēbris #. *Fol. 121^b vacat.*

Hersfeldiae, B. Gyn.; Darmstadii, B. M. Duc. (Hofb.) [titulus deest]. Hainio ignot.

113.

Sine loco et typogr. nomine (Basileae, Nic. Kesler), a. 1494. Partium III. IV. textus. 44 foll. s. num., c. sign. Aij—Giiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Text⁹ tereio et quarto # parciū Alexandri cū cō # tinuatis breuissimis p̄ # iuuenum instructione # non parū vtilis ac ne # cessarius #. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: Decimum Capitulum # Pandere proposui per versus # syllaba queq; Quanta sit. et # etc. *Fol. 30^a*: Accēv varias decꝝ hīc distinguere normas #. *In margine dextro*: Quarta ps de accentu # Incipit et vndecimū # capitulum #. *Fol. 41^a*: Anno MCCCC.XCiiij. #. Finis #. #. *Fol. 41^b vacat.*

Lipsiae, B. Un. Hainio ignot.

114.

Bononiae, Bacielerius de Bacieleris, a. 1495, d. XII. Kal. Febr. Partes I.—IV., in 4°.

Incipit opus perutile Alexandri quod doctrinale dicitur. *In fine*: Impressum fuit totum hoc opus Bon. per Bacielerium de Bacieleris Bononiensem vir (sic?) solertissimum. Anno salutis MCCCC.LXXXV. duodecimo

Kalendas Februarii, Ioanne Bentivolo Secundo : Sfortia : Vicecomitae (sic?) de Aragonia Et cetera : Felfinei fenatus benemerito principe.

Cf. Hain no. 670, qui Panzerum IX. p. 215 no. 207c secutus est.

115.

Hagenoae, Henr. Gran, a. 1495, m. Jul. et Sept. Partes I.—IV. cum glosa notabili. 122 et 110 et 46 foll. s. num., c. sign. a₂—p₂ et A₂—O₄ et A₂—P₃, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a*: Prima pars doctrinalis ꝥ Alexandri cū sententijs no ꝥ tabilibus: et vocabulorum lucida expositione. nonnullisqꝫ annexis argu ꝥ mentis cum eorundem replicis. ad nouellorum in grāmatica incipientiꝫ ꝥ profectum. cum quibuskū alijs additis ꝥ in sciētijs alicqualiter ꝥuectis ꝥ. *Sequitur icon xylogr.*: magister cum 2 discipulis; *supra lemnisco inscripta sunt haec*: Accipies tanti doctoris dogmata sancta. *Fol. 1^b*: Glosa notabilis ꝥ () Anquā parumlis vt ꝥ hac etc. *Fol. 122^b*: Expositio textus et exemplorꝫ ꝥme partis Alexandri equocoꝫ ꝥ lyno ꝥ ꝥ nomoꝫ etc., l. 2. *inf.*: Impressa in Hagenaw per Henricum (sic) Gran. Anno a natiuitate christi ꝥ M.CCCC.XCV. tredecimo kalendas Augusti. ꝥ

II. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis fecūde par ꝥ tis Magistri Allexandri. (sic) cum interlinialib' expōitionib' textus cinkē in planissimis sententijs. subīctis perpulere ꝥ ordinatis quētionib' atqꝫ argumētis etc. *Sequitur eadem icon ac supra.* *Fol. 1^b*: Glosa notabilis ꝥ () Unꝫ pulera tabernaenla tua iacob et tētoria tua ꝥ etc. *Fol. 110^a*: Explicit felicē fed'a ꝥs Alexandri cū glosis metroꝫ tēterlinialib' ꝥla ꝥ ꝥ nūllimīqꝫ eorundē subīctis sententijs etc., l. 3. *inf.*: Impissa ꝥ in impiali oppido Hagenaw ꝥ Henricū Gran. Anno natiuitat' dñi ꝥ ee. M.CCCC.XCV. Septimo Idus Septembris. ꝥ *Fol. 110^b vacat.*

III. IV. *Fol. 1^a*: Tercia et quarta partes do ꝥ etrinalis magistri Alexādrī cum cōmento valde vtili text^o ꝥ dante intelligentiꝫ summariū. Quarum tertia docet de ꝥ quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuatione eꝫ ꝥ nouis quibusdam sententiarum additionibus ꝥ. *Sequitur eadem icon ac supra.* *Fol. 1^b*: Prohemium ꝥ (M) Elora sunt vbera tua vino fragrātia vngentis optimis. Cū ꝥ ticoꝫ ꝥmo etc. *Fol. 46^a, l. 2. inf.*: Alexandri grammatici due partes. tertia videlicet ꝥ quarta liniāt foli ꝥ cū Impresse ꝥ Henricum (sic) Gran in oppido Hagenaw. ꝥ *Fol. 46^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Oeniponte, B. Un.; Argentinae, B. Un.; Ailmonte (Austri.), B. Coen. Cf. Hain no. 688. 714. 732. — De typographo vide adnot. ad nr. 97.

116.

Coloniae, Io. Koelhoff, anno 1495, m. Sept. Partes I. II. cum glosa notabili. 118 et 114 foll. s. num., c. sign. aij—vv et Aij—Siiij, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a*: Prima pars Do ꝥ etrinalis Alexandri cum sententijs notabilibus. ꝥ vocabulorum ꝥ lucida expositione. nonnullisqꝫ annexis argumentis cum eorundem ꝥ decem (sic) replicis. ad nouellorum in grammatica incipientium profectum. cū quibusdam alijs additis ꝥ in sciētijs alicqualiter ꝥuect ꝥ

Sequitur icon xylogr. magistrum cum 6 discipulis repraesentans. Fol. 1^b: Glosa Notabilis # () Anquā paruulis # vt hac potā dedi vobis etc. Fol. 118^a: Expositio textus et exemplorū prime partis Alexandri etc., l. 3. inf.: Impressa in foli # ei Colonia Per Ioānem koelhoff Anno gratie M^o.CCCC^o.XCV. altera # dio post translationis festum trium functorum magorum. # Fol. 118^b vacat.

II. *Fol. 1^a: Glosa Notabilis secunde partis # Alexandri cum interlinealibus expositionibus # textus eiusdē : planissimis sententijs. subiunctis questionib' atq; argumentis cum replicis contra eorūdem solutiones # etc. Sequitur eadem icon ac supra. Fol. 1^b: Glosa Notabilis # () Irea inīciūm secunde partis # Alexandri que est de dialynthetica # etc. Fol. 114^a: ¶ Explicit feliciter secunda pars Alexandri # etc., l. 2. inf.: Consummata autem in pfecto functi Michaelis Archangeli Anno # salutis. M^o.CCCC^o.XCV. # Fol. 114^b vacat.*

Marburgi Hess., B. Un. Hainio ignot. -- Ioannes Koelhoff Lubicensis secundum Ulricum Zell Hanoviensem (vide de eo adnot. ad nr. 41) inter primos typographos Colonienses est. Idem a. 1499 praeclara illa chronica Coloniensia prelo subiecit. De operibus, quae usque ad a. 1500 ex eius officina exierunt, cf. Hain-Burger p. 162—164.

117.

Daventriae, sine typographi nomine (Rich. Passroet), a. 1495, d. XXX. m. Oct. Pars I. cum glosa Ioannis Synthen. 150 foll. s. num., c. sign. aij—oiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa prime partis Alexan # dri Ioannis Synthen. # Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: () Cribere clericulis paro doctrinale # nouellis # etc. Fol. 3^a: ¶ De nominum inflectione sed'm ordinem. et primū # de prima. # () Retis us es a dat declinatio prima #. Fol. 150^b: ¶ Finiunt super Prima parte doctri # nalis Alexandri venerabilis Ioannis # Synthen copulata Dauentriē summa # diligentia nouiter emendata et Im # pressa Anno domini. MCCCC.XCV. Tri # cesima Octobris #.

Oxoniae, B. Bodl. Cf. Campbell no. 120.

118.

Norimbergao, Ant. Koberger, a. 1495. Partes I.—IV. cum glosa notabili. 1 fol. s. num. + Fo. II—CXXX et 124 et 48 foll. c. sign. a₂—v₄ et A₂—Q₄ et Aaij—Ff₄, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a: Prima ps doctrinalis Alexandri # euz sententijs notabilibus : voca # bulorū lucida expositione nōnul # listq; annexis argumentis. # Fol. 1^b vacat. Fo. II^a: Prologus # () Anquā paruulis vt hac potū # dedi vobis etc. Fo. CXXX^a: Expositio exemploꝝ textus prime ptis Alexandri equino # coꝝ etc.; l. 3. inf.: Impressum p Anthoniū kober # ger in famosa ciuitate Nūrbērgēsi. Anno salut^{is}. MCCCC. # XCV. # Fo. CXXX^b vacat.*

II. *Fol. 1^a: Glosa notabilis secunde partis # Alexādi cū interliniariibus expo # sitionibus textus eiusdē in planissimis sentētijs sub # iunctis (sic) perpulchre ordinatis questionib' atq; argumētis etc. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Glosa notabilis # (q) Unq; pulchra tabernacula # etc. Fol. 124^a: Explicit*

feliciter Sed'a ps Alexandri cū glossis metroꝝ interlinealib^o etc., l. 2. inf.; Imp̃ssa in famosa ciuitate Nurburgi. (sic) An-# no incarnationis dnice. M.CCCC.XCV. die XI. mensis nouēbris. # Fol. 124° vacat.

III. IV. Fol. 1^a: Tercia et Quarta partes do # ctrinalis magistri Alexandri cum commento val # de vtili textus dante intelligentiam summarium. # Quorum tertia docet de quantitate syllabarum. # Quarta # de accentuatione cū nouis quibuscū # sententiarum additionibus. # Fol. 1^b: Prohemium # () Elia sunt vbera tua vino fragrantia vngentis optimis. Cui # ticoꝝ primo etc. Fol. 48^a: Alexandri grāmatici due ptes: tertia videlicet i q̃rta # finiunt feliciter. Impresse p̃ Anthoniū koberger. # Fol. 48^b vacat.

Salisburgi, B. Cuen. (I. II. III. IV. uno vol. compreh.); Monachii, B. Reg. (I. II. III. IV.); Gryphiswaldae, B. Un. (III. IV. cum nr. 134 I. II. compreh.). Cf. Hain no. 687. 715. (sola adnot.) 730.

119.

Daventriae, Iac. de Breda, a. 1495, ult. d. m. Dec. Partium I. II. textus cum alteratione. 58 foll. s. num., c. sign. Bi—Gv, typi Goth., in 8.

Fol. 1^a: Textus alexandri # cum alteratione. # Sequitur icon xylogr.: Christus in cruce pendens; infra legitur: Iacob^o de Breda #. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: Prohemium libri #. Fol. 40^b: ¶ Finit prima pars doctrinal' Alexandri # Sequitur pars secunda #. Fol. 58^a: ¶ Finit prima i sed'a pars alexandri Impres̃ # fa Dauentrie cū summa diligentia emēdata # per me Iacobū de Breda. Anno dñi. M. # q̃dringētesimo. xcv. vltima die Decēbris. # Fol. 58^b vacat.

Laneburgi, B. Ur. Campbellio ignot.

120.

Daventriae, Rich. Pafract, a. 1495. Partes III. IV. cum commento. 48 foll. s. num., c. sign. aij—hiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tercia et quarta partes # doctrinalis magistri Alex # andri cum cōmento valde vtili textus dante in # intelligentiam summarium. Quorum tertia do # cet de quantitate syllabarū. Quarta vero de ac # centuatione cum nouis quibuscūq̃ sententiarum # additionibus. Fol. 1^b: Prohemium # () Elia sunt vbera tua vino fragrantia. vngētis optimis. Cū # ticoꝝ pmo etc. Fol. 48^a: ¶ Alexandri grāmatici due partes: ter # cia videlicet et quarta finiunt feliciter # Impresse Danētrie per Richardū paf # raet anno dñi. M.CCCC.XCV. Fol. 48^b vacat.

Dusseldorpii, B. Proo.; Berolini, B. Reg. A Campbellio no. 131 not. ex Panzero XI. p. 319 no. 87^a et Hainio no. 14759.

121.

Parisiis, sumptibus Ioannis Alexandri Andegavensis et Ioannis Petit Parisiensis, a. 1495. Partes I.—IV. cum glossa notabili. 197 foll. s. num., c. sign., typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glossa notabilis alexandri in quat # tuor partes diuisa cum interlinea # ribus expositionibus textus eiusdem in planissimis sententiis

sub # in quādis perpulehregq̃ ordinatis quæstiōibus atq̃ argumentis # cum replicis cōtra corūdem solutiones oibus qui scire deside # rant summe necessariis: nouissime diligenter correctis: cui ad # dilis in locis in quibus necessarius pro inuenibus esse videba # tur. Que iam de nouo impressa est cū multis argumentis & re # plicis prius non additis accuratissimeq̃ emendata vt qui illa # diligenti cum studio perlegerint: Ipsi in artis grammaticæ # notitiam facilis erit accessus. # Sequitur insigne typogr. cum inscriptione: Dieu gart le Roy et la noble cité d'angiers et l'vniuersité et librarii nomē in medio posito: Debovgne. Fol. 1^b: P. E. molinienfis Ordinis sancti Be # nodicti. Epigramma ad iuuenes. # (5 disticha.) Fol. 93^b: ¶ Explicit prima pars huius libri. # Fol. 95^a: Glossa notabilis. # (Q) uam pulchra tabernacula tua iacob: et tētoria tua israel etc. Fol. 167^b: ¶ Sequit̃ prohemium in tertiā i quartā Alexandri partes # () Elia sunt vbera tua vino fragrantia etc. Fol. 197^b: Glossa notabilis ac luce clarior super textu alexan # dri grammatici optimis caracterib^o parisijs impres̃ # fa: sumptibus vero Iohannis alixandre andegauis # cōmorantis: ac Iohannis petit parisiensis ad finem # vfq̃ perducta: feliciter finit. Ex die decima februarii M.CCCC.LXXXV. #

Trevis, B. Ur. Hainio ignot.; not. a Buissonio p. 668. — Ioannes Petit (Parvus), alter libroriorum, duobus annis postquam hunc librum Parisiis (Petri Levet, ut videtur, typis) describendum curauit, propriam ibi instituit officinam. Cf. Hain-Burger p. 236. Nihilominus etiam ex eo tempore alius officinas, imprimis Andreae Bocardi (vide nr. 153), ad libros exscribendos adhibuit.

122.

Norimbergao, Caspar Hochfeder, a. 1495. Partes I. II. cum glossa notabili. 124 et 114 foll. s. num., e. sign. Aij—Qij et aij—piij, typi Goth., in 4°.

I. Fol. 1^a: Prima pars doctrinalis # Alexandri cum sententijs. notabilibus. et vocabulorū # lucida expositione. nonnullisq̃ annexis argumentis cū eo # rundem replicis. ad nouellarū (sic) in grāmatica incipienti # um profectum. cum quibuscūq̃ alijs additis pro in sci # entijs aequaliter prouocatis. Fol. 1^b: Glossa notabilis # () Anquam paruulis # etc. Fol. 124^a: Explicit feliciter # Impressa in ciuitate Nurburgi per Caspar (sic) Hochfeder. Anno a nati # uitate xpi. M.CCCC.XCV. # Fol. 124^b vacat.

II. Fol. 1^a: Glossa notabilis secunde # partis Alexandri cū interlinealibus expositionibus tex # tus eiusdē in planissimis sententijs: subiunctis perpulere # ordinatis quæstionibus atq̃ argumentis cū replicis cōtra # eorūdem solutiōes etc. Fol. 1^b: Glossa notabilis # Quam pulchra tabernacula tua iacob et tētoria # etc. Fol. 114^a: Explicit feliciter # sed'a ps Alexandri cū glossis metroꝝ interlinealib^o pla # nissimisq̃ eorūdem subiunctis sententijs Im̃ rectā sentēciādi modū: m'lis cū # vtilib^o q̃stionib^o ac argumētis. atq̃ 3 eadē cū puleris (dū materia reiprit) # replicis, tū maiorib^o q̃ etiam miorib^o (q̃ scire altiora aspirant) necessarijs. (sic) cū no # uis quibuscūq̃ additiōib^o vt clare patebit intuetib^o. Imp̃ssa i ciuitate Nurm # bergensi p̃ Caspar (sic) Hochfeder Anno incarnationis dnice. M.CCCC.XCV. # Fol. 114^b vacat.

Carolsrahæ, B. M. Duc. Hainio ignot. --- Casparus Hochfeder ab a. 1491 ad a. 1499 Norimbergæ, deinde Melis officinam habebat. Vide Hainium-Burgerum p. 112 et catal. nost. nr. 150. 184. 213.

123.

Daventriæ, lac. de Breda, a. 1496, d. VIII. m. Oct. Doctrinalis textus (partes I. II. desiderantur). 22 foll. s. num., c. sign. aij—diiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tercia et quarta pars Alexandri. # Sequitur icon xylogr. quatuor evangelistas repræsentans. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: (P) Andero pposui p vñs tyll'a qjg #. Fol. 21^b: ¶ Alexandri grammatici doctrinale fuit # feliciter impressum Dauentrie. Per me # iacobum de Breda. Anno domini Mille # simo quadringentesimo nonagesimo se- # xto. VIII. mēsis Octobris. # Fol. 22 vacat.

Cf. Campbell no. 128.

124.

Daventriæ, lac. de Breda, a. 1496, d. XX. m. Nov. Pars I. cum glosa Ioannis Synthen. 132 foll. s. num., c. sign. aij—yiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa prime partis Ale # xātri loānis Synthen. # Sequitur icon quatuor evangelistarum. Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: (S) Cribere clericulis paro doctrinale # nouellis #. Fol. 132^a: ¶ Finiunt super Prima parte doctri- # nalis Alexandri honorabilis loānis # synthen copulata Dauentrie sum: # ma diligētia nouiter emēdata: Im # pressū p me iacobū de Broda. Anno dñi. MCCCC.XCVI. xx mēsis Nouēbris #. Fol. 132^b vacat.

Murburgi Hess., B. Un.; Bracellæ, B. Reg. Cf. Campbell no. 121.

125.

Daventriæ, Rich. Pallract, a. 1496. Pars II. cum glosa Ioannis Synthen. 128 foll. s. num., c. sign. aij—xiiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa Ioannis Synthe # supra (sic) fed'a pte Alexātri bene emendata. # Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a: ¶ Incipit Glosa super Secunda parte doctrinalis # in hoc opusculum diligenter collecta. quo vt scholari # bus necessaria. Sic etiam informatorib⁹ ac instructo # ribus eorum erit vtilissima. # ¶ Incipit Prologus #. Fol. 127^b: Finit hic glosa super Secūda parte magi # stri Alexandri. per Ioānem Synthis colle # cta et nūc in optimam formam redacta. # Impressa Dauētrie per me Richardū pass # raet. Anno dñi. MCCCC.XCVI. # Fol. 128 vacat.

Bracellæ, B. Reg.; Landinii, Mus. Br. (fol. 128 deest). Cf. Campbell no. 126.

126.

Lipsiæ, sine typographi nomine (Melchior Lotter), a. 1496. Partes I.—IV. (pars I. deest) cum glosa notabili. ? et ? foll. s. num., c. sign. Aij—Siiij et aij—giiij, typi Goth., in 4°.

II. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis secunde par # tis Alexandri cum interlinealibus expositionib^o te # xtus eiusdē in planissimis sententijs subiunctis per # pulchre ordinatis questionib^o atq; argumentis cū re # plicis etc. *Deinde sequitur icon xylogr. magistrum cum 2 discipulis representans; supra legitur emblema*: Accipies tanti doctoris dogmata sancti .: *Fol. ult.^b*: Explicit feliciter sed^a ps Alexandri cū glosis metroꝝ interlinealib^o # etc., l. 2. inf.: Impressa Lipezk. Anno incarnationis dominice # Millesimo quadringentesimononagesimo (sic) sexto. #

III. IV. *Fol. 1^a*: Tertia et quarta # ptes doctrinalis mēri Alexādrī # cū cōmēto valde vtili. text^o dante # intelligentiā sūmariā Quarū # tertia docet de quātitate syllabarū # Quarta vero de accentuatione # *Sequitur eadem icon quae supra. Fol. 1^b*: Prohemium: # (M) Elīora sūt verba tua vino fragrantia vngētis optimis Can # ticoꝝ pmo. etc. *Fol. ult.^a*: Alexandri grāmatici quattuor partes sez pma sed^a ter # cia et quarta cū breui ad vtili expōitiōe sūnitur (sic) feliciter. *Fol. ult.^b vacat.*

Guelpherbyti, B. Duc. (II. III.); Lipsiae, B. Un. (III.). Huius ignot. Typi iidem sunt atque in Regulis grammatical., impr. Lipsk per Melchiorē Lotter, 1496. Cf. etiam edit.: Lipsiae, Melch. Lotter, 1498, sub no. 137. Melchior Lotter Lipsiae artem typogr. professus est usque ad a. 1536. Cf. Dictionnaire de géogr. p. 743.

127.

Basileae, Mich. Furter, a. 1496—97. Partes I.—IV. cum glosa notabili. 121 et 109 et 46 foll. s. num., c. sign. a₁—v₄ et A₂—R₄ et Aa₂—Gg₄, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a*: Prima pars doctrinalis # Alexandri cū sententijs: notabilibus: i vocabulorum # lucida expositione: nōnullis annexis argumentis cum # eorundē replicis: ad nouellorū in grammatica incipiē # tiā profectum: cum quibsdam alijs additis pro in lei # entijs aliquāliter prouectis. # *Sequitur icon xylogr. magistrum cum 2 discipulis representans; supra lemnisco inscriptum legitur emblema*: Accipies tantī doctoris dogmata sancta. *Fol. 1^b*: Glosa notabilis # (t) Anquā parvulis # ut lac potū etc. *Fol. 121^b*: ¶ Expositio textus i exemploꝝ pme partis Alexandri: equiuocoꝝ i synono # moꝝ etc., l. 2. inf.: Impressa Basilee per Mi # chaelem Furter: Anno a natiuitate xpī. M.CCCC.XCVI. # *Sequitur insigne typographi.*

II. *Fol. 1^a*: Glosa notabilis secunde # partis Alexandri cū interlinealibus expōitiōibus te # xtus eiusdē in planissimis sententijs subiunctis perpul # chre ordinatis questionibus atq; argumentis cū repli # cis etc. *Sequitur eadem icon ac supra. Fol. 1^b*: Glosa notabilis # (Q) Uam pulchra taber # nacula tua etc. *Fol. 109^b*: Explicit feliciter Secunda pars Alexandri cum # glosis etc., l. 3. inf.: Impressa Basilee per # Michaelem Furter Anno natiuitatis dominice # Millesimoquadringētesimononagesimosexto (sic) # *Sequitur insigne typographi.*

III. IV. *Fol. 1^a*: Tertia et quarta partes # doctrinalis magistri Alexandri cum cōmēto valde # vtili textus dante intelligentiam sūmariam. Quarū # tertia docet de quantitate syllabarum. Quarta vero # de accentuatione cum nouis quibsdam sententiarum # additionibus. # *Se-*

quitur icon eadem ac supra. *Fol. 1^b*: Prohemium # (M) Eliona sunt verbera (sic) tua vino fragrantia vngētis optimis Can = # licoq pmo etc. *Fol. 16^a*: Alexandri grammatici due partes: ter = # tia videlicet i quarta finiunt feliciter. # Impresso Basilee p Michaelē furter # Anno dñi. M.CCCC.XCVII. *Fol. 16^b vacat.*

Monachii, B. Reg. Cf. Hain no. 689. 716. 737. — Ex Furteri officina Basileensi primum opus a. 1490 exisse videtur. Cf. Hain-Burger p. 111.

128.

Daventriae, Iac. de Breda, a. 1497, d. II. m. Ian. Wilhelmi Zenders de Werdt opus minus II. partis. 106 foll. s. num., c. sign. Aij—Riiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Opus min^o secūde partis # alexātri introductorū ad # op^o maius eiusdē perutile. # Sequitur icon quatuor evangelistarum. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: Secūde par. # () Irea principū ptis secūde Alexātri querit # primo qd est grāmatica etc. *Fol. 105^b*: ¶ Finitur dei gratia opus minus secūde partis # Alexātri p pueris clare breuiterq; institutis. p # wilhelmū zenders de werdt collectū. Et quē illic # breuitatis gratia. ne pueris fastidiū ex plicitate # generetur. omīssa sunt. in opere maiori cū pluri # mis elegātis i questionibus scitu dignis in scho # lis disputandis. argumētis i replicis annexis. # vt in logica petri hispani fecimus. colligātur et # absolutū. Impressum Dauentrie p me Iaco = # bum de Breda. Anno domini. M.CCCC.XCVII # Secūda mensis Ianuarij. # *Fol. 106 vacat.*

Murburgi Hess., B. Un.; Halberstadii, B. Cath. Campbellio ignot.

129.

Venetis, Io. Rubeus Vercellensis, a. 1497, d. XXI. m. Maii. Doctrinale cum commento [Ludovici de Guaschis]. 88 foll. s. num., c. sign. aij—liiij, typi Goth., in 4°.

a) *Fol. 1^a*: Doctrinale cum commento (sic) #. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: ¶ Opus alexandri grammatici pro eruditione puerorum. Incipit. # Iste liber diuiditur in tres libros partiales. In quorum primo Alexander tractat de # etymologia etc.; l. 15.: (S) Cribere clericulis paro doctrinale nouellis. # Quia textus est planus non indiget explanatione. Sed # etc. (cf. nr. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 33. 37.). *Fol. 88^b*: Doctrinale Alexandri grammatici pro eruditione puerorum feliciter ex = # plicit. Impressum Venetijs per Ioannem Rubeū Vercellensem Anno # domini. M.CCCC.LXXXVII. Die. XXI. Maij. # Registrum. # Sequantur 2 × 22 lineae.

b) *Fol. 1^a ut supra.* *Fol. 1^b*: ¶ Opus Alexandri grammatici pro eruditione puerorum. Incipit. # Iste liber diuidit in tres libros partiales. In quoq; primo Alexander tractat de ety- # mologia etc. *Fol. 88^b*: Doctrinale Alexandri grammatici pro eruditione puerorum feliciter # explicat. Impressum Venetijs per Ioannem Rubeū Vercellensem # Anno domini. M.CCCC.LXXXVII. Die. XXI. Maii. # Cetera ut in a).

Florentiae, B. Nat. (a); Ferrariae, B. Ur. (b); Vindobonae, B. Caes. (b) [in exemplari Vindobon. dimidia fere pars deest]. Ab Hainio no. 755 not.

ex Panzerio III. p. 411 no. 2198. — Ioannes Rubeus Vercellensis annis 1482–1485 Tarvisii, ab a. 1486 Venetijs arti typographicae operam dedit. Cf. Hain-Burger p. 280 sq.

130.

Daventriae, Rich. Passraet, a. 1497, d. XIX. m. Aug. Partes III. IV. cum commento. 48 foll. s. num., c. sign. aij—hiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tercia et quarta partes # doctrinalis magistri Alex # andri cum cōmento valde vtili textus dante in = # cōlligentium summariam. Quarum tertia do = cet de quantitate syllabarū Quarta vero de ac = cōtuatione cum nouis quibusdam sententiis = rum additionibus. *Fol. 1^b*: Prohemium #. *Fol. 48^a*: ¶ Alexandri grāmatici due partes: ter # cia videlicet i quarta finiunt feliciter. # Impresso Dauentrie per me Richar = dum passraet. Anno dñi. M.CCCC.XCVII. # Decima nona Augusti. # *Fol. 48^b vacat.* Cf. Campbell no. 132.

131.

Daventrie, Rich. Passraet, a. 1497, d. XVIII. m. Oct. Pars I. cum glosa Ioannis Synthen. 144 foll. s. num., c. sign. aij—z₃, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Glosa prime partis Alexan # dri Ioannis Synthen. (sic) # *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: (S) Cribere clericulis paro doctrinale # nouellis. # *Fol. 3^a*: ¶ De nominum inflectione sed'm ordinem. et pri = mum de prima. # *Fol. 143^b*: ¶ Finit super Prima pte doctrinalis Ale = xandri venerabilis Ioannis Synthen copu # lata Dauētrie summa diligētia nouiter omē # data et Impressa per me Richardū passraet # Anno domini. M.CCCC.XCVII. Decima octaua # Octobris #. *Fol. 144 vacat.*

Londini, Mus. Br. Cf. Campbell no. 122.

132.

Daventriae, Rich. Passraet, a. 1497. Partium I. II. textus cum notis in margine. 54 foll. s. num., c. sign. aij—liiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima i Secūda pars # Alexandri cum notis in # margine. # *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: () Cribē clericul' paro doct'nale nouell' # etc. *Fol. 38^a*: ¶ Finit Prima pars doctrinalis Alexandri. # Sequitur pars secūda. # *Fol. 54^a*: ¶ Finit Prima et Secūda pars Alexā # dri. Impressa Dauētrie. p me Richar # dum passraet. Anno dñi. M.CCCC.XCVII. # *Fol. 54^b vacat.*

Darmstadii, B. M. Duc. (Hofb.). Cf. Campbell, Suppl. III. no. 115v.

133.

Sine loco, typogr. nomine et anno (Lipsiae, Melchior Lotter), a. 1497. Pars I. cum glosa notabili. ? foll. s. num., c. sign. Aij—Vij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima pars doctri # nalis Alexandri cum sententijs. notabilibus. et vocabulorū lucida expositione. nōnulliq; annexis argumēt # tis

cum eorundem replicis ad nouellorum in grāma: # lica incipienēiū pro-
fectū. cum quibufdam alijs additis # pro in ſciencijs aliquoſiter pro-
fectis (ſic) #. *Sequitur icon magiſtri cum 2 diſcipulis; ſupra lemnifco*
inſcripta ſunt verba: Accipies tāti doctoris dogmata ſancti. *Fol. 1^a:*
Prohemium #. (T) Anquam paruulis # etc. *In fine:* Expoſitio textus et
exemplorū primo partis Alexandri. equiuocorū et # ſynonomorū cū differen-
cialibus verſib⁹ valde pulchris etc. *Explicit feliciter Impreſſa Anno a na-
tuitate chriſti. M.CCCC.XCVij. #*

Guelſerbyti, B. Duc. Hainio ignot. Typi ſunt iidem atque in
editione Lipſienſi a. 1496, no. 126 deſcripta.

134.

Norimbergae, Ant. Koberger, a. 1497—98. Partes I.—IV.
cum gloſa notabili. 118 et 104 et 42 foll. s. num., c. ſign.
a₂—p₁, et A₂—N₁, et Aa₂—Ee₃, typi Goth., in 4°.

I. *Fol. 1^a:* Prima ps doctrinalis Alexandri # cum ſententijs nota-
bilibus: voca # bulorū lucida expoſitione nonnul # liſq; annexis argumen-
tis. # *Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a:* Prologus # () Anquā paruulis vt lac potu; # etc.
Fol. 3^b, l. 10.: () Cribere clericulis paro do # etrinale nouellis #. *Fol. 118^b:*
Expoſitio exemploꝝ textus prime ptis Alexandri equiuo # coꝝ etc.; l. 3. inf.:
Impreſſum per Antho- # niū koberger in ſumofa ciuitate Nurebergeniſi.
Anno ſa- # lutis M.CCCC.XCVij. #

II. *Fol. 1^a:* Gloſa notabilis ſecunde ptis ale # xandri cū interliniari-
bus expoſitiōibus textus eiufdē # in planiſſimis ſentētijs ſublietis perpulero
ordinatis # queſtionibus atq; argumentis etc. *Fol. 1^b:* Prohemii # () Uam
pulera tabernacula tua # etc. *Fol. 104^b:* Explicit feliciter Sed'a pars
alexādri cū gloſis metroꝝ interlinealibus # etc., l. 2. inf.: p Anthoniū ko-
berger. impſſa i ſumofa ciuitate Nur # bergē. Anno incarnationis dnice.
M.CCCC.XCVij. die. XXI. mēſis Ianuarij. #

III. IV. *Fol. 1^a:* Tercia i quarta partes # doctrinalis magiſtri Alexan-
dri cū # commento valde vtili textus dante # intelligentiā ſummary. Quap-
ter- # cia docet de quantitate ſyllabarum # quarta vo de neccentuntōne
cum no # nis qbuſdā ſentētiarū additōnibus. # *Fol. 1^b:* () Eliora ſunt vbera
tua vino fragrantia vngētis optimis. Canticorū # primo etc. *Fol. 42^a:*
Alexādri grāmatici due ptes: tercia videlicet et q̄r- # ta ſiniāt felicitor.
Impſſe p anthoniū koberger #. *Fol. 42^b vacat.*

Oxoniae, B. Bodl. (I.—III.); Lambaci, B. Coen. (I.—III.; partis I.
titulus deest); Gryphiswaldae, B. Un. (I. II.); Erlangae, B. Un. (I. II.).
Partes I. et II. not. ab Hainio no. 690 et 720; partes. III. IV. Hainio ignot.

135.

Locus, nomen typographi et annus deſunt exemplari in
ſine mutilo (Daventriae, Iac. de Breda, c. a. 1497). Wilhelmi
Zenders de Werdt opus minus II. partis. Foliorū ſign. (quoad
ſuperest) Aij—Qij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Opus min⁹ ſecūdo partis # Alexādri introductorii ad # opus
maies eiufdem perutile. # *Fol. 1^b vacat. Fol. 2^a:* Prologus # () Irea

principiū ptis secūde Alexādrī (*sic*) querit # etc. *Fol. ult.^b, l. ult.*: magnę copię concurrēbant.

Monachii, B. Reg. Cf. editio Iacobi de Breda Daventriensis no. 128 descripta.

136.

Hagenoae, Henr. Gran, a. 1498. Partes III. IV. cum commento. 46 foll. s. num., c. sign. A₂—F₁, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tercia et quarta partes do # ctrinalis magistri Alexandri cū cōmento valde vtili: text^o # dante intelligentiā summariam. Quarum tertia docet de # quantitate syllabarum. Quarta vero de accentuationē euz # nquis quibuscū sententiarū additionib'. # *Sequitur icon magistri cum 2 discipulis; supra legitur emblema*: Accipies tanti doctoris dogmata sancta. *Fol. 1^b*: Prohemium # (m) Eliora sunt vbera tua vino fragrantia vngent^o optimis # etc. *Fol. 16^a*: Alexandri grāmatici duo ptes. tertia videlicet: quarta finit feli: # ter. (*sic*) Impresso per Heinricum (*sic*) Gran in impiali oppido Hagenaw. # Anno salutis. M.CCCC.XCVIII. altera die Benedicti. # *Fol. 16^b vacat.*

Monachii, B. Reg.; Oeniponte, B. Un.; Argentinae, B. Un. Cf. Hain no. 738. — De typographo vide adnot. ad nr. 97.

137.

Lipsiae, Melchior Lotter, a. 1498. Partes I.—IV. cum brevi ac utili expositione (i. e. cum glosa notabili). Partes III. IV. solae innotuerunt. 44 foll. s. num., c. sign. Aij—Giiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Tertia et quarta # ptes doctrinalis mgi Alexādrī # cū cōmēto valde vtili text^o dante # intelligentiā summariā Quarū # tertia docet de quātitatē syllabarū # Quarta vero de accentuatione. # *Sequitur icon xylogr., eadem quae no. 136 subiecta est.* *Fol. 1^b*: Prohemium. # () Eliora sunt verba tua vino fragrantia vngentis optimis Can # ticorū I. etc. *Fol. 11^a*: Alexandri grāmatici quattuor partes scz pma secūda ter # tia et quarta cū breui ac vtili expositione finit foeliciter. # Impresso Liptzk p Melchiorē Lotter Anno xpianissimi # partus. M.CCCC.XCVIII. Quarto deniq; decembris idus. #

Monachii, B. Reg. Cf. Hain no. 739.

138.

Ulmac, Io. Schöffler, a. 1498. Partium I. II. textus cum continuationibus etc. 51 foll. s. num., c. sign. aij—giiij, typi Goth., in 4°.

Fol. 1^a: Prima et Secunda partes Alex # andri cū suis cōtinuationibus # exemploq; signis in margine # positis. # *Sequitur icon magistri cum 2 discipulis; supra legitur emblema*: Accipies etc., ut no. 136. *Fol. 1^b vacat.* *Fol. 2^a*: Prohemium Alexandri # Scribere clericulis # puro doctrinale no: # uellis. # *Fol. 36^a, l. 9.*: Explicit prima pars Alexandri. # *Fol. 36^b*: Capitulū primum # Hic iubet ordo libri: vocum regimen # referari. # *Fol. 51^a, l. 16.*: ¶ Finit secunda pars Alexandri. Per # Iohānem schöffler Vlme morantem # Anno. M.CCCG.XGVIII #. *Fol. 51^b vacat.*